

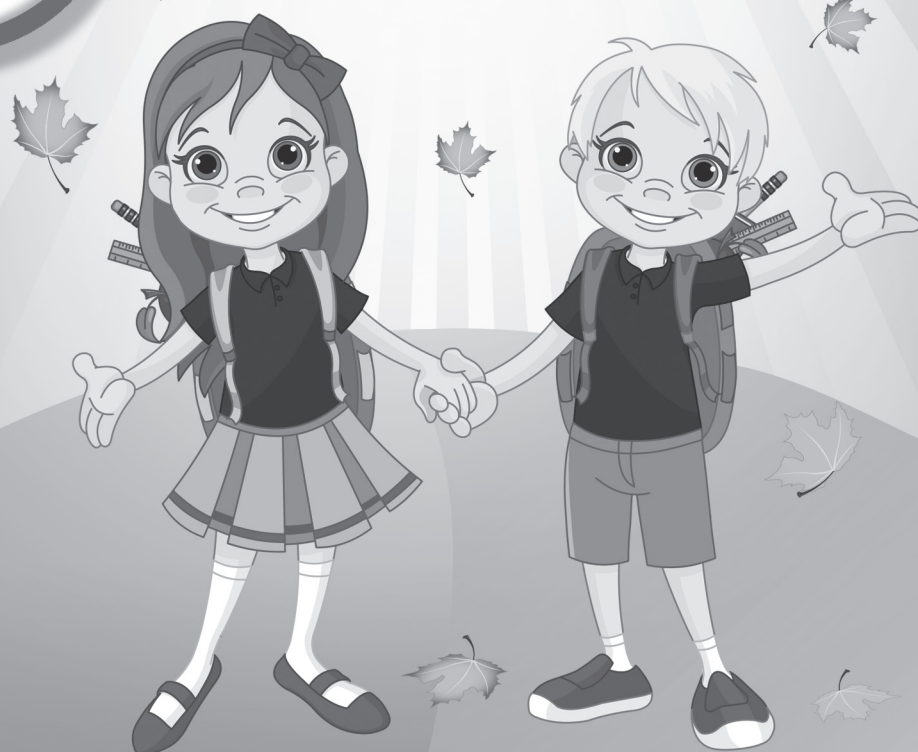
ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА

2 КЛАС

Друзі Ісуса

Інтерактивні
завдання
та розвиток

Посібник для вчителів

РАКЕЛЬ РЕЙНЕРТ РЕЙС І КАРМЕН ДЕ СОУЗА

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Що лежить в основі цієї серії посібників	3
2. Структура освітнього процесу	4
3. Корисні ресурси	4
4. Оцінювання	5
5. Бібліографічні посилання	5
Розділ 1 – Бог виконує обіцянку	6
Розділ 2 – Будуємо дружні стосунки з Богом	19
Розділ 3 – Помічники Ісуса	35
Розділ 4 – Друзі Ісуса	47
Відповіді до завдань у підручнику для дітей	60

Ракель Рейнерт Рейс,
Кармен де Соуза

Друзі Ісуса. –
К.: Джерело життя, 2023. – 64 с.

Усі права захищені.

© Casa Publicadora Brasileira

© 2023, видавництво
«Джерело життя»

ISBN 978-84-7208-477-3

Координатор проєкту: К. Кампен
Директор видавництва В. Джулай
Головний редактор Л. Качмар
Переклад І. Гунько
Коректор І. Джердж
Дизайн, верстка Т. Романко
Відповідальна за друк Т. Грицюк

Формат 60х84/8.
Папір крейдований. Друк офсетний.
Підписано до друку 17.04.2023 р.
Гарнітура Akrobat.
Наклад 150 прим.
Свідоцтво: серія ДК № 787
від 28.01.2002 р.

Видавництво «Джерело життя»
04052, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А
E-mail: dzherelo@ukr.net

ПОСІБНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

ВСТУП

«Релігійна освіта – це потік, у який впадає християнство. Насправді це джерело всього важливого і значущого в християнській релігії» (Джон Сайзмор).

Релігійна освіта – це вивчення Божого Слова та роздуми над уроками, які можна використати для особистого та духовного зростання людини.

Еллен Уайт пише: «Старанний дослідник Біблії постійно зростатиме в пізнанні й ставатиме більш розсудливим» (Поради батькам, учителям та учням. С. 450). Тому християнська етика – це більше, ніж шкільний предмет; це час, коли учні можуть обговорити життєві питання, вивчити цінності та принципи, які слід враховувати, роблячи вибір, і дізнатися, як побудувати тісні стосунки з Богом і людьми.

Цілі цієї серії книг:

- Ознайомити дитину з Біблією та її вченням.
- Продемонструвати Божий характер, любов і доброту.
- Показати на біблійних прикладах, наскільки важливо довіряти Богові.
- Заохочувати роздумувати над життєвими цінностями, які ми самостійно обираємо.
- Формувати навички рефлексії щодо життя та цінностей, які ми обираємо за орієнтири.

Сподіваємося, що завдяки цій серії книг ви зможете наблизитися до нашого Творця й дізнатися про чудову любов Бога до Його дітей.

1. ЩО ЛЕЖИТЬ В ОСНОВІ ЦІЄЇ СЕРІЇ ПОСІБНИКІВ

Ісус Христос є Прикладом, Який ми повинні наслідувати, щоб ефективно навчати. Він викладав уроки через образи, з якими люди були знайомі. Слова Христа спонукали задуматися, Його мова була зрозумілою; Ісус заохочував учнів до участі й навчав того, як жив Сам.

Отже, підготовка до успішного уроку з християнської етики передбачає планування, знання учнів і матеріалу. Рекомендується дотримуватися методу та підходу Ісуса Христа.

Під керівництвом Лоуренса Річарда ми розробили п'ять рекомендацій щодо ефективного планування уроку:

- **Мотивація** – розпочинайте урок, стимулюючи інтерес до предмету, який викладається. Використовуйте історії, практичні вправи та запитання.
- **Інформація** – із захопленням розповідайте біблійну історію або презентуйте її у вигляді відео, інсценізації тощо.
- **Вербалізація** – дайте дітям можливість висловити свої враження за допомогою коментарів, малюнків, акторської гри тощо. Засвоєні знання вони зможуть продемонструвати, переказавши історію своїми словами.
- **Закріплення знань** – важливо пов'язати урок із чимось практичним. Тоді дитина визнає необхідність змін і духовно зростатиме.

• **Дія** – відразу після уроку приділіть час прийняттю рішення (наприклад, не обманювати, бути слухняним батькам тощо). Це можна зробити за допомогою карток, малюнків, нотаток тощо.

Вибір між різними стратегіями дасть дитині змогу поміркувати й висловити свою думку щодо досліджуваної теми. Можете використовувати біблійні та історичні дослідження, інсценізацію, розв'язання проблем, громадські проекти, інтерв'ю та пісні як вираження прославлення. Використання наочних посібників, таких як географічні карти, відео, фотографії та фланелеграф, допоможе дітям краще зрозуміти уроки.

«Учень слід спонукати розмірковувати самостійно, бачити силу істини... Недостатньо, щоб учень вірив в істину сам. Його потрібно мотивувати чітко висловити цю істину своїми словами, аби було зрозуміло: він усвідомлює зміст уроку і знає, як його застосувати» (Е. Уайт. Там само. С. 434).

2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ця серія книг містить кілька розділів. Кожен з них висвітлює окрему тему, яка стосується життя дитини, а також цінностей і принципів, важливих для християнської віри.

Біблійні вірші зі Старого та Нового Завітів були використані, щоб учень зрозумів, як вони пов'язані між собою. Для кращого розуміння тексти Біблії цитуються за Сучасним українським перекладом Р. Турконяка.

Біблійне посилання вказано на початку кожного розділу, щоб учень і його сім'я могли вивчати програмовий матеріал удома.

Блоки кожного підрозділу:

- **Обмін думками.** Час, щоб вислухати думку учня щодо досліджуваної теми, сприяти розвитку усного мовлення і роздумам. Цінуйте й заохочуйте участь кожного.
- **Чи знаєш ти?** Подано інформацію та факти про предмет.
- **Інтерактивні завдання.** Час для учня, щоб висловити своє розуміння теми та застосувати її в повсякденному житті.
- **Поміркуй.** Спонукання до роздумів, аналізу та прийняття рішень.
- **Моя молитва.** Заохочення учнів до спілкування з Богом.

Інструкції для викладача структуровані так, щоб допомогти успішно викласти матеріал; теми можна адаптувати до конкретного середовища й реальності.

Кожен урок містить пам'ятний вірш. Усі вони наведені в підручнику для учнів, у розділі «Додаткові матеріали». Дітям пропонується вирізати кожну картку з пам'ятними віршами й приклеїти її у зошит. За бажанням можна використовувати блокнот у формі Біблії. Учень зможе вклеїти картку та відтворити пам'ятний вірш у малюнку чи тексті в цьому зошиті.

Ми представляємо основні **концепції для опрацювання**, а також **ціннісні орієнтири**, які слід заохочувати.

Перед вивченням теми дітям пропонуються інтерактивні завдання для **мотивації**.

Вступ до теми містить рекомендацію, як розповісти історію учням. Однак необхідно, щоб перше читання було безпосередньо з Біблії.

Щоб **дізнатися більше**, у посібнику подані факти та інформація на конкретну тему. Учитель може використовувати додатковий матеріал.

Окрім інтерактивних завдань, поданих у підручнику, ви знайдете **творчі та міжпредметні завдання**, які також можна запропонувати виконати.

Важливо, щоб учитель не завершував урок, не закріпивши з учнями матеріал та не давши їм можливість **діяти**. Це час для втілення християнських життєвих принципів.

3. КОРИСНІ РЕСУРСИ

- Удосконалюйте свої уроки, використовуючи різноманітні ресурси під час викладу біблійних історій і виконання завдань учнями.
- Ми живемо в час, коли багато високотехнологічних ресурсів доступні кожному. Дослідіть їх. Але пам'ятайте: ресурси мають відповідати тій чи іншій темі й запланованим завданням.
- Відтворіть тогочасне культурне середовище, використовуючи друковані або цифрові зображення, географічні карти, одяг, монети та предмети. Вони допоможуть у навчальному процесі.
- Співайте, коли це можливо. Спів далекосяжний, він зворушує душу й торкається серця.
- Складіть план читання Біблії разом зі своїми учнями. Ми запропонували систему пам'ятних віршів з картками (які є в Додаткових матеріалах) для перших двох класів. Використовуйте ілюстровану Біблію, починаючи з третього класу. У п'ятому класі учень може читати уривки із Сучасного українського перекладу Біблії Р. Турконяка, яка використовується в цій серії.

4. ОЦІНЮВАННЯ

Основна мета вчителя християнської етики полягає в тому, щоб допомогти учням застосувати засвоєні знання на практиці, особливо в моменти, які вимагають прийняття рішень, а також у їхніх стосунках з Богом і з людьми.

Ця серія книг пропонує кілька видів діяльності, які можна оцінити. Використовуйте різноманітні ресурси та постійно спостерігайте за активністю учнів, а не лише в ситуаціях, які потребують запам'ятовування. Використовуйте результати оцінювання як засіб самооцінки, а потім за необхідності вносьте зміни до свого планування.

Оцінювання можна проводити індивідуально або в групі. За можливості використовуйте обидва варіанти. Оцінювання індивідуальне здійснюється в процесі повсякденного вивчення результатів навчальної діяльності учнів, тоді як групове оцінювання навчить їх слухати, висловлювати свою думку та взаємодіяти з однокласниками.

Оцінюйте учнів постійно і в різний спосіб. Встановіть чіткі та визначені цілі, повідомте про них учнів, щоб вони знали про критерії оцінювання.

5. БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Сучасний український переклад Біблії Р. Турконяка.
- Е. Уайт. Дії апостолів.
- Е. Уайт. Патріархи і пророки.
- Е. Уайт. Поради батькам, учителям та учням.
- Е. Уайт. Християнське служіння.
- A. Maxwell. The Bible story (Hagerstown: Review & Herald).
- Bible Handbook. Dallas: Word Pub. 1989.
- Discover the Bible. Madrid: Safeliz. 2013.
- W. L. Coleman. Today's Handbook of Bible Times and Customs. 1991.

РОЗДІЛ 1

БОГ ВИКОНУЄ ОБІЦЯНКУ

Концепції для опрацювання:

1. Ми живемо в суспільстві, а тому маємо дотримуватися прав і обов'язків людини.
2. Бог піклується про кожного з нас і задовольняє наші потреби.
3. Ми можемо віддати всі свої турботи Господу (див. 1 Пет. 5:7).

Бог пообіцяв, що Авраам стане батьком великої нації, але його нащадки були полоненими в далекій країні. Щоб виконати Свою обітницю, Бог визволив їх із полону і дав їм нову землю для життя.

ПРОЕКТ «ЗНАЄМО БІБЛІЮ»

Цілі

- Презентувати Біблію учням, підкресливши її важливість як одкровення Бога.
- Використовувати Біблію, знаючи її структуру.

Пояснення

На початку навчального року, коли багато учнів ще не отримали своїх підручників, цей проєкт може допомогти підготувати дітей до занять через знання Біблії.

Важливо, щоб учень знав Біблію, бо він користуватиметься нею протягом навчального року. Отож розкажіть про структуру Святого Письма (Старий і Новий Завіти, книги, розділи та вірші) і покажіть, як можна знайти кожну його частину. Так учні зможуть використовувати книгу правильно.

Цікаві факти

Що таке Біблія і чому вона така важлива?

Біблія була натхнена Богом, щоб відкрити Його любов до нас. Її важливість пояснюється ще й тим, що у Святому Письмі можна знайти відповіді на багато запитань, які можуть у нас виникнути.

Але Біблія – це не просто книга, з якої ми щось дізнаємося; це наш дороговказ у житті. Вона спрямовує нас до вибору, який зробить наше життя кращим. А найголовніше – те, що Біблія розповідає нам про любов Бога і про те, як ми можемо бути Його друзями.

Чому Біблія має так багато перекладів?

Різні переклади не є різними Бібліями. Кожен з них спрямований на те, щоб зробити послання Бога зрозумілим для читачів, а також допомогти їм зрозуміти Біблію іншою мовою.

Рекомендовані завдання

- (а) Розкажіть, що є багато перекладів Біблії. Перепишіть у зошит Псал. 46:2 у кількох варіантах.
 - (б) Зверніть увагу на різні переклади Святого Письма. Запитайте: «Чи здалися вам якісь із них легшими? У них міститься та сама вістка чи інша?»
 - (в) Запишіть у зошит значення слів цього вірша.
 - (г) Запитайте: «Що Біблія розповідає про себе?» Шукайте відповідь у 2 Тим. 3:16. Усе Писання богонатхненне, корисне, щоб навчати й допомагати людям, виправляти їх і показувати, як жити.
 - (г) Розгляньте зміст Біблії.
 - (д) Порахуйте, скільки книг у Старому Завіті, а скільки – у Новому.
 - (е) Оформіть плакат із назвами книг кожного Завіту, а потім визначте порядок їх розташування.
 - (є) Використовуючи Біблію, запишіть улюблений вірш.
 - (ж) Заохочуйте запам'ятовувати тексти з Біблії, представлені на кожному уроці: записуйте їх у планувальнику, зошиті, робіть закладки, організовуйте біблійні вікторини тощо.
- Коли ми шукаємо скарби, нам потрібно їх виявити й дослідити. Біблія – це карта Божих скарбів. Запам'ятовування найважливіших віршів допомагає нам робити мудрий вибір.
- (з) Сприяйте читанню Біблії протягом року, використовуючи сучасний український переклад Біблії Р. Турконяка.

ПІДРОЗДІЛ 1 ЖИТТЯ В СУСПІЛЬСТВІ

Посилання: Псал. 133:1; Ефес. 4:2.

Пам'ятний вірш: «О, як же добре і як приємно, коли брати живуть у згоді!» (Псал. 133:1).

Концепції для опрацювання:

1. Як брати і сестри в Ісусі, ми повинні навчитися жити з усіма, люблячи і приймаючи їх такими, якими вони є.
2. Бог любить усіх, навіть якщо вони дуже відрізняються одне від одного.

Історія

Друзі кожному

Того дня Анна була сумною. Таня не запрошувала її пограти разом з нею. Діти називали Анну Маленькою Морквиною через її руде волосся та веснянки на обличчі. Вони ніколи не дозволяли їй брати участь у своїх іграх.

Лія, катаючись на гойдалці, помітила сумне обличчя Анни й підійшла до неї.

– Вони не дозволяють грати з ними, чи не так? – промовила вона.

– Знаєш, Ліє, я хотіла б щось зробити, аби мати таку можливість. Але не знаю, що вдіяти! Мама завжди радить мені не бентежитися через дрібниці. Краще дбати про те, щоб зробити інших щасливими, і тоді в мене будуть друзі.

– А як зробити інших людей щасливими? – запитала Лія.

Яна, почувши цю розмову, сказала:

– Здається, у мене є ідея. Чи знаєте ви Ольгу Сергіївну, що живе в сусідньому будинку? У неї ревматизм, жінка не може підібрати опалі яблука на землі. Ми могли б їй допомогти!

– Зберімо групу друзів для допомоги іншим, – запропонувала Лія.

– Звісно! – підхопила ідею Анна. – Ми зробимо все таємно й залишимо записку, вказавши, хто зробив цей добрий вчинок... Назвемося... «Друзі кожному»!

– Так! Це буде наш секрет! – разом сказали Лія та Яна.

У другій половині дня, після занять, дівчата вирушили до будинку Ольги Сергіївни. Удома нікого не було. Вони скористалися нагодою й зібрали всі яблука із землі та деяких дерев, поклали їх у кошик і поставили біля дверей із запискою: «Друзі кожному!»

Після цього дівчата почали шукати інші способи допомогти людям. Невдовзі всі в околиці та в школі знали, що є група, яка робить добрі справи. Люди були дуже раді. Їм було цікаво дізнатися, хто це.

Одного разу Таня дуже засумувала, розмірковуючи над тим, що вона нікому не подобається. Дівчинка поділилася своїми переживаннями із вчителькою. Почувши цю розмову, Лія побігла до Яни й Анни та домовилася про ще одну добру справу. Вони пішли до кафетерію, купили шматок торта й прикріпили записку: «Таню, ти нам подобаєшся. Друзі кожному».

Знайшовши торт, дівчинка розчулилася. Навіть у цій ситуації були задіяні «Друзі кожному». Хто ж це може бути? Як би вона хотіла приєднатися до них.

Коли розпочався урок, Таня стала перед класом і радісно розповіла однокласникам про отриманий подарунок і про своє бажання приєднатися до цієї групи.

Після заняття Лія, Анна та Яна підійшли до Тані й відкрили їй свій секрет. Таня не могла в це повірити! Дівчата, якими вона знехтувала під час ігор, виявилися знаменитими «Друзями кожному»! Яка ж вона була нерозумна! Тоді дівчинка зрозуміла, що важливий не колір волосся, одяг чи оцінки в школі, а те, чим наповнене серце.

Відтоді група «Друзі кожному», що складалася з трьох осіб, незабаром налічувала понад десять учасників.

Коли ми доброзичливі, у нас з'являються друзі. Друзі не б'ються й не говорять дошкульних слів. Вони допомагають одне одному й від цього щасливі. Ісус – наш найкращий Друг. Він допомагає нам, захищає нас і бажає, щоб ви прийняли Його як свого Друга. Чи хотіли б ви цього?

Рекомендовані завдання

(а) Наскільки однокласники знають одне одного? Роздайте кожній дитині аркуш паперу з різними запитаннями. Протягом певного часу учні відповідають на запитання, вказуючи імена однокласників. Наприклад, нехай назвуть однокласника-новачка; учня, у якого вдома є гіроскутер; однокласника, який був у Єгипті; хто любить математику; у кого вдома є хом'ячок тощо. Виграє той, хто першим правильно заповнить аркуш.

(б) Прочитайте характеристику друга на с. 6. Обговоріть, що означає бути другом і що для цього можна зробити. Поговоріть із дітьми про те, що не завжди приємно робити щось для користі та щастя інших, наприклад, допомагати прибирати вдома, не проводити багато часу в Інтернеті тощо.

(в) Заохочуйте шукати друзів, які потребують допомоги. Перелічіть способи, якими можна їм допомогти.

(г) Відвідайте будинок престарілих або дитячий будинок і зробіть добро цим людям. Пропозиції: помасажуйте руки пенсіонерам, вручіть невеликі подарунки, поспілкуйтеся з людьми похилого віку, пограйте з дітьми та інсценізуйте цікаві історії.

(ґ) Працюючи над вправою на с. 6, допоможіть учням зрозуміти, що наше добре ставлення може справляти позитивний вплив і на інших, і на нас самих.

(д) Розкажіть про різні організації, які працюють з метою надання допомоги людям, наприклад, ADRA тощо.

(е) Заспівайте пісню про дружбу.

ПІДРОЗДІЛ 2 СТИКАЮЧИСЬ ІЗ ТРУДНОЩАМИ

Посилання: Вих. 1; 2:11-25.

Пам'ятний вірш: «Хіба для Господа є щось неможливе?» (Бут. 18:14).

Концепції для опрацювання:

1. Ми стикаємося з труднощами в житті й часто не помічаємо Божої присутності, але не повинні забувати, що Господь піклується про нас.
2. Ми маємо шукати Божого керівництва, прагнути виконувати Його волю.

Історія

Оскільки Бог створив цей світ, Він хотів мати тісні стосунки з людьми, але не завжди це було можливо. Деякі люди легко забували про Господа, але Він не забував про них.

Бог пообіцяв Адаму та Єві, що Він спасе Свій народ. Господь також сказав Аврааму, що подбає про його сім'ю, яка буде численною, немов зірки на небі та пісок морський.

Сім'я Якова пережила щасливі миті в єгипетській землі. Минав час, народжувалися діти, і родина настільки розрослася, що могла наповнити ще одне місто.

Новий фараон не був прихильний до ізраїльського народу. Він не знав, яку роль відіграв Йосип для народу Єгипту під час голоду. Можновладець ненавидів ізраїльтян і спонукав до такого ставлення й інших.

Важкі часи настали для ізраїльського народу: вони працювали дедалі більше, а отримували менше, доки не стали рабами єгиптян. Їх змушували тягати величезні камені й виготовляти цеглу для будівництва великих палаців і пам'ятників. Навіть у важкі часи їхня чисельність зростала, і що гірше з ними поводитися, то сильнішими вони ставали. Попри все ізраїльтяни знали, що Бог з ними, і з нетерпінням чекали розв'язання проблеми.

Побоюючись втратити контроль над ізраїльтянами, занепокоєний фараон вдався до жорстоких дій. Він наказав знищити всіх хлопчиків-немовлят, кинувши їх у річку Ніл. Люди були в розпачі, але, як і раніше, вірили, що Бог обіцяв і пошле визволителя.

Мойсей зростав, помічаючи несправедливість, вчинену проти його народу. У дорослому віці він намагався якось їм допомогти, але це було дуже важко.

Одного разу, захищаючи ізраїльтянина, Мойсей поранив єгипетського наглядча, і той помер. Засмучений Мойсей сховав його тіло. Згодом він дізнався, що деякі люди стали очевидцями скоєного ним, і, злякавшись, утік до пустелі.

Вісім хвилин

Данило сперся на граблі й дивився на купу сухого листя на траві.

«Згреби з трави все це листя на купу й підпали!» – сказав йому батько того ранку.

Згрібати листя було важко. «Чому не можна підпалити листя просто тут? Трава зелена, і вітру немає, – подумав Данило. – Тут цілком безпечно». У нього була коробка сірників, яку він зберігав у кишені після табору слідопитів.

Хлопчик запалив сірник і кинув його в купу листя, але нічого не відбулося. Він запалив ще один сірник і обережно прикрив полум'я рукою, нахилившись, щоб узяти трохи сухої трави. Але сірник знову згас.

Тоді Данило згадав про каністру з бензином, яка стояла в сараї. Батько багато разів використовував його, щоб запалити вогонь. Хлопчик розумів, що використовувати бензин небезпечно і що це не сподобається батькові. Але ж тато сказав йому прибрати й спалити листя, а за допомогою бензину впоратися буде легше. Крім того, його батько, імовірно, пишатиметься, побачивши, що син добре виконав роботу.

Каністра з бензином була на звичному місці. Данило схопив її і побіг назад. Він рясно полив бензином траву та листя. Потім запалив сірник і поклав зверху на купу листя.

Полум'я здійнялося й почало поглинати траву, листя й інше сміття. Данило зібрав кілька сухих гілок у фруктовому саду, які його батько склав неподалік після обрізання дерев. Син думав, що тато буде радий побачити, що він також прибрав гілки з фруктового саду.

Коли Данило повернувся до вогнища, то не повірив своїм очам. Несподівано на охоплену полум'ям купу листя подув сильний вітер, і вогняна іскра перекинулася на пасовище.

Данило кинув граблі й побіг туди, де палала трава. Він намагався загасити вогонь, і коли, здавалося, усе було під контролем, порив вітру спричинив вогонь знову. Полум'я почало сягати високих засохлих гілок. За зрошенням пасовищем було ще одне занедбане поле із засохлими кущами.

Якщо вогонь дістанеться до тих засохлих кущів, він вийде з-під контролю. Можуть постраждати сусідський будинок і господарські будівлі. Данило знав, що фермера та його сім'ї вдома не було. Нікому допомогти йому загасити вогонь.

Якби зробити траншею, мабуть, можна було б контролювати вогонь. Хлопчик перебіг на протилежний бік і почав копати. Вогонь наближався до викопаної ним траншеї. «Тільки Бог може мені допомогти! – сказав він уголос. – Чому я не згріб листя, а підпалив його на траві?..» Тоді Данило почав молитися й працювати ще завзятіше.

Раптом він перестав копати й витер піт із чола. Як же так? Здавалося, щось відганяло вогонь!

«Вітер змінив напрям! – здогадався Данило. – Дякую Тобі, мій Боже, що допоміг мені навіть тоді, коли я цього не заслуговував. Дякую, що врятував будинок мого сусіда».

Полум'я почало згасати навколо вже вигорілої території, а потім остаточно згасло. Після того як вітер загасив полум'я, нічого не згоріло.

Вісім хвилин – це небагато, але цього вистачило, щоб вогонь повністю згас, а Данило усвідомив, наскільки Бог добрий до нього, навіть коли він був таким необережним.

Хлопчик знову подивився на сусідський будинок і господарські будівлі. Після цього він поклав інструменти на плечі й пройшовся по згорілому полю, дивлячись, чи немає слідів вогню. Знову і знову Данило дякував Богові за відповідь на його молитву. Прийшовши додому, він тихо сказав: «Оце так! Бог зробив усе це за вісім хвилин!»

Цікаві факти

Чому Господь хотів, щоб ізраїльський народ залишився в Єгипті? Чи запитували ви себе, чому Бог дозволив ізраїльтянам піти в землю, де їх зробили рабами?

Відповідь проста: для їхнього захисту. Під час перебування ізраїльтян у Єгипті в Ханаані відбувалося багато воєн. Сімдесят людей, які туди переїхали, були в безпеці.

Їхня чисельність зростає. Коли Бог дозволив ізраїльтянам повернутися на свою землю (через 215 років після того, як сім'я Йосипа увійшла до Єгипту), вони стали достатньо сильною, могутньою й великою нацією. Біблія стверджує, що було близько 600 000 (шестисот тисяч) чоловіків (Вих. 12:37). Разом із жінками та дітьми налічувалося близько 2 500 000 (двох мільйонів п'ятисот тисяч) ізраїльтян, яких Мойсей мав вивести з Єгипту.

Чому ізраїльтяни додавали солому, виготовляючи цеглу? Протягом багатьох років люди запитували, навіщо вони це роблять. Проте хіміки мають пояснення: у подрібненій соломі є хімічні елементи, які, змішані з мулом і піском з річки, сприяли швидшому висиханню цегли та надавали їй міцності (*International Children's Bible Handbook*).

Рекомендовані завдання

(а) Перелічіть труднощі, з якими стикався ізраїльський народ у Єгипті (рабство, бідність, погане поводження, відсутність свободи...).

(б) Перелічіть труднощі, з якими ми стикаємося сьогодні (фінансові проблеми, сирітство, хвороби...). Що ми можемо зробити, щоб їх подолати?

(в) Інсценізуйте біблійну історію.

(г) Обговоріть з учнями питання з блоку «Для роздумів» (с. 8). Спонукайте їх визнавати власні помилки, зокрема в стосунках з однокласниками.

ПІДРОЗДІЛ 3 МІСІЯ МОЙСЕЯ

Посилання: Вих. 3-5.

Пам'ятний вірш: «Ось я, пошли мене!» (Ісаї 6:8).

Концепції для опрацювання:

1. Бог дає нам енергію і сміливість, допомагає пережити важкі моменти.
2. Ми можемо прийняти покладені на нас Богом обов'язки з упевненістю, що Він буде з нами.
3. Господь виконав Свої обітниці, дані Мойсею та ізраїльтянам, визволивши їх з рабства й подарувавши свободу. Бог також виконує дані нам обітниці.
4. Побачивши силу Бога, ізраїльтяни зрозуміли, що Він реальний.

Історія

Самотній, без друзів – навіть його рідні були обурені тим, що сталося, – Мойсей утік з дому. Як досвідчений солдат, він знав шлях і спосіб, як втекти непоміченим.

Мойсей був дуже засмучений тим, що сталося. У своєму прагненні допомогти ізраїльтянам він забув попросити Божого керівництва й тепер втратив шанс звільнити свій народ з рук єгиптян. Чи може Бог знову використати його?

Ангели Божі вели Мойсея, поки він не прибув у край Мідіянський. Мойсей був втомлений, у нього боліли ноги, тому він сів біля криниці, щоб трохи відпочити. По обіді він побачив сімох жінок, які привели отару напитися води. Мойсей був радий побачити людей, з якими можна було поговорити. Незабаром він дізнався, що всі вони були сестрами, дочками Їтра, священника і князя Мідіянського краю, який також поклонявся Богу.

Потім прийшли інші пастухи, щоб напоїти свої отари, і відігнали звідти жінок. Мойсей був ввічливим і турботливим, тому підвівся, щоб захистити молодих жінок, а потім допоміг їм напоїти худобу. Вдячні, вони попрощалися з незнайомцем і повернулися додому.

Побачивши доньок, батько здивувався, що вони повернулися так рано. «Один єгиптянин допоміг нам і захистив нас від недобрих пастухів», – розповіли вони. «Де цей чоловік? – запитав батько. – Чому ви не запросили його на вечерю? Я хочу зустрітися з ним».

Тоді жінки пішли шукати Мойсея і привели його додому. Вони поїли, і між ними відразу зав'язалася дружба.

Мойсей оселився там і почав доглядати овець Їтра. Через деякий час він одружився з однією з його дочок, Ціппорою (що означає «маленька пташка»).

Усамітнений серед гір Мойсей засвоював уроки терпіння, покори, самовладання, довіри до Бога та доброти.

Під керівництвом Святого Духа він почав писати оповіді про Адама, Єву, Якова та Йосипа, які почув від своєї матері Йохеведи (Йохавед).

Сорок років минуло відтоді, як Мойсей утік з Єгипту, але він не забув свого народу.

Одного разу, виводячи отару на інші пасовища, Мойсей побачив кущ, який палав, але не згорав. Приголомшений, він підійшов ближче, щоб подивитися. Раптом пролунав голос: «Мойсею! Мойсею!» Він озирнувся, але нікого не побачив. Однак хтось знав його ім'я. Здавалося, що голос лунав із куща. Підійшовши ближче, Мойсей почув той самий голос: «Не наближайся! Зніми сандалі свої, бо місце, на якому ти стоїш, – свята земля».

Мойсей одразу зрозумів, що до нього звертається Бог. Він зняв сандалі й закрив обличчя, тому що не наважувався глянути на Господа.

«Я – Бог твого батька. Я побачив страждання Мого народу в Єгипті й вирішив звільнити його й відвести до доброго краю. Хочу, щоб ти пішов до фараона й попросив його відпустити Мій народ».

«Я?! Хто я такий, щоб виводити народ з Єгипту?» – запитав Мойсей, оскільки він почувався старим, втомленим і неспроможним виконати це завдання. Та Бог відповів: «Я буду з тобою. Ти відчуватимеш Мою підтримку щомиті. Усі дізнаються, що Я тебе послав. Кинь свій посох на землю».

Повеління здалося дивним, але щойно посох торкнувся землі, він перетворився на змію. Потім Бог попросив Мойсея схопити його за хвіст, і той знову перетворився на посох.

«А тепер засунь руку собі за пазуху!» Мойсей послухався, і коли він вийняв руку, вона побіліла від прокази. За Божим наказом Мойсей знову засунув руку за пазуху, і вона була зцілена.

«Якщо після цих ознак люди не повірять, що Я послав тебе, візьми води з річки Ніл і вилий її на суходіл. Вона відразу перетвориться на кров», – наказував Господь.

Мойсей почувався невпевнено. Він не хотів повертатися до Єгипту сам, бо не знав, що з ним станеться. Бог пообіцяв бути з ним і вкладати в його уста необхідні слова, але навіть і тоді Мойсей боявся. Щоб він не почувався таким самотнім, Господь послав йому назустріч брата Аарона, щоб вони могли разом виконати цю непросту місію.

Зустрівшись, брати зворушено обнялися. Як же вони скупили один за одним за ці сорок років розлуки! Яка щаслива зустріч!

Рекомендовані завдання

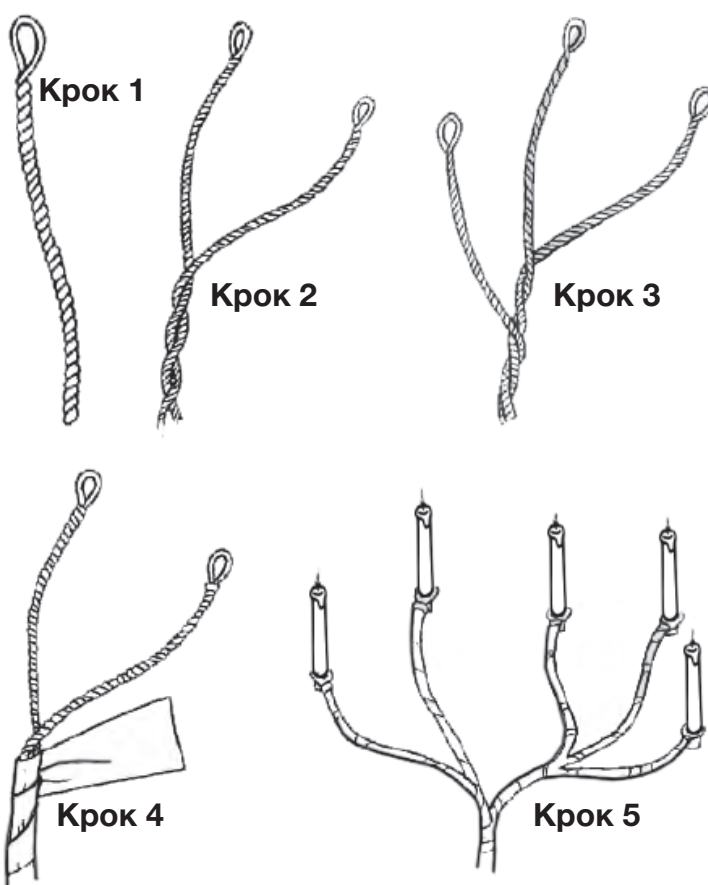
(а) Зробіть посох Мойсея з мітли. Виявляйте творчість, прикрашаючи його.

(б) Інсценізуйте біблійну історію.

(в) Перелічіть способи, якими ми можемо виявляти благоговіння перед Богом.

(г) Виріжте пірамідку (див. Додаткові матеріали, с. 17) і напишіть на ній, чого нам потрібно навчитися (ввічливість, доброта, чесність тощо).

(ґ) Зробіть полум'яний кущ, використовуючи металевий дріт, гофрований папір і свічки до дня народження.

Зразок

Лист із зеленого гофрованого паперу

ПІДРОЗДІЛ 4 «ВІДПУСТИ МІЙ НАРОД!»

Посилання: Вих. 6-11.

Пам'ятний вірш: «Покладіть на Нього всі ваші турботи, бо Він дбає про вас» (1 Пет. 5:7).

Концепції для опрацювання:

1. Бог давав фараону багато можливостей, щоб звільнити ізраїльський народ, але оскільки його серце стало непоступливим, кожному довелося зіткнутися з наслідками.
2. Ми також стикаємося з наслідками нашого вибору.

Історія

Ізраїльтяни, як завжди, багато працювали. Хвилювання було великим, солдати уважно за всіма спостерігали. Вони помітили, що Аарон прибув до міста з незнайомцем. Хто ж це міг бути? Незабаром стало відомо, що це Мойсей, який повернувся, щоб звільнити свій народ від єгиптян.

Старійшини зустріли Мойсея, він показав ознаки, і вони повірили. Нарешті Бог послав визволителя.

Коли Мойсей і Аарон пішли до фараона з проханням дозволити ізраїльтянам поклонитися Богу в пустелі, очікуваної відповіді вони не отримали. Фараон вважав Мойсея дивним, тому що він ніколи не дозволив би людям покинути Єгипет так легко. Правитель відразу наказав наглядачам над народом і начальникам припинити постачання соломи для виготовлення цегли, але норми залишити ті ж самі. Люди страждали й через це звинувачували Мойсея та Аарона.

Мойсей і Аарон знову пішли до фараона, щоб здійснити чудо, як наказав Бог.

Аарон кинув посох на всипану камінням землю, і він умить перетворився на великого змія. Фараон заявив, що вже бачив цей трюк, і звернувся до своїх ворожбитів. Вони зробили те ж саме.

Усі присутні заплескали в долоні, але незабаром затихли, тому що змія Аарона почав переслідувати та поїдати інших змій. Присутні ще більше здивувалися, коли Мойсей торкнувся хвоста змія, і той знову перетворився на посох. Навіть тоді фараон не відпустив ізраїльський народ.

Наступного ранку, коли фараон пішов скупатися в річці, він зустрів Мойсея, який знову просив відпустити народ. Правитель і цього разу відмовився. Тоді Мойсей підняв посох над рікою, і вода перетворилася на кров. Уся вода, яку мали єгиптяни, стала кров'ю. Ця пошесть тривала тиждень, і навіть тоді фараон не відпустив народ.

Потім Бог звелів Аарону підняти посох над річкою, і з'явилася сила-силенна жаб. Їх було так багато, що вони заповнили землю і стрибали повсюди. Жаби були і в хатах, і на ліжках, і в каструлях, і навіть в одязі. Фараон, не знаючи, що робити, пообіцяв: якщо жаби зникнуть, він відпустить народ. Але щойно всі жаби вимерли, він передумав.

Тоді Господь сказав Аарону взяти посох і доторкнутися до земного пороку. Порох перетворився на комарів, які дошкуляли всім людям і тваринам. Знову фараон попросив Мойсея, щоб той втрутився в ситуацію. Після зникнення комарів правитель не дотримав своєї обіцянки.

Бог сказав: якщо фараон не відпустить народ, Він пошле рої мошкари. Налетіло багато мошкари. Вона кусала людей і тварин, але не чіпала ізраїльтян. Навіть тоді фараон не відпустив народ. А потім єгиптян спіткала моровиця – хвороба, яка вбила всю їхню худобу, але фараон і далі чинив опір.

Бог послав рани на тіла людей і тварин. Усі єгиптяни дуже страждали, але й тоді фараон не відпустив народ. Град обрушився на Єгипет, знищивши людей і тварин, які перебували в полі. Сарана вкрила поля й поїла посіви. А згодом настала непроглядна темрява, і знову фараон пообіцяв відпустити народ. Щойно все налагодилося, він передумав.

Цього разу Бог сказав Мойсеєві щось дуже важливе. Після останньої кари фараон нарешті відпустив ізраїльський народ.

Цікаві факти

- Що таке чудо?

У Старому Завіті чудо – це особливий Божий знак, щось неймовірно, дивовижне, що Господь робить для здійснення Своїх цілей.

- Як відрізнити стихійне лихо від чуда?

Деякі пошесті, які сталися в Єгипті, траплялися й раніше (нашестя жаб, комарів, сарани; хвороба худоби, людей), але це не було чимось неймовірним. Послані Богом кари були чудесами, тому що:

(а) Про кожну пошесть було оголошено за-
здалегідь.

(б) Вони виникали і зникали за наказом Мойсея.

(в) Пошесті були гіршими, ніж зазвичай.

(г) Більшість єгиптян постраждали, а ізраїльтя-
ни – ні.

(ґ) Зрештою навіть єгиптяни були переконані,
що це справді були чудеса, здійснені єдиним та
істинним Богом.

• Бог чи єгипетські боги?

У єгиптян було багато богів, але чи могли вони
захистити їх? Фараон так вважав. Він засміявся й
запитав: «Хто такий Господь?»

Бог послав кари, які єгиптяни не могли подола-
ти. Кожна з них була гіршою за попередню.

Біблія наводить три причини, через які Бог по-
слав ці жакливі кари:

(а) Ізраїль завжди пам'ятатиме про могутність
Бога й про те, як Він визволив їх із полону.

(б) Фараон і єгиптяни дізнаються, що Господь –
єдиний Бог (Вих. 7:5).

(в) Єгиптяни усвідомлять, що їхні боги – фаль-
шиві й не спроможні їм допомогти (Вих. 12:12).

Рекомендовані завдання

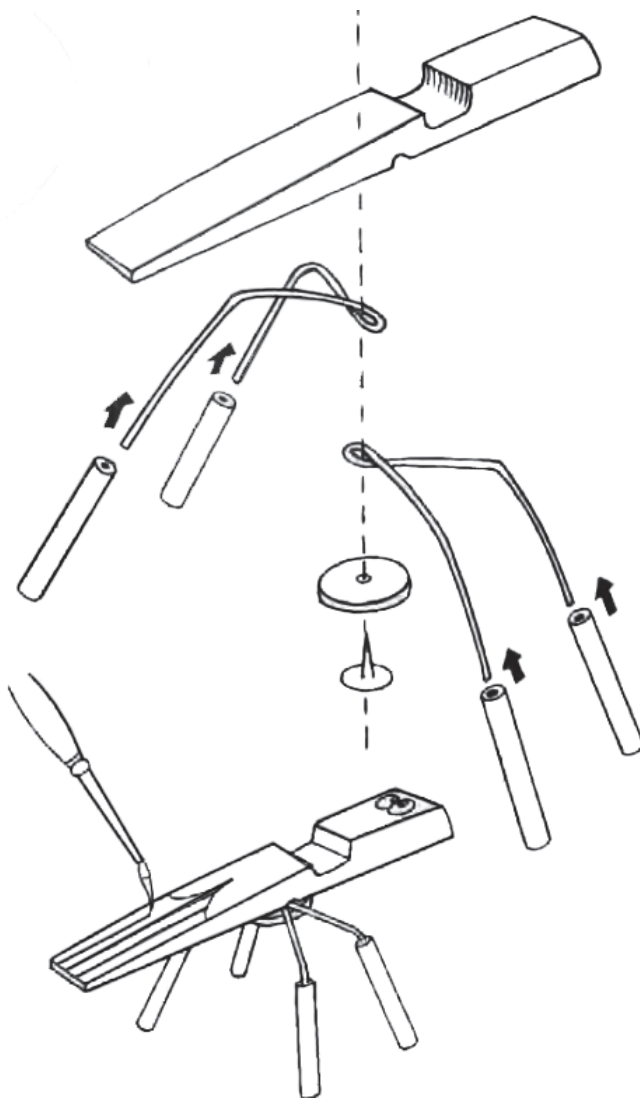
(а) Оформіть плакат, намалювавши десять Бо-
жих кар у хронологічній послідовності.

(б) Змодельуйте ситуацію в суді, де половина
класу виступає проти, а інша половина – за вихід
ізраїльського народу. Кожен учень має вислови-
ти свою думку.

(в) Зробіть сарану за допомогою прищіпки, до-
тримуючись вказівок.

(г) Проведіть уявну бесіду з Мойсеєм (дорослим).

(ґ) Перегляньте відео про життя Мойсея.

ПІДРОЗДІЛ 5 ПЕРША ПАСХА

Посилання: Вих. 12; Патріархи і пророки, розділ «Пасха» (с. 273-280).

Пам'ятний вірш: «Доручи Господу свою дорогу, покладайся на Нього, а Він буде діяти»
(Псал. 37:5).

Концепції для опрацювання:

1. Сенс підготовки до виходу народу з Єгипту полягав у тому, щоб нагадати їм: Бог був з ними тоді, а також буде в майбутньому.
2. Пасха символізує звільнення. Через жертву Ісуса ми звільняємося від гріха.
3. Бог дозволив єгиптянам піти з ізраїльським народом під час виходу з Єгипту, демонструючи, що Він бажає врятувати всіх, хто цього хоче.

Історія

Коли якась нова кара вражала землю та народ Єгипту, Мойсей та Аарон приходили до фараона. Вони просили його змінити своє ставлення й послухатися Бога, але фараон відмовився.

Мойсей укотре постав перед єгипетським володарем і сказав, що цього разу він неодмінно відпустить народ, бо в ніч перед виходом ангел-губитель пройде землею Єгипту, і помруть первістки в кожній родині людей і тварин. Проте впертий фараон відмовився слухати наказ Бога.

Мойсей повідомив людей, що це буде остання, дуже страшна кара. Усі повинні попросити в сусідів плату, яку роками не отримували, і зібрати свої речі, щоб покинути цю землю. Ізраїльтяни також мали зарізати ягня, а його кров'ю позначити одвірки своїх домівок. Потім запекти м'ясо і всією сім'єю їсти з хлібом і гіркими травами, бо ангел Господній пройде опівночі й позбавить життя первістків кожного, хто не дотримувався вказівок.

Ізраїльтяни зробили все, як звелів Мойсей, і нічого поганого з ними не сталося, а єгиптяни гірко плакали тієї ночі. Це була провина фараона, бо він не відпустив ізраїльський народ. Багато батьків-єгиптян на власні очі побачили смерть своїх первістків. Тієї ж ночі фараон наказав Мойсею покинути Єгипет якомога швидше.

Деякі єгиптяни повірили Божим словам і просили притулку в будинках євреїв. Тієї ночі їхні первістки спали спокійно, як і первістки євреїв.

Ізраїльтяни дотрималися Божих вказівок. Потай ці люди швидко приготувалися в дорогу. У верхньому одязі й сандалях вони були готові до подорожі.

Яка радість для народу Ізраїлю! Тепер вони могли покинути землю, яка змусила їх так страждати!

Рано-вранці вони ходили по домівках, просячи гроші, коштовності та цінні речі як зарплату, яку не змогли отримати раніше. Після цього євреї зібрали своє майно й вирушили з Єгипту в землю, яку їм дав Бог.

Багато єгиптян, котрі пізнали Бога завдяки народу Ізраїлю, пішли з ними.

Утворився великий караван, у якому були всі, хто вірив у Бога.

Цікаві факти

- Чому кари були важливі і для євреїв?

Євреї прагнули бути вільними, але більшість із них не хотіли нічого для цього робити, тому що боялися покарання єгиптян. Звички єгипетського народу настільки глибоко вкоренилися в деяких з них, що вони воліли б залишитися рабами. Інші не були готові терпляче чекати.

Бог використав кари, щоб явити Свою силу, а відповідь фараона показала його справжній характер.

- Якщо ізраїльтяни були рабами, вони були бідними, чи не так?

Ні. Виходячи з Єгипту, Мойсей звелів їм попросити в єгиптян золото, срібло та тканини. Єгиптяни були настільки налякані та раді позбутися ізраїльтян, що віддали все, про що їх просили.

- Що означає Пасха для євреїв сьогодні?

Це перше й найважливіше релігійне свято, яке Бог визначив для Ізраїлю. Ізраїльтяни досі відзначають свято Пасхи щороку на 14-й день єврейського місяця авів (припадає на березень або квітень). І всі віддають честь Богові, Котрий визволив їхніх предків від рабства.

Рекомендовані завдання

(а) Спечіть маленькі хлібці в шкільній їдальні або використайте бездріжджовий хліб для інсценізації.

Бездріжджовий хліб

Інгредієнти: 7 ст. л. оливкової олії, 0,5 ч. л. солі, 8 ст. л. води, 2 склянки борошна.

Перемішуємо всі інгредієнти й тонко розкачуємо тісто. Розрізаємо тісто на квадратики. Випікаємо при низькій температурі.

(б) Інсценізуйте біблійну історію.

(в) Помістіть речі для подорожей у валізу й попросіть учнів із зав'язаними очима вгадати, що всередині.

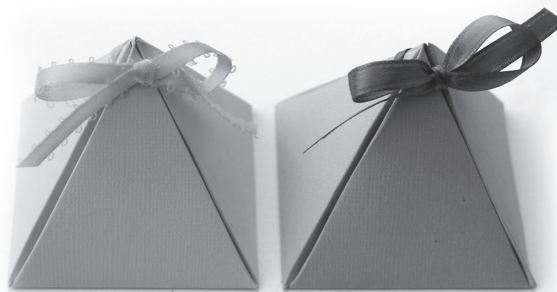
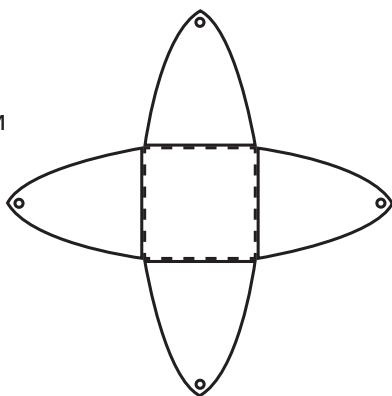
(г) Дослідіть в Інтернеті актуальні сьогодні звичаї єврейської Пасхи.

(ґ) Приклейте до одвірків червоні смужки паперу або використайте картонні коробки достатньої висоти, щоб діти могли пройти через них, як через двері, під час слухання історії.

(д) Поговоріть із дітьми про вибір фараона. Він міг учинити по-іншому й уникнути багатьох проблем. Нехай учні напишуть у зошитах, як могли б розвинути події. Назва може бути: «Інший вибір» або «Уникнення проблем».

(е) Обговоріть, що зробив би кожен з них, опинившись у єгипетському домі тієї ночі, коли ангел-губитель пройшов, несучи смерть у незахищені будинки, або якби вони були первістками в ізраїльському домі.

(є) Зробіть пасхальний пакуночок із коричневої заготовки за зразком.

Усередину покладіть монети (що символізують зраду Юди), шипи (страждання), зображення хреста (смерть), зображення брудного серця (гріх), парфуми (посвята жінки), зображення ангела (добрі новини), складені тканини або марлю (порожня могила). Усе це допоможе проілюструвати жертву Ісуса й свідчитиме, що Пасха – це не яйця та пасочки.

ПІДРОЗДІЛ 6 ГОСПОДЬ УКАЗУЄ ШЛЯХ (ЧАСТИНА 1)

Посилання: Вих. 13:17-22.

Пам'ятний вірш: «Господи, навчай мене Твої дороги і... провадь мене прямою стежкою» (Псал. 27:11).

Концепції для опрацювання:

1. Бог показує нам найкращий шлях. Іти за Ним чи ні – залежить від нас.
2. Часто ми не розуміємо шляхів, які показує нам Бог. Та Господь усе робить для нашого блага.

Історія

Радість переповнювала серця людей! Усі почувалися щасливими, бо нарешті вони виходили на волю, прямуючи до Обітованого Ханаану. Очікування були великими. Усі запитували: «Якою буде ця земля? Чи буде все так само, як за часів Авраама? Хто там живе?»

Вони раділи виходу з Єгипту й водночас переживали за організацію каравану, бо людей було багато (близько шестисот тисяч чоловіків, не враховуючи жінок, дітей і тварин). Ізраїльтян не бентежило, що в них не було ані будинків, ані притулку для ночівлі. Вони з нетерпінням чекали прибуття до Обітованої землі.

Подорож почалася енергійно, але згодом люди відчули, що вже припікає сонце. Водночас вони помітили ще дещо: велика хмара почала накривати й захищати їх. Бог перебував у хмарному стовпі, що вказував шлях, і народ мав прямувати за ним.

З полегшенням люди помітили, що сонце сідає й можна відпочити від такої тривалої подорожі. Вони отаборилися, приготували вечерю. Коли небо потемніло, хмарний стовп став полум'яним, щоб освітлювати шлях. Усі були вражені. Бог був зі Своїм народом, захищаючи їх і ведучи вдень і вночі пустелею.

Ще не зійшло сонце, як люди вже встали, готові продовжувати шлях. Вони побачили, як хмарний стовп змінив напрямок. Але хіба це був не шлях до Ханаану? Якими були наміри Бога?

Господь знав, що їм доведеться перетнути землю филистимців, а ізраїльтяни, які нещодавно вийшли з рабства, не були готові протистояти їм. Якби вони це зробили, то розчарувалися б і повернулися б до Єгипту. Тому здавалося, що караван рухався не в тому напрямку. Протягом усього дня люди спостерігали за хмарним стовпом, щоб побачити, чи змінить він курс.

Наприкінці дня караван підійшов до Червоного моря, і Мойсей сказав, що вони там заночують. Знову люди отаборилися, запитуючи одне одного, як їм вдасться перетнути море. Де будуть човни? Чи в правильному напрямку вони рухалися?

Раптом пролунав тривожний крик. Велика курява здіймалася неподалік від табору. Багато людей на конях і сотнях колісниць наближалися до ізраїльтян. Хто ж це міг бути?

Хвиля страху поширилася табором. Чи це не єгиптяни? Якими будуть їхні дії? Ізраїльтяни не могли повернутися назад, а попереду було море. Як їм утекти?

Люди дивилися на Мойсея, вигукуючи: «Навіщо ти вивів нас із Єгипту, щоб ми померли в цій пустелі? Краще б ми залишилися там!»

Слабка віра народу засмутила Мойсея, але він щиро вірив, що Бог допоможе їм вийти зі складного становища. Але як?

Рекомендовані завдання

(а) Розкажіть учням, що єдиний багаж, який ми зможемо взяти на Небо, – наш характер. «Яким буде мій багаж?»

(б) Перегляньте фрагмент мультфільму "Принц Єгипту" про вихід ізраїльського народу.

(в) Запитайте учнів, що б вони зробили, якби опинилися в пустелі з Мойсеєм?

(г) Поговоріть про умови життя в пустелі (клімат, рослинність, нестача води тощо), описуючи довкілля.

(г) Складіть акровірш про вихід з Єгипту, використовуючи такі слова, як-от: «надія», «лише Господь є Бог», «визволення» тощо.

(д) Заспівайте пісню про Божу турботу.

ПІДРОЗДІЛ 7 ГОСПОДЬ УКАЗУЄ ШЛЯХ (ЧАСТИНА 2)

Посилання: Вих. 14; Патріархи і пророки, розділ «Вихід» (с. 281-290).

Пам'ятний вірш: «Пам'ятай про Нього на всіх своїх дорогах, – і Він вирівняє твої стежки» (Прип. 3:6).

Концепції для опрацювання:

1. Під час труднощів і переживань випробовується наша віра в Бога.
2. Господь обрав дивовижний спосіб, щоб показати людям Свою могутність і здатність допомогти в будь-якій надзвичайній ситуації.

Історія

Доки Мойсей говорив із народом і заспокоював його, почало відбуватися щось неймовірне. Хмарний стовп перемістився до єгиптян, які наближалися, і став перешкодою між ними та ізраїльським народом. Єгиптяни були змушені зупинитися, бо нічого не бачили.

З настанням темряви хмара огорнула єгиптян мороком, водночас випромінюючи тепле й заспокійливе світло на табір ізраїльтян.

Коли Мойсей у молитві попросив Бога допомогти їм, Він сказав: «Чому ви знову просите Моєї допомоги? Скажи людям іти вперед!»

Мойсей відразу передав народу Боже повеління. Люди побігли збирати своїх дітей і речі. Господь наказав Мойсеєві підняти свій посох над морем. Раптом здійнявся сильний вітер, дивовижним чином розділяючи води моря, які утворили стіни й суходіл між ними.

Ми не знаємо, хто був першим сміливцем, котрий виконав наказ, але незабаром усі поспішно перейшли, утікаючи від єгиптян. Мойсей і далі тримав свій посох над морем. Стовп залишався позаду ізраїльтян, щоб єгиптяни їх не бачили.

Та ніч була незабутньою. Коли остання група втікачів увійшла в море, хмарний стовп почав повільно рухатися за людьми. Єгиптяни, які спали глибоким сном усю ніч, прокинулися, почувши голоси ізраїльтян. Фараон негайно наказав єгиптянам готуватися до нападу. Через дуже густий туман вони не помітили, що виходять на шлях посеред моря, і навіть не бачили стін води навколо них.

Коли засяяло денне світло й останній ізраїльтянин безпечно перетнув тимчасовий суходіл, Мойсей підняв посох над морем, і води почали повертатися на місце.

У цю мить туман, який оточував єгиптян, зник. Побачивши великі водянні стіни, вони зрозуміли, що опинилися посеред моря. Єгиптяни злякалися й почали повертатися, але було вже надто пізно. Води, які дотепер стримувалися, упали й, зімкнувшись, потопили ворогів Ізраїлю.

На щастя, ізраїльтяни були врятовані, цілі й неушкоджені. Вони прославили Бога в піснях радості, влаштувавши велике свято.

В історії світу ніколи раніше Господа не прославляв такий великий хорал, і гімни хвали лунали по всій пустелі. Навіть звучало відлуння: «Співайте Господеві! Радісно співайте Богові нашому!»

Заблудлі

Пані Олена була приголомшена.

Минуло кілька хвилин, і Антон сказав:

– Ми збилися зі шляху, мамо, заблукали. Ось знову старий стовбур дерева. Ми його бачимо втретє й ходимо по колу. Я не говорив цього раніше, бо не хотів вас налякати. Але я вважаю, що нам потрібно зупинитися.

– Я знала, що ми заблукали, – сказала Віолетта. – Я помітила, що ми двічі проходили повз цей старий стовбур дерева. Яким шляхом нам тепер іти?

– Я теж здогадувалася, що ми заблукали, але думала, що зможемо перетнути ці ліси, якщо не зупинятимемося, – відповіла пані Олена. – Я дуже хвилююся!

– Мамо, – запитав Антон з надією, – чи пам'ятаєш історію, яку ти розповіла нам минулого тижня? Про місіонера, який загубився й просив у молитві Бога допомогти йому знайти дорогу. Щойно він закінчив свою молитву, відразу знайшов шлях. Бог йому допоміг. Помолімося також?

Усі троє мандрівників стали на коліна, і кожен промовив коротку молитву, просячи Господа допомогти їм знайти дорогу.

Було вже темно. Антон узяв за руки маму та молодшу сестру, і вони почали ходити між чагарниками в лісі.

Сім'я пройшла не так і далеко, як раптом хлопчик схвильовано вигукнув:

– Погляньте! Там світло!

– Але ж це не дім, – відповіла мати, – там ніхто не живе. Мабуть, це хтось іде пішки. Спробуймо наздогнати їх.

– Ліхтарик рухається, але не віддаляється. Ходімо швидше туди! – запропонував Антон.

Наблизившись до світла, вони побачили трьох чоловіків, що проходили повз. Почувши голоси, вони зупинилися.

– Чи не могли б ви підказати нам, де ми? – запитала пані Олена.

Чоловіки все пояснили й запропонували провести їх до стежки. Звідти їм вдалося знайти дорогу додому. Мама з дітьми пройшли ще трохи в темряві й незабаром побачили світло власного будинку.

– Сподіваюся, дідусь залишив нам теплу їжу, – промовила 13-річна Віолетта, яка дуже зголоділа після того, як усе минулося.

– Для мене найкраще – бачити наш дім так близько, – сказала пані Олена.

– Ми заблукали, дідусю! – вигукнула Віолетта, зайшовши до будинку.

– Я так і подумав, – відповів старенький. – Ви, мабуть, допізна затрималися на фермі!

– Це правда, – відповіла пані Олена.

– Але, дідусю, ми молилися, і Бог допоміг нам знайти дорогу. Хіба не чудово, що в нас є така перевага? – запитала Віолетта.

– Молитва – це завжди щось особливе, любя. Господь завжди показує дорогу додому. І не тільки до цього дому, а й до Небесного, – з любов'ю відповів дідусь, накриваючи на стіл запашну гарячу вечерю.

Рекомендовані завдання

- (а) Прочитайте пісню Мойсея (Вих. 15).
- (б) Розділіть клас на групи. Нехай кожна з них підготує інсценізацію історії.
- (в) Розкажіть біблійну історію ще раз, попросивши учнів висловити почуття людей, ніби вони особисто брали участь у подорожі (ішли посеред пустелі, раділи перемогам, боялися).
- (г) Намалюйте події в пустелі.

ПІДРОЗДІЛ 8 КОРАБЕЛЬНА АВАРІЯ У ВІДКРИТОМУ МОРІ

Посилання: Дії 27, 28:1-16, 30, 31; Дії апостолів (с. 439-455).

Пам'ятний вірш: «Господь визволить мене від усякого лихого діла і спасе для Свого Небесного Царства» (2 Тим. 4:18).

Концепції для опрацювання:

- 1. Коли Бог обіцяє бути з нами й захищати нас, Він стримує Своє слово.
- 2. Біблія показує, як Господь піклувався про людей у минулому, а сьогодні Він дбає про нас.

Історія

Інші люди також стикалися з труднощами, перебуваючи в морі. У кожній ситуації Бог діяв по-різному. Йону проковтнула риба, щоб він міг безпечно дістатися до берега. Ісус угамував бурю, щоб учні не загинули. Сьогодні ми побачимо, як Господь допоміг Павлу.

Павло був вісником Бога, який розповідав про Ісуса в багатьох містах. Чимало людей повірили тому, що сказав Павло, і стали християнами. Однак представникам влади це не сподобалося. Вони боялися втратити контроль над людьми, бо Павло сказав, що всі повинні слухатися Ісуса, Сина Божого.

Багато разів Павлу доводилося втікати від людей, яким не подобалося те, що він проповідував про Христа. Та одного разу він потрапив до в'язниці. Оскільки Павло був дуже впливовою особою й римським громадянином, його вирішили доправити до Риму, щоб його судив кесар.

Подорож була дуже довгою, її довелося здійснювати на кораблі. У призначений день судно відпливло з 276 людьми на борту. На початку подорожі вітер був слабким і спрямовував вітрила у відкрите море, але невдовзі здійнявся шторм. Капітан корабля побоювся пливати вперед і змінив напрямок, аби бути захищеним у бухті.

«Залишаймося тут, – сказав Павло, – якщо рухатимемося далі, то будемо у великій небезпеці».

Проте власник корабля захотів доставити вантаж, який він перевозив, і наказав капітану пливати далі. Спочатку вітер був попутним, але раптом змінився. Між канатами та тріщинами на корпусі корабля свистів вітер. Високі хвилі розбивалися об палубу корабля. Аби впоратися із ситуацією, матроси поспішно спустили вітрила й позбулися вантажу.

Днями і ночами корабель дрейфував. Ніхто не сподівався на порятунок, думали, що корабель потоне.

Павло закликав усіх: «Будьте мужніми! Тут ніхто не втратить життя. Тільки корабель буде знищений. Учора ввечері ангел Божий сказав мені не боятися, бо я маю постати перед кесарем, тому Бог збереже всі наші життя».

Тієї ж ночі моряки почули шум води, яка б'ється об скелі, і дійшли висновку, що вони перебувають біля берега. Зняли якорі й спустили човен у море. Павло повідомив їм: «Якщо ми всі не залишимося на кораблі, то не зможемо врятуватися».

Після цього вони повечеряли й підбадьорилися. Під ранок моряки змогли побачити берег. Вони не здогадувалися, де перебувають, але підняли вітрила з надією, що вітер допоможе спрямувати корабель до суші. Натомість корабель зазнав аварії й почав розвалюватися.

Капітан наказав усім стрибнути за борт. Ті, хто вмів плавати, намагалися дістатися до суші. Інші схопилися за уламки корабля, і їх викинуло на берег. Так чи інакше, усі були врятовані.

Бог захистив не лише Павла, а й людей, які були з ним, тому що вони дотримувалися вказівок, які Павло отримав від ангела.

Рекомендовані завдання

- (а) Позначте на карті світу маршрут подорожі Павла та місце корабельної аварії.
- (б) Знайдіть у підручниках історії інформацію про тогочасні кораблі. Зверніть увагу на вразливість суден в умовах лютого шторму.
- (в) Обговоріть із класом питання з рубрики «Для роздумів» на с. 18 підручника.
- (г) Наголосіть, що ми можемо довіряти Богові, Він зокрема застерігає нас у деяких ситуаціях, наприклад, щоб не торкатися невідомих предметів, не приймати подарунків від чужих людей тощо.
- (г) Інсценізуйте історію.
- (д) Змодельуйте інтерв'ю з Павлом, щоб дізнатися, як минула поїздка. Для цього попросіть участі іншого вчителя, який буде Павлом. Одяг можна виготовити з нетканого полотна.

ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ

а) Надуваючи повітряні кульки, розмістіть усередині папірці із запитаннями до вивчених уроків. Роздайте учням. Лопнувши повітряну кульку, вони мають дати відповіді на запитання. Роздайте й інші кульки із вказівками на приз, щоб мотивувати до відповідей сором'язливих учнів.

б) Пограйте в гру на розвиток пам'яті (див. Додаткові матеріали, с. 3).

РОЗДІЛ 2

БУДУЄМО ДРУЖНІ СТОСУНКИ З БОГОМ

Концепції для опрацювання:

1. Бог-Отець та Ісус – наші найкращі Друзі, тому ми повинні їх добре знати.
2. Важливо мати друзів і навчитися підтримувати з ними стосунки.
3. Біблія показує нам, що ми повинні будувати дружні стосунки з Богом та іншими людьми.

ПРОЄКТ «МОЄ СТАВЛЕННЯ»

Мета

Проаналізувати своє сприйняття проблем, з якими ми стикаємося.

Рекомендовані завдання

Матеріал: універсальний папір, кольорові олівці, фломастери, ножиці.

(а) Обговоріть з учнями, як вони зазвичай реагують на труднощі. Які емоції в них виникають (гнів, сум, безнадія тощо)?

(б) Зробіть невелику книжечку. Підготуйте сторінку для кожної з нижченаведених фраз. У ній учень повинен написати та/або намалювати відповідно до теми:

«Те, що змінилося, тому що я висловлював невдоволення або скаржився».

«Те, на що я скаржився, але знав, що його неможливо змінити».

«Те, на що я скаржився і що міг змінити самотужки».

«Мій план, як виправити помилку, що призвела до великих проблем».

«Те, за що я повинен бути вдячний у своєму житті».

«Те, за що я вже вдячний».

Р. С. Зробіть обкладинку для книги або блокнота з гумового паперу (фоамірану). Прикрасьте його наліпками або елементами з того ж матеріалу.

ПІДРОЗДІЛ 1 ГОСПОДЬ ДБАЄ ПРО НАШІ ПОТРЕБИ

Посилання: Вих. 16; Патріархи і пророки, розділ «Від Червоного моря до Сінаю» (с. 291-297).

Пам'ятний вірш: «Я був молодим і постарів, але не бачив праведника залишеним, ані його нащадків, які не мали би хліба» (Псал. 37:25).

Концепції для опрацювання:

1. Ми повинні мати терпіння й довіряти Божим обітницям.
2. Бог пропонує нам велике різноманіття їжі. Який вибір зробити щодо свого здоров'я – залежить від нас.
3. Господь ніколи не забуває про нас.

Історія

Протягом трьох довгих місяців караван ішов пустелею. Згодом люди почали відчувати втому, голод і спрагу, тому що їжа, яку вони взяли із собою, закінчувалася. Вони не очікували на зміни маршруту, які відбулися.

Ізраїльтяни забули про те, як Бог піклувався про них у Єгипті і як захищав їх до того часу. Вони прийшли поговорити з Мойсеєм.

«Навіщо ви нас сюди привели? У нас була їжа в Єгипті, тепер ми помremo з голоду!» – висловлювали вони своє невдоволення.

Коли Мойсей представив цю проблему Богові, Господь пообіцяв: «Я дам їм їжу». І пояснив Мойсею, що відбудеться.

Тоді Мойсей та Аарон повернулися до людей із повідомленням від Бога, але нагадали їм: «Нарікаючи на нас, ви насправді нарікаєте на Бога. Він визволив нас із Єгипту й годуватиме. Зачекайте і побачите».

Того самого дня зграя перепелів пролетіла над табором і приземлилася на намети та землю так, що їх було легко зловити. Усі були щасливі, бо їли вдосталь.

Чи буде їжа знову наступного дня? Чи пошле Бог їм ще більше перепелів?

Уранці ізраїльтяни помітили щось дуже дивне на поверхні землі. Воно було дрібне, біле й тонким шаром вкривало землю, як іній. Що б це могло бути?

Обережно люди взяли його і з побоюванням з'їли. «Ммм... Як смачно!» Воно було солодке, як мед. Ізраїльтяни назвали його «манна». Незабаром вони зрозуміли, що з нього можна замішувати й пекти хліб.

Щодня манна падала з неба. Зберігати залишки не було потреби. Деякі люди не любили рано вставати, щоб збирати манну, і намагалися зробити запаси, але незабаром дізналися, що вони псуються. Однак у п'ятницю можна було збирати подвійну кількість манни, і вона не псувалася, тому що сьомого дня тижня манна не падала з неба. Це був особливий день, присвячений Господу!

Сорок років ізраїльський народ стояв табором у пустелі, і весь цей час отримував манну з неба.

У такий чудовий спосіб Бог забезпечив їжею тих, хто все життя був рабом. Він хотів, щоб євреї ще раз побачили Його любов і турботу.

Платна дорога

Анна й Альфредо любили багато подорожувати. Особливо їм подобалося відвідувати бабусю та дідуся Мартінса. Дітей переповнювали емоції.

Сама поїздка автомобілем уже була веселою пригодою, а перебування на дідусевій фермі було просто незабутнім.

Поки тато їхав із міста, Анна й Альфредо планували, що вони робитимуть на фермі.

– Я допоможу дідусеві годувати Принцесу, – сказав Альфредо, – а потім він дозволить мені покататися на ній верхи.

– Чудово! А мені цікаво дізнатися, чи виросло лоша Принцеси, щоб я могла на ньому їздити, – сказала Анна.

– Може, дідусь знову попросить Принцесу тягнути віз, а нам скаже збирати гарбузи та кавуни, – сказав Альфредо, згадуючи минулий рік.

– Мені здається, що я достатньо виросла за цей час і теж зможу допомогти. Я не хочу просто їздити верхи, – сказала Анна. Для Альфредо та Анни час минав швидко. Невдовзі тато зупинився, щоб заплатити мито¹.

– Ми їдемо до Абіліна, – сказав батько касиру платного пункту, який дав йому квиток.

– Можна мені подивитися, тату? – запитав Альфредо, нахилившись уперед.

Батько дав сину квиток, на якому було багато знаків і штампів.

– Подорож до Абіліна завжди прекрасна, – усміхаючись, сказала мама.

– Мені теж дуже подобається, – промовила Анна, – я люблю їздити через тунелі.

– Це добре, бо скоро буде тунель, – сказав Альфредо.

Анна сплеснула в долоні від радості.

– Жовтуватий, бурштиновий, іржавий і червоний кольори листя роблять ці гори ще кращими, – зазначила мама.

– Так, любя. Зміни пір року та різнобарв'я свідчать про те, що ми служимо Богові любові, – сказав тато. – Він створив усе для нашої радості.

Через кілька годин, проїхавши три тунелі, вони помітили знаки, що повідомляли про наближення до міста.

– Час з'їжджати з головної дороги, – сказав батько.

– Тату, можна мені ще раз глянути на квиток від касира платного пункту? – запитав Альфредо й узяв квиток, простягнутий йому батьком.

Саме цієї миті подув вітер, і квиток вилетів з рук хлопчика.

– О ні! – вигукнув Альфредо. – Вітер здув квиток!

Батько якомога швидше зупинив машину.

– Сподіваюся, ми зможемо його знайти, – сказав тато й побіг до місця, де, на його думку, міг упасти квиток.

¹ Платна автомобільна дорога – автомобільна дорога або її частина, за проїзд якою з водіїв стягується певна плата. Ця оплата вводиться, щоб покрити витрати на будівництво та утримання доріг (поширено в Європі та США).

У той момент Альфредо зрозумів, наскільки це важливий папірець. Батько сказав, що їм доведеться заплатити великий штраф, якщо вони не покажуть квиток.

Через вікно мама з Анною спостерігали, як тато шукав його на узбіччях.

Сльози струмками текли по обличчю Альфредо, одна впала на його сорочку. Хлопчику було дуже погано. Він уявив, якими можуть бути наслідки. Але раптом Альфредо згадав біблійний вірш, який вони вивчали на уроці Суботньої школи: «Тоді покличеш до Мене в день скорботи, – Я тебе визволю, і ти Мене прославиш» (Псал. 50:15).

«Я молитимуся! – спокійно сказав Альфредо й заплющив очі. – Дорогий Ісусе, будь ласка, допоможи татові знайти квиток. Нам це дуже потрібно. Дякую. Амінь».

Альфредо знову поглянув у заднє вікно й побачив, як батько пробіг трохи, а потім нахилився, щоб щось підняти. Тато обернувся й усміхнувся, а потім повернувся до машини.

«О! Дуже дякую, дорогий Ісусе!» – сказав Альфредо.

Батько зайняв своє місце, і Альфредо, нахилившись уперед, обійняв його.

– Мені шкода, тату, – сказав він, – я не хотів створювати жодних проблем.

– Усе гаразд, Альфредо, ти не знав, що так трапиться, – відповів батько. – Добре, що все владналося.

– Так, – сказав Альфредо, – і ти зміг знайти квиток, бо я молився, просячи Ісуса допомогти тобі.

– Чи подякував ти Ісусу?

– Звісно, тату, – відповів Альфредо.

– Щойно ми з'їдемо з головної дороги, я припаркую машину, і всі ми звернемося до Бога в молитві, щоб подякувати за Його любов і турботу, – запропонував батько. – Безперечно, Він – наш найкращий Друг. Господь ніколи не залишає нас у біді.

- Які події, що передували втраті квитка, свідчать про те, що родина Альфредо та Анни весело проводила канікули?
- Як ви вважаєте, чи був Альфредо необережним, втративши квиток?
- Що ви відчули наприкінці оповідання?
- Як ви думаєте, що відчувала родина Анни та Альфредо?

Рекомендовані завдання

(а) Створіть комікс.

(б) Поговоріть про важливість корисної їжі для нашого здоров'я. Заохочуйте вибір такої їжі для харчування в школі.

(в) Намалюйте малюнок, зобразивши щось добре, що Бог зробив для вас. Назва може бути такою: «Що Бог зробив для мене». Потім покажіть однокласникам і поділіться досвідом.

(г) Принесіть у клас медовий торт, щоб діти мали уявлення про те, який смак мала манна.

Медовий торт

Інгредієнти

3 яйця, 2 склянки борошна, 3 ст. л. вершкового масла, 1 склянка меду, 3 ч. л. розпушувача.

Приготування

Змішайте мед і масло, додайте добре збиті яйця, борошно та всі інші інгредієнти. Викладіть у змащену маслом форму й запікайте на середньому вогні до готовності.

(г) Бог бажав викласти важливі уроки для народу Ізраїлю, вирішивши змінити плани. Іноді таке трапляється і з нами. Складіть кілька речень із заголовком: «Проблема, яка допомогла мені засвоїти урок». Приклади: «Потрапивши в аварію і зламавши ногу, я навчився бути терплячим і вдячним за своє життя». «Коли моя мама поїхала доглядати за моєю бабусею, мені довелося залишити всіх друзів і заняття в школі. Я навчився цінувати своє здоров'я й помітив, яка щедра моя мама». Проілюструйте ситуації.

(д) Ізраїльтянам не слід було скаржитися, коли вони були голодними та спраглими, чи не так? Що вони могли зробити? Складіть перелік.

(е) Обговоріть з учнями мотиви наших скарг. Деякі люди скаржаться: «Знову рис і боби?», «У мене немає нічого справді гарного або нового, щоб одягнути», «Це так дратує! Мені доводиться прибирати свою кімнату щодня». Вони постійно забувають, що в когось немає ані їжі, ані одягу, ані житла... Цей список можна продовжувати.

ПІДРОЗДІЛ 2 ДИВОВИЖНИЙ УЛОВ

Посилання: Івана 21:1-14.

Пам'ятний вірш: «Хліб наш насущний дай нам кожного дня» (Луки 11:3).

Концепції для опрацювання:

1. Ісус міг здійснити чудо, але для цього Його учні мали повірити та зробити те, що Він їм радив.
2. Послух батькам і вчителям приносить радість.

Історія

Одного разу учні, друзі Ісуса, пішли вночі ловити рибу. Цілу ніч вони простояли на човні, намагаючись щось зловити, але марно. Жодна риба не потрапила до їхніх сіток... Здавалося, риба зникла!

Уранці засмучені учні вирішили повертатися. На березі був Чоловік, Який помітив їх і здалеку крикнув:

- Агов! Чи зловили ви щось?
- Ні... Море сьогодні було не для риболовлі!
- Не здавайтесь! – сказав Він. – Закиньте сіть з іншого боку!

Учні спантеличено дивилися один на одного, але зробили те, що сказав Незнайомець. Чому б не спробувати?

– Оце так! Подивіться, що відбувається! Сіть повна риби! – закричали вони.

За мить сітка наповнилася так, що ледь не розірвалася. Учні обережно витягли її до човна й поклали рибу на землю. Вони були вражені. Це справді було диво!

Незабаром Іван впізнав того Чоловіка на березі!

– Це Ісус! – вигукнув він.

Почувши це, Петро на радощах кинувся у воду, щоб зустріти свого Вчителя.

Коли всі вийшли на берег, Ісус розклав багаття, щоб засмажити рибу на сніданок.

– Ідіть їсти! – запросив Він.

З радістю всі зібралися біля вогнища на ту чудову зустріч.

Рекомендовані завдання

- (а) Складіть рибок (див. Додаткові матеріали, с. 19) і спорудіть мобіль.
- (б) Перелічіть відмінності між сучасним сніданком і сніданком, про який ідеться в історії.
- (в) Виготовте човен (див. Додаткові матеріали, с. 21).
- (г) Зробіть басейн для риболовлі із запитаннями, прикріпленими до рибок із фоамірану. Не забудьте причепити до кожної рибки магніт, щоб допомогти в риболовлі. Запитання також можуть бути з попередніх уроків.
- (г) Інсценізуйте історію.
- (д) Зробіть невеликі кошики для рибок. Для цього розріжте стінки пластикової чаші на вертикальні смужки до низу ємності. Переплетіть смужки вовною до країв. Приклейте вовну на край чаші для останнього штриха. Рибок можна купити або виготовити з гумового паперу (фоамірану).

ПІДРОЗДІЛ 3 ВОДА В ПУСТЕЛІ

Посилання: Вих. 15:22-25; 17:1-7; Патріархи і пророки, розділ «Від Червоного моря до Сінаю» (с. 291, 297-298); розділ «Удар по скелі» (с. 411-421).

Пам'ятний вірш: «І води в нього не забракне» (Ісаї 33:16, остання частина).

Концепції для опрацювання:

1. Ми повинні дякувати за те, що Бог нам дає.
2. Господь знає, що для нас найкраще. Якщо ми слухатимемося Його, нам буде добре.

3. Бог дав їжу та воду для Свого народу в пустелі. Він також дає нам усе необхідне.
4. Люди, які довіряють Господу, люблять і слухаються Його, – благословенні.

Історія

Кілька ентузіастів-місіонерів прибули до Нової Гвінеї, щоб заснувати там нову місіонерську школу. Ситуація була непроста. Їм потрібно було викорчувати кущі й побудувати школу, щоб вона могла функціонувати. Про комфорт годі було й думати. Для сидіння використовували дерев'яні колоди, парт не було, тільки дошка, крейда та кілька підручників. Струмок використовували для вмивання, а їдальню слугувало накриття із соломи, яке підтримували чотири палиці. Таким був шкільний початок.

У школі було лише 4 баки води для пиття та приготування їжі, а сезон посухи того року був тривалим. Незабаром вони помітили, що води в баках дуже мало й навіть з їхніми запасами її надовго не вистачить. Щодня люди молилися про дощ, але його не було! Навіть тоді учні вірили, що Бог дасть їм воду.

Нарешті адміністрація вирішила: якщо протягом 24 годин не випаде дощ, усі учні мають повернутися додому, а школа буде закрита. Струмок уже пересох, три баки були порожніми, а в останньому залишилося трохи води.

Тієї ночі після палкої молитви місіонер постукав у баки, як зазвичай робив щодня. Води залишилося небагато. Небо було зоряне. Але думка, що Бог пошле дощ, вселяла надію.

Та Господь дощу не послав. Наступного ранку було так само сухо, як і раніше. Розгублений і розчарований місіонер за звичкою постукав по баку. Вражений, він став на табурет і переконався, що бак повний! Бог відповів їм. Школу не потрібно було закривати.

Через два дні після цього почався дощ, який приніс радість учителям та учням. Вони могли залишатися в школі, знаючи, що Бог чує їхні молитви (R. Otis. A Moment of Peace).

Ізраїльтяни також зіткнулися з подібною проблемою. Вони вважали, що ця подорож буде довгою. Їм хотілося якнайшвидше прибути до свого нового міста. Побудувати дім, розводити худобу й доглядати за нею. А поки що вони перебували в пустелі, протистояли сонцю, піску та спразі. О, як же хотілося пити! Їхні запаси закінчувалися, а води не було ані для худоби, ані для людей.

«Ми хочемо води!» – попросили вони Мойсея. Раптом хтось крикнув: «Вода! У нас є вода!»

Поруч було невелике озерце, і всі побігли туди втамувати спрагу. Але їх спіткало розчарування, бо вода була гірка! Її не можна було пити! Люди почали скаржитися й звинувачувати Мойсея, вимагаючи, щоб він розв'язав проблему. Адже для чого він тоді вивів їх з єгипетської землі?

Мойсей, як завжди, просив допомоги в Бога, і Він відповів. Господь указав на дерево, яке необхідно було зрізати й кинути у воду. Мойсей виконав Божі вказівки, і вода стала придатною для пиття.

Однак подорож тривала. На наступній зупинці не було жодної краплі води. Забувши про те, як Бог подбав про них у Єгипті, біля Червоного моря, а також послав їм питну воду та манну з неба, люди знову дорікали Мойсеєві.

Мойсей дуже хвилювався й боявся, що його поб'ють камінням, бо ізраїльтяни були дуже розгнівані. Отож Бог звелів Мойсеєві зібрати старійшин і піти разом у визначене місце. Там він повинен був вдарити жезлом по скелі.

Мойсей зробив усе, як наказав Бог. Коли він ударив посохом об камінь, потекла чиста й прісна вода, яка втамувала спрагу всіх людей і тварин.

Мойсей сподівався, що тепер, після стількох чудес, люди нарешті навчаться довіряти Божим обітницям.

Рекомендовані завдання

- (а) Перегляньте мультфільм про Мойсея та ізраїльський народ у пустелі.
- (б) Візьміть уявне інтерв'ю у двох ізраїльтян, щоб дізнатися, що вони відчували після виходу з Єгипту. Один має скаржитися, а інший – дякувати. Порівняйте.
- (в) Дослідіть інші способи добування води (коріння рослин, кактуси...).
- (г) Відтворіть історію за допомогою пластиліну. Поділіть клас на групи, кожна з них має представити свій епізод.

ПІДРОЗДІЛ 4 ПРАВИЛА ЖИТТЯ

Посилання: Вих. 18, Лев. 11-19, Чис. 2, П. Зак. 23:14.

Пам'ятний вірш: «Але все нехай відбувається пристойно і організовано» (1 Кор. 14:40).

Концепції для опрацювання:

1. Правила існують для того, щоб ми могли краще взаємодіяти з людьми, які є частиною нашого життя.
2. Життя йде своїм звичаєм, тому що діють певні правила.

Історія

Денис був маленьким хлопчиком, але в нього була велика проблема. Він не любив дотримуватися правил. Його найбільшою радістю було гратися в гаражі зі своїми іграшковими машинками. Денис проводив пів дня, майструючи дороги та гаражі для своїх автомобілів, але ввечері було важко допроситися, щоб він склав усі свої іграшки в коробку.

Одного разу, коли стемніло, з'явилися дві великі фари, освітлюючи шлях до гаража.

«Тату, тату! Почекай трохи!» – у відчаї крикнув Денис.

«Хресь! Трісь!» – такі звуки було чути, коли татова машина наїхала на іграшки. «О, ні! Не може бути! Усе зруйновано!»

Тато швидко вийшов з машини, щоб подивитися, що сталося. Мама теж прибігла з кухні й, побачивши, який безлад у гаражі, запитала: «Денисе, як це сталося?» «Я забув прибрати іграшки, а коли помітив, тато вже заїжджав», – сказав хлопець у сльозах. «Сподіваюся, ти засвоїв урок про дотримання правил, щоб уникнути поганих наслідків», – сказала мама.

У нас також є правила, яких ми повинні дотримуватися. Ізраїльський народ уже давно зрозумів: необхідно виконувати правила, щоб жити в гармонії з іншими.

Ізраїльтяни продовжили шлях до Синайської пустелі, де Бог уперше промовляв до Мойсея, і згодом отаборилися там.

Якось посланець повідомив Мойсея, що його тесть Їтро підійшов до табору, щоб привітати його, узявши із собою Ціппору, дружину Мойсея, і двох його синів, Гершома та Еліезера.

Мойсей вийшов зустріти Їтра та свою родину. Яка щаслива зустріч! Мойсей привів їх до свого намету, щоб вони могли відпочити та поговорити про все, що сталося відтоді, як він покинув Мідіанський край.

Їтро залишився на деякий час у таборі й спостерігав, як від світанку до заходу Мойсей служив людям суддею, радником і вчителем Божих законів. Це було дуже виснажливо!

Тоді Їтро дав йому мудру пораду: «Так довго тривати не може. Ти скоро виснажишся й не зможеш більше допомагати людям. Зроби ось що: вибери чесних, надійних, богобоязливих чоловіків, які допомагатимуть тобі. Постав їх над людьми тисячниками, сотниками, півсотниками й десятниками. Вони вирішуватимуть дрібні справи, а до тебе приходитимуть лише з найскладнішими».

Мойсей смиренно прийняв пораду Їтра, що не завжди притаманно деяким хлопцям і дівчатам... Відтоді люди поклалися на лідерів, які керували й судили народ згідно з Божими законами.

Господь також дав Мойсеєві вказівки щодо організації табору, щоб там були лад і чистота. Ізраїльтяни мали залишатися в групах відповідно до своїх племен (таких як Юди, Веніяміна, Ефрема) – отже, усі дванадцять великих племен.

Бог також бажає, щоб ми жили в порядку та чистоті. Він хоче бачити хлопчиків і дівчаток, які слухаються батьків, піклуються про навколишніх людей, наводять лад у своїх кімнатах, а також дбають про одяг та іграшки.

Євген змінює свою думку

«Нікому не позичу!» – вигукнув Євген, коли у свій день народження побачив чудову скриньку з інструментами, надіслану його дядьком разом з вітальною листівкою. «А для більшої безпеки, – додав він, – щоб ніхто не просив мене щось позичити, я триматиму скриньку з інструментами замкнутою, а ключ – у кишені».

«Не забувай, Євгене, – сказав батько, – ти вже понад рік користуєшся інструментами Олега. Тобі слід про це пам'ятати!»

Хлопчик почув слова, але пропустив повз, бо він прийняв рішення ще до того, як батько почав говорити. Річ не в тім, що Олег його образив. Ні! Вони дуже добре ладнали. Напередодні, коли хлопці повернулися зі школи, Олег розповідав про маленьку шкільну парту, яку він змайстрував для своєї молодшої сестри, щоб гратися вдома. Він не зміг закінчити, бо йому бракувало свердла, щоб зробити отвори для ніжок.

«Олег попросить позичити нові інструменти, – подумав Євген. – Якщо я залишу скриньку з інструментами відкритою, він обов'язково скористається ними. Найкраще завжди носити замкнену скриньку із собою, а ключі тримати в кишені».

Того дня Олег прийшов пограти, і Євген спостерігав, як він довго розглядав скриньку, захоплюючись новими блискучими інструментами.

– Який чудовий подарунок, Євгене! – вигукнув вражений Олег. – Якби інструменти були моїми, я б нікому не дозволив до них торкатися.

– Саме так я і зроблю. Я їх нікому не позичу, але якщо ти захочеш виконати якусь роботу, я зроблю це за тебе, – відповів Євген.

– У тебе є ключ від скриньки з інструментами, чи не так? – запитав Олег.

– Звичайно, дивися, – сказав Євген і показав маленький блискучий ключ.

– Дуже добре, цього достатньо, щоб інструменти були в безпеці, – сказав Олег.

Раптом його покликав батько:

– Синку, ходімо до торгового центру!

Олег миттю побіг до воріт, де стояв його тато.

– Ти теж можеш піти з нами, – запропонував чоловік Євгенові.

– Ні, дякую, – відповів той. – Я піду з мамою на базар.

Але єдине, що утримувало Євгена від прогулянки, – це його чудова скринька з інструментами. Він пішов за покупками для матері, але відразу повернувся. Хлопчик ніяк не міг натішитися подарунком від дядька – блискучою скринькою з інструментами.

Того вечора Євген вирішив зайнятися іншими справами, відволікшись від прекрасного подарунка. Він замкнув скриньку з інструментами, а ключ узяв із собою. Та згодом, перевіряючи кишеню, на свій подив, виявив, що ключа там немає.

«Тепер я пригадую, – тихо сказав хлопчик. – В Олега був ключ, коли його покликав батько. Чи повернув він мені ключ? Авжеж ні! От негідник... – пробурмотів він. – Але я виведу його на чисту воду. Я не розповім йому про зникнення ключа, доки він не прийде й не попросить мене позичити якісь інструменти; тоді я скажу йому, що ключ загубився».

Євген ліг спати засмучений, а наступного ранку прокинувся збентежений, вдаючи, що все гаразд.

Дорогою до школи хлопчик побачив Олега, котрий чекав його на звичному місці, радісно вітаючись. Євген навіть не вийняв рук із кишень, щоб привітатися. Олег не помітив, що Євген не помахав йому у відповідь, так само, як і не згадав про скриньку з інструментами.

Під час шкільного обіду він розповів однокласникам про чудовий подарунок, який отримав Євген. А Євген контролював себе, щоб не викрити Олега в крадіжці ключа від скриньки з інструментами.

Навчальний день минув, а Євген навіть не дивився в бік Олега. Після занять Євген пішов додому.

Батько вже чекав сина біля дверей і, узявши рюкзак, попросив його повернутися в будівельний магазин і купити пів кілограма цвяхів.

Євген повернувся й на півдорозі зустрів Олега. Першою його думкою було пройти повз нього й навіть не глянути на друга.

– Я йду в будівельний магазин. Хочеш піти зі мною? – відповів він своєму другові, який запитав, куди він іде.

– Ні, – відповів Олег, – але я почекаю тебе тут і ми разом підемо до тебе додому.

Євген хотів трохи затриматися, щоб Олег його не дочекався, а потім повернутися додому самому. Але Олег чекав його.

– Подивися на це, – сказав Олег.

Підійшовши, хлопці зупинилися біля великого будівельного майданчика, оглядаючи фундамент майбутньої будівлі.

– Я бачив це вчора вдень, – відповів Євген.

Раптом нога хлопчика послизнулася, і він упав, упустивши пакунок із цвяхами, котрі розлетілися врзнібч.

– Що мені тепер робити?

Більше половини цвяхів провалилося крізь решітку у водовідвід. У цей момент обличчя Олега засяяло від радості. Це було дуже дивно...

– Чи є в тебе мотузка?

– Так, але чим вона допоможе?

– Звичайно, сама лише мотузка нічим не допоможе, – відповів Олег, – але подивися на це, – і він щось розгорнув.

– Магніт! Чудово! Де ти його взяв?

Олег задоволено усміхнувся.

– Я купив його, – радісно сказав він, – для твоєї скриньки з інструментами, бо помітив, що в тебе його немає.

Євген збирався дорікнути Олегу, що той у такий спосіб вирішив загладити ситуацію з ключем. Але, згадавши про свій намір зберегти таємницю, промовчав.

– Готово, – вигукнув Олег, прив'язавши магніт до кінця мотузки. – Я впевнений, що він витягне всі цвяхи.

За кілька хвилин усі цвяхи, що впали у водовідвід, опинилися в їхніх руках. Витягуючи магніт із водовідводу востаннє, Олег помітив, що обличчя Євгена почервоніло від здивування. До магніту причепився маленький ключик – ключик від скриньки з інструментами.

– Схоже, це твій ключ!

– Так, справді, це він, – сказав Євген, не зводячи очей з друга.

Хлопчик згадав, що напередодні, проходячи повз, він почув якийсь звук, але й уявити не міг, що це ключ. До того ж він поспішав повернутися додому з продуктами, які купив для матері. Тепер усе було зрозуміло. Євген радісно вигукнув:

– Як чудово, що в тебе є цей магніт!

– Твоя правда! Але якби тобі не подарували скриньку з інструментами, я б не купив магніт, адже я це зробив саме для тебе.

– Дуже дякую, Олеже, – сказав Євген, сповнений вдячності, і додав: – Якщо захочеш скористатися будь-яким із моїх інструментів, не соромся. Скринька завжди буде відімкнутою!

Рекомендовані завдання

(а) Поділіть клас на групи. Попросіть їх скласти список дій, які можуть допомогти в організації та прибиранні їхнього будинку, вулиці, району, міста та школи.

(б) Чи існують правила в класі? Це чудова можливість встановити певні правила, які допоможуть налагодити дисципліну.

(в) Перелічіть правила, які зазвичай є в сім'ї, між друзями, у школі, у місті. Обговоріть їх важливість.

(г) Виберіть кілька правил дорожнього руху та дізнайтеся, що вони означають.

(ґ) Попросіть когось зі шкільної адміністрації розповісти про важливість шкільних правил.

(д) Змодельуйте ситуацію, у якій немає правил, наприклад, удома чи на вулиці, і припустіть, якими можуть бути наслідки.

ПІДРОЗДІЛ 5 ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ

Посилання: Вих. 20; Патріархи і пророки, розділ «Закон, даний Ізраїлю» (с. 303-314).

Пам'ятний вірш: «Господній Закон бездоганний, – він укріплює душу» (Псал. 19:8).

Концепції для опрацювання:

1. Бог дав нам Закон, щоб ми були щасливими й жили довше і краще.
2. Виконання заповідей свідчить про нашу любов до Бога й до ближнього.
3. Як громадяни, ми повинні підкорятися законам суспільства, які створені для нашого ж блага.

Історія

Щоб добре і щасливо жити разом з іншими людьми, нам потрібно дотримуватися певних правил і законів. Є правила дорожнього руху, дотримуючись яких можна уникнути аварій; закони охорони здоров'я, які запобігають певним захворюванням; національна конституція, яка встановлює права та обов'язки громадян. Кожен із законів був створений для нашого добробуту та безпеки, адже ми живемо в суспільстві, тому маємо поважати права інших людей.

До появи цих законів Бог уже дав нам Свої закони. Він знав: якщо ми дотримуватимемося їх, то будемо щасливими людьми й у гармонії співіснуватимемо з іншими. Чи знаєте ви, що сталося?

Минуло три місяці відтоді, як євреї покинули Єгипет, а вони ще не прибули до Обітованої землі. Хмара, яка їх захищала і спрямовувала, ще більше віддалялася в протилежному напрямку, і вони не розуміли чому. Бог знав, що люди не були готові протистояти филистимцям і що їм потрібно було краще пізнати Бога та Його плани, перш ніж продовжувати подорож. Господь не звільнив Свій народ, щоб він став таким, як інші. Він мав особливі плани щодо Свого народу.

Ізраїльтяни повинні були розповідати про любов Бога іншим людям. Але для цього вони мали виявляти послух Господу, бути добрими, уміти розрізняти добро і зло й завжди вибирати те, що правильно. Але як би вони стали святими людьми, не маючи тісних стосунків з Богом?

За час, проведений у Єгипті, ізраїльтяни забули уроки своїх батьків. Знаючи це, Господь вирішив відкрити їм Свою волю. Ось чому Він покликав Мойсея на вершину гори Сінай.

Протягом двох днів євреї готувалися до появи Господа, Котрий мав зійти на Сінайську гору. Вони випрали й одягли свій найкращий одяг, а також прибрали територію табору. Усюди мав панувати лад.

На третій день гора Сінай засяяла, як вулкан, а вершину її оповила вогненна хмара. Був грім і блискавка. Уся гора Сінай палала, тому що Господь зійшов на неї у вогні. Це було неймовірне видовище, і сини Ізраїля були налякані. До гори ніхто не підходив.

Раптом з вершини гори почувся сильний, мелодійний і приємний звук. Це був голос Бога. Він сказав: «Я – Господь, твій Бог, Який вивів тебе з єгипетського краю, з дому неволі».

Тоді Господь продовжив говорити, і всі почули Його Заповіді.

Любов до Бога

1. Я – Господь, Бог твій, Котрий вивів тебе із землі Єгипетської... Нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене!

Господь навчав, що тільки Він є Богом-Творцем усього. Лише Він гідний хвали. Бог хоче бути нашим найкращим Другом.

2. Не робитимеш собі жодного ідола... не поклонятимешся їм і не служитимеш їм.

Бог хотів бути в серцях людей, а не в якійсь скульптурі. Усе, що заважає нам поклонятися справжньому Богові, є ідолом.

3. Не вживатимеш імені Господа, Бога твого, надаремно.

Ця заповідь не тільки забороняє давати неправдиві клятви й божитися, а й недбало або легко-важно вживати Ім'я Боже, забуваючи про величний зміст, який міститься в ньому.

4. Пам'ятай день суботній, щоб його святити.

Ця заповідь є нагадуванням про Бога як Творця всього, а суботній день призначений для того, щоб говорити про Нього і вшановувати Його.

Любов до ближнього

5. Шануй свого батька і свою матір, щоб довголітнім був ти на землі, яку Господь, твій Бог, дає тобі.

Бог створив сім'ю і сподівається, що ми завжди поважатимемо своїх батьків, щоб мати довге життя на землі й зустріти їх на Небі.

6. Не вбиватимеш.

Життя священне, бо походить від Бога. Ми в жодному разі не маємо права знищити своє життя чи життя будь-якої іншої людини словами чи діями.

7. Не чинитимеш перелюбу.

Божий план полягає в тому, щоб чоловік і дружина залишалися одне з одним протягом усього життя, були вірними й щасливими. Але сатана не хоче нашого щастя, тому він нашіптує: «Сперечайтеся одне з одним, вам не потрібно бути вірними».

8. Не крастимеш.

Ніхто не має права забирати те, що належить іншій людині.

9. Не даватимеш неправдивого свідчення щодо свого ближнього.

Ніхто не повинен говорити неправду про когось за жодних обставин.

10. Не жадатимеш дому свого ближнього.

Бог знає, якою нещасною може бути людина, коли вона не задоволена тим, що має. Не можна заздрити іншим людям або тому, що вони мають. Жадібність спонукає до крадіжки. Ми повинні працювати й прагнути до того, чого хочемо.

Слова Бога глибоко зворушили ізраїльтян. Цей люблячий голос торкнувся їхніх сердець. У них виникло бажання бути добрими, отож вони разом промовили: «Усе, що сказав Господь, ми зробимо».

Щоб народ не забував Його вказівок, Сам Бог написав власним перстом Закон на двох кам'яних скрижалях і дав їх Мойсею. Які ж важливі Заповіді Божі! Вони досі слугують нам дороговказом і дзеркалом, допомагаючи бути щасливими людьми.

Контрольна робота Дани

Дана не знала, що таке отримати низький бал за самостійні та контрольні роботи. Для неї 10, 11 і 12 були звичними оцінками. Наприкінці другого місяця навчання вона із задоволенням забрала свій табель додому, щоб з гордістю показати батькам свої успіхи в школі.

Одного разу вчителька природознавства підготувала об'ємну й важку контрольну роботу. Коли вчителька повідомила, що час для виконання завдань завершився, Дані залишалося відповісти на два запитання.

Під час перерви вона була засмученою. Обід був несмачний, і дівчинці навіть не хотілося говорити. «Напевно, бал буде низьким», – подумала вона.

Проходячи повз учительську, Дана побачила, що кімната порожня. Із цікавості вона увійшла й побачила на столі купу зошитів для контрольних робіт із природознавства. Дівчинка швидко знайшла свою роботу, відповіла письмово на запитання, які залишила без відповіді, і негайно вийшла.

Наступного дня вчителька запропонувала Дані вийти перед класом. «Невже вона знає? Може, хтось сказав їй?» – подумала дівчинка, але вчителька хотіла привітати її з відмінним результатом контрольної роботи.

Дана почувалася дуже погано. Вона вчинила нечесно. Коли однокласники аплодували, дівчинка хотіла втекти з класу. Щастя, яке вона могла відчувати, отримавши високий бал, обернулося на смуток.

Уночі Дана крутилася в ліжку й не могла заснути. Їй потрібно було все розповісти своїй вчительці. Саме так вона і вчинила. Дівчинка знайшла в собі мужність і розповіла вчительці про скоєне.

«Я дуже розчарована твоїм учинком, Дано, але водночас рада, що ти засвоїла урок, що нечесність приносить лише смуток. Це дуже сміливо прийти й у всьому зізнатися. Я поставлю тобі заслужену оцінку», – відповіла вчителька.

Дана також розповіла своїм однокласникам про свій учинок і попросила вибачення в усіх, тому що вона не заслуговує на компліменти. Однокласники були вражені сміливістю й чесністю дівчинки.

Тепер Дана була щаслива. Вона не отримала максимальний бал, але її совість була вже чистою, тому що вона вчинила чесно.

Рекомендовані завдання

(а) Проведіть соціальне опитування серед учнів з інших класів, щоб дізнатися, якої заповіді найважче дотримуватися і чому. Поділіться результатами дослідження з однокласниками й обговоріть їх.

(б) Оформіть плакат про Десять Заповідей. Поділіть клас на групи, кожна з яких ілюструватиме одну із заповідей.

(в) Перелічіть відмінності між правилами фараона та правилами Бога.

(г) Зробіть банер із паперу, тканини або фоамірану (гумового паперу) та прикріпіть заповіді. Прикрасьте кольоровим клеєм, наліпками, вирізками, фарбою тощо.

(ґ) Щодо кожного правила, яке Бог дав людям, дайте відповідь:

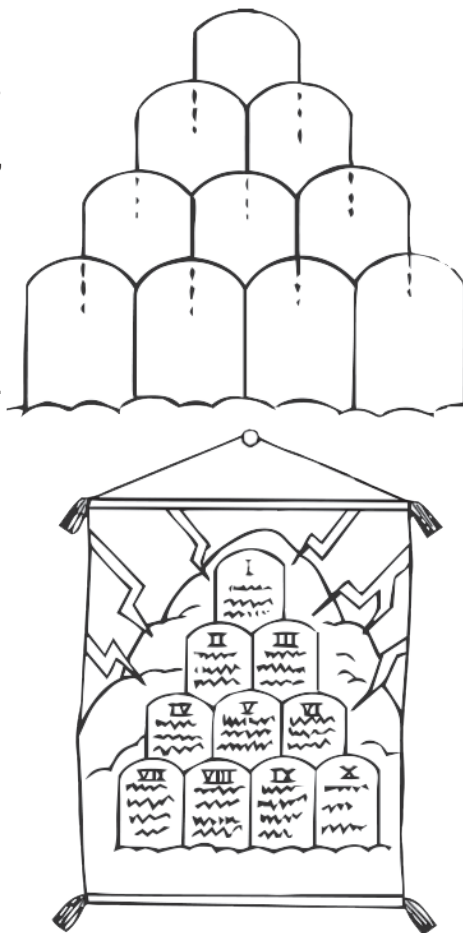
«Чому існує це правило?»

«Чи добросовісно я його дотримуюся?»

«Чим це правило корисне для мене?»

«Чим воно корисне для людей?»

(д) Дослідивши всі заповіді, дайте відповідь на запитання: якби всі люди виконували Десять Заповідей, записаних у Вих. 20:3-17, які зміни відбулися б у світі?

ПІДРОЗДІЛ 6

МІСЦЕ ДЛЯ ПОКЛОНІННЯ БОГОВІ

Посилання: Вих. 25:8, 9; 25-27; 37, 38; Патріархи і пророки, розділ «Скинія та служіння в ній» (с. 343-358).

Пам'ятний вірш: «Я зрадив, коли мені сказали: “Ходімо до Господнього дому!”» (Псал. 122:1, остання частина вірша).

Концепції для опрацювання:

1. Храм або церква – це особливе місце, куди люди можуть прийти, щоб поклонятися Богові та дізнаватися про Нього.
2. Люди приносили до храму свої жертви подяки.
3. Храмовий ритуал означав, що Ісус прийде й стане замісною Жертвою й нашим Спасителем.
4. Бог бажає, щоб ми приходили до церкви й допомагали робити її приємним місцем поклоніння.

Історія

Тампер був дуже розумним собакою, і йому, мабуть, було цікаво дізнатися, що відбувається з його господарями щотижня. Одного разу він вирішив дізнатися, куди пішла сім'я в найкращому одязі. Яким же було здивування родини, коли пес зайшов до церкви, виляючи хвостом і весело гавкаючи! Власник тихо посадив його під лавку до кінця богослужіння.

Наступного тижня вони залишили Тампера у дворі, але навіть паркан не втримав собаку. До нашайника Тампера прив'язали товсту мотузку, але він знову перегриз її й побіг до церкви.

Ніхто не знав, що з ним робити. Тампер любив ходити до церкви з господарями, і ніщо не могло його зупинити.

Як і Тампер, народ Ізраїлю мав бажання ходити до церкви й бути ближче до Бога (R. Otis. A Moment of Peace).

Дні, що проминули в пустелі, були дуже цікавими й насиченими. Крім спеки, піску, який різав очі, і нестачі води, з якими довелося зіткнутися ізраїльтянам, вони отримали манну з неба, воду зі скель і хмару, яка захищала їх удень, а хмара з вогню – уночі.

Тепер вони були впевнені, що Бог справді існує, бо Він навіть розмовляв з ними. Євреї були такі раді цьому відкриттю, що хотіли пережити цей досвід знову і знову. Потім Бог звернувся до Мойсея і дав йому дуже важливий наказ.

Він хотів підготувати особливе місце, де міг би перебувати серед Свого народу. Але як вони могли це зробити? Ізраїльтяни постійно переїжджали з місця на місце, і було важко побудувати дім для Бога всюди, де вони перебували. Господь дав відповідь!

Євреї мали збудувати дім не з каменю й не з дерева, а зробити намет. Бог дав їм взірець і розміри того, яким має бути храм.

Мойсей зібрав людей і попросив їх принести жертву Господу. Це була можливість показати, як сильно вони любили Його. У переліку матеріалів для побудови, які просив Мойсей, були золото, срібло, бронза, пахощі, олії, тонкий вісон і шкіри різних видів. Ізраїльтяни мали все це, тому що отримали від єгиптян, коли залишили свої землі.

Люди настільки захопилися цією ідеєю, що побігли за своїми коштовностями, тканинами та шкірою. Вони принесли так багато, що Мойсей просив їх зупинитися.

Наступного дня ізраїльтяни почали роботу під наглядом молодого чоловіка на ім'я Бецалеїл. Навіть він не міг повірити в те, що відбувається. Бецалеїл ніколи й уявити не міг, що Бог обере саме його для керівництва цією великою роботою.

Усі хотіли взяти участь у цьому дійстві. Деякі чоловіки різали деревину потрібного розміру. Інші плавили різні метали та готували відливки для роботи із золотом. Жінки пряли тонке полотно, ткали завіси, готували фарби.

Бецалеїл сам спорудив ковчег для зберігання Десяти Заповідей, який мав бути центром релігійного служіння.

Була завершена велика робота – і храм нарешті готовий. Він був захищений великою огорожею із завіс. Усередині був дуже великий двір із жертовником для жертвоприношень, що вказувало на майбутню жертву Ісуса. Попереду виднівся намет, де зберігалися заповіді, особливий хліб і ладан.

Але хто про все це дбатиме? За храм мали відповідати Аарон і його сини. Їх називали священниками, вони носили спеціальний одяг.

Настав день урочистого відкриття. Рано-вранці всі прокинулися і принесли свої жертви Господу. Це було грандіозне духовне свято!

Цікаві факти

Бог дав Мойсеєві ретельні вказівки, як побудувати святий намет, що називається «скинія». Цей особливий намет можна було взяти із собою будь-куди, де б ізраїльтяни не подорожували. Він сягав 14 м завдовжки, 4,6 м завширшки і 4,6 м заввишки. З обох боків його оточувала стіна завдовжки 46 м і завширшки 23 м.

Бог також указав, що має бути розміщене всередині та поза наметом. Кожен предмет був дуже важливий, оскільки мав духовне значення.

Рекомендовані завдання

(а) Зробіть модель скинії.

(б) Зверніться до місцевої конференції, щоб вам надали макет скинії та копії предметів Святого Лицця. Встановивши макет скинії в школі, проведіть екскурсію для класу, розкажіть, на що вказував кожний предмет та Кого символізувала жертва, яку приносили в скинію.

Якщо немає змоги привезти макет скинії в школу, організуйте для учнів віртуальну екскурсію завдяки спеціалізованим сайтам, таким як bible-facts.org

ПІДРОЗДІЛ 7 ГОСПОДНЯ МОЛИТВА

Посилання: Луки 11:1-4.

Пам'ятний вірш: «Коли ти будеш молитися до Нього, Він тебе почує» (Йова 22:27).

Концепції для опрацювання:

1. Переживаючи труднощі, ми можемо молитися й просити Бога про допомогу.
2. Ми розмовляємо з Господом через молитву.
3. Бог – наш Друг, і ми можемо розповісти Йому в молитві про наші радощі та смуток.

Історія

У віддаленому куточку Африки жила жінка, яка мала сильну віру в Бога. Одного разу її дитина тяжко захворіла. Їй потрібно було багато льоду для лікування. На цій території зі спекотним кліматом, де в людей не було холодильників, знайти лід було неможливо, тому лікарі відмовилися від лікування дитини. Та мати почала молитися і просити, щоб Бог послав лід. Люди вважали це абсурдом. Минуло зовсім небагато часу, як небо потемніло, здійнялася велика буря. Незабаром почався сильний дощ. Сипав град, що нагадував шматочки льоду. Жінка побігла з відром збирати лід. Вона була щаслива, тому що Бог почув її молитву.

Коли Ісус був на Землі, люди приходили до храму не лише для того, щоб принести свої жертви, а й щоб помолитися.

Учні помітили, що Ісус періодично усамітнювався на деякий час. Що Він робив? Їм було цікаво дізнатися. Одного разу один із них запитав про це.

«Я розмовляю зі своїм Отцем», – відповів Христос. «Як? Ми також хочемо поговорити з Ним. Навчи нас, Учителю!» – «Перший крок – це знати, як говорити серцем, а не просто промовляти завчені слова. Ми не можемо вдавати, що молимося. Молитви не повинні бути довгими і складними. Бог знає наші потреби, але Він хоче почути це від нас».

Такими мають бути ваші молитви: «Отче наш, Який на небесах», адже Бог великий, святий, і наш Отець теж. Скажіть також: «Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя – як на небі, так і на землі». Слава і Царство Бога мають бути на першому місці в наших думках і молитвах. Попросіть також про свої потреби: «Хліб наш насущний дай нам кожного дня, і прости нам гріхи наші, як і ми самі прощаємо кожному

боржникові, і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого». Нам слід пам'ятати, що ми не можемо просити в Бога прощення, якщо не пробачимо іншим. Якщо ми виконува- тимемо Його вказівки, то можемо бути впевнені, що Бог почує наші молитви та відповідь на них.

Молитися – означає розмовляти з Богом так само, як з другом. Це означає розповісти Йому про наші бажання, радість, горе й попросити Його про допомогу для інших і для себе.

Бог дав нам цю можливість говорити безпосередньо з Ним. Ми не можемо знехтувати нею.

Божа відповідь

Під час війни над Австрією літали великі літаки зі смертельним вантажем. Тисячі будинків були зруйновані, заводи підпалені, столиця пережила великі випробування. Безліч сімей залишилися без домівок. Жоао та Марія, повернувшись зі школи, не тільки виявили, що їхній будинок зруйновано бомбами, а й побачили, що їхні батьки загинули. Сусіди відвезли їх разом із багатьма іншими бездомними дітьми до великого дитячого будинку міста. Можна лише уявити смуток і горе тих бідних дітей... Проте вони не забували настанов своїх батьків і багато разів, зустрічаючись на подвір'ї притулку, разом трималися за руки й молилися до Небесного Отця. Вони не знали, що їх чекає в майбутньому.

Одного разу було оголошено, що сусідня країна запропонувала знайти домівки для ба- гатьох із цих дітей. У день від'їзду всі були схвильовані та щасливі. Жоао та Марія радісно вийшли зі своїми нечисленними речами й увійшли в автобус, який мав відвезти їх на стан- цію. Там вони мали сісти на довгий потяг. Це була їхня перша поїздка потягом. Сотні дітей були вивезені з батьківщини до чужої країни, де вони мали знайти нові домівки – нових тат і мам.

Коли пролунав свисток, потяг рушив, набираючи швидкість. Незабаром він стрімко мчав уздовж полів, а маленькі очі дітей спостерігали за краєвидами, які назавжди залишаться в пам'яті. Утім, діти ніколи не забували скласти руки й схилити голови для молитви: «Дорогий Ісусе, Ти знаєш, що ми втратили наших батьків. Пошли нам, будь ласка, новий дім. Не допусти, щоб нас розлучили, і відправ нас у відповідний дім».

Незабаром потяг зменшив швидкість і зупинився на станції. З переповнених вагонів виходило дедалі більше дітей, які шикувалися на пероні.

З міста прибуло багато людей, щоб вибрати дитину для всиновлення. Стурбовані пари, що спостерігали за маленькими сиротами із чужої країни, почали вибирати дітей. Ці сумні обличчя дивилися вгору, щоб побачити своїх нових батьків. Ті, кого не вибрали, поверталися до поїзда і їхали до наступного міста.

Ця сцена повторювалася цілий день, а потяг годину за годиною віз дітей до нових пригод. Раз у раз Жоао й Марія повторювали молитву, щоб Бог знайшов для них відповідний дім.

Уже майже стемніло, коли поїзд зупинився на ще одній великій залізничній станції. Жоао та Ма- рія розлучилися, вийшовши з поїзда дорогою до лінії шиккування, де, як і раніше, їх мали оглядати.

Того ранку в одному місті християнська пара проводила богослужіння, як раптом стук у двері повідомив про надходження газети. Після богослужіння вони переглянули газету й прочитали новину: «Сьогодні ввечері прибуде потяг з австрійськими дітьми». Це привернуло їхню увагу. Добра жінка подивилася на чоловіка й сказала: «Коханий, це наша можливість мати хлопчика, про якого ти так довго мріяв».

Чоловік з усмішкою відповів: «Ні, люба, ти завжди хотіла дівчинку, я не хочу бути егоїстом. Поки я буду на роботі, ти піди на станцію, а коли прибуде поїзд, вибери для нас гарну дівчинку з кучерявим волоссям».

Певний час подружжя було в роздумах, обрати хлопчика чи дівчинку. Упевненість була лише в тому, що вони можуть подбати лише про одну дитину. Чоловік і жінка відчували особливу при- хильність до австрійців, бо батьки обох були в Австрії. Нарешті вони прийняли рішення всиновити маленького хлопчика з кучерявим волоссям і широкими плечима, схожого на прийомного батька.

Коли потяг зупинився в їхньому місті тієї ночі й сотні дітей вишикувалися в шеренгу, щоб знай- ти своїх нових батьків, пані Бергман була там.

Вона нетерпляче ходила то в один бік, то в інший, споглядаючи худі й сумні обличчя маленьких жертв війни. Історію розчарування, спустошення та голоду можна було прочи- тати в багатьох з них. Нарешті жінка помітила маленького хлопчика, саме такого, як вони шукали: із широкими плечима, кучерявим волоссям, тихого і спокійного на вигляд. Щось у

ньому привернуло її увагу. Було таке враження, що вона бачила цього хлопця раніше. Пані Бергман підійшла до нього з усмішкою: «Хочеш піти до нас додому? У нас на задньому дворі є гойдалка, але нікому на ній гойдатися. Мені подобаються такі маленькі хлопчики, як ти. Чи підеш ти зі мною?»

Жоао був мовчазним і незворушним. Нарешті він тихо відповів: «Так, я хотів би піти з вами й покататися на гойдалці, але в мене є маленька сестричка й ми хочемо залишитися разом».

Від останнього слова його голос трохи затремтів, а на очах виступили сльози.

«Твою сестричку заберуть в інше місце! Ми можемо взяти лише одну дитину», – наполягала пані Бергман.

«Але ми просили Ісуса, щоб нас узяли в один дім, і ми впевнені, що Він знайде місце, де ми зможемо залишитися разом. Ми втратили маму й тата...» – сказав хлопчик, схлипуючи.

Серце жінки було зворушене. Цей хлопчик вірив у Бога й мав надію, що Він відповість на їхні молитви. Пані Бергман швидко відповіла: «Де твоя сестричка? Приведи її, будь ласка, щоб я на неї подивилася».

Жоао побіг, шукаючи свою сестру в шерензі, і незабаром повернувся, тримаючи її за руку. Вони стояли, дивлячись на добру жінку невпевненим поглядом. «Ось вона!» – сказав хлопчик з усмішкою.

Сльози наповнили очі жінки, і вона відчула ком у горлі. Яку ж несправедливість вона вчинила б, розлучивши брата й сестру, єдиних, хто вижив із тієї родини, знищеної бомбардуваннями! Пані Бергман прийняла рішення. Пильно подивившись на дітей, вона сказала: «Ну що ж, дорогі друзі, я не знаю, що скаже мій чоловік, але я беру вас обох. Ходімо зі мною, скоро ми будемо вдома».

З радісним виразом на обличчях діти попрощалися зі своїми друзями й незабаром загубилися в натовпі, прямуючи за новою матір'ю до машини біля вокзалу. Невдовзі вони вже сиділи у вітальні гарного і просторого дому в очікуванні вечері.

Пані Бергман метушилася на кухні, готуючи їжу для своєї родини, а діти оглядали будинок. Вони були дуже щасливі опинитися в цьому новому домі, але досі трохи хвилювалися за майбутнє. Раптом Жоао вказав пальцем на фото жінки, що стояло на фортепіано.

«Поглянь! – сказав він Марії. – Вона схожа на...»

Хлопчик не міг більше й слова сказати, ридання заглушило його голос, і обоє почали плакати. Вони не могли стримати емоцій. Коли пані Бергман почула плач, то прибігла подивитися, що відбувається.

«Що трапилося? Вам тут не подобається?» – запитала вона. «Подобається, – сказала дівчинка в сльозах, – ми щасливі». «Тоді чому ти так плачеш?» – запитала жінка.

Щойно діти трохи заспокоїлися, вони поглянули на материнське обличчя пані Бергман і показали фото на фортепіано. Жінка, дивлячись на світлину, сказала: «Так, вона моя сестра. Чому ви заплакали, коли побачили це фото?»

Маленька дівчинка заридала: «Це моя мама!»

Тоді пані Бергман усе зрозуміла: її сестра, яка багато років тому поїхала до Австрії і про яку вона не чула останні чотири-п'ять років, загинула під час бомбардування. Після уточнювальних запитань жінка переконала, що це її племінники. Яка ж була радість у тому домі і вдячність Богові за те, що Він почув молитви дітей! Вони зрозуміли, що Господь завжди чує щирі молитви й дивовижним чином відповідає на них.

Рекомендовані завдання

(а) Організуйте в класі гру «Таємний молитовний друг», яка триватиме протягом тижня. Наприкінці зробіть обмін вітальними листівками. Спостерігайте за враженнями учнів.

(б) Моліться за шкільних вчителів під час звершення молитви в класі.

(в) Знайдіть інших біблійних чи історичних персонажів, які отримали відповідь на молитву. Поділіться тим, про що дізналися, з однокласниками.

(г) Є кілька типів молитов: подячна, заступницька, молитва-покаяння, а також є такі молитви, у яких ми можемо просто поговорити з нашим Другом Ісусом. Оформіть плакат про різні типи молитов і зробіть конверти для молитовних прохань.

(ґ) Роздайте учням аркуші паперу, щоб кожен написав своє молитовне прохання. Помістіть папірці в повітряні кульки, наповніть їх газоподібним гелієм і запустіть у небо.

(д) Виріжте й повісьте бирку на дверну ручку (див. Додаткові матеріали, с. 29).

ПІДРОЗДІЛ 8 ДОРОГОЮ ДО ХАНААНУ

Посилання: Чис. 13 і 14; П. Зак. 34.

Пам'ятний вірш: «Без віри неможливо догодити Богові» (Євр. 11:6).

Концепції для опрацювання:

1. Бог обіцяє благословення тим, хто любить Його, але засмучується, коли ми не віримо в Його обітниці.
2. Господь не вказує місце чи годину відповіді на наші молитви. Нам потрібно постійно просити й чекати.

Історія

Щоразу, коли народ Ізраїлю готувався відновити свою подорож до Обітованої землі, усе було дуже добре сплановано. Звук сурм указував, що мають робити люди. Кожен звук мав своє значення.

Скинія Божа була в племені Левія, і носили її лише вибрані люди. Під час подорожі був певний порядок розташування племен і скинії.

Через рік після виходу з Єгипту вони побачили пагорби ханаанської землі. Усі раділи, бо їхня подорож добігала кінця.

Бог запропонував Мойсееві вибрати людину з кожного племені, щоб оглянути землю, перш ніж заволодіти нею. Наступного дня дванадцять чоловіків пішли туди, а люди чекали в таборі. Вони повинні були перевірити, чи добра земля для вирощування врожаїв, чи є в містах мури, чи сильні там люди.

Протягом сорока днів люди з нетерпінням чекали повернення розвідників. Наприкінці дня народ побачив, що наближається група з 12 чоловіків. Вони принесли величезні плоди, такі як фіги, гранати та виноград. Особливу увагу народу привернуло гроно винограду. Воно було таке велике, що його довелося нести двом чоловікам.

Люди збіглися почути новину. Вони дізналися, що земля дуже добра, як говорив Бог.

«Але ця земля ніколи не буде нашою», – сказали деякі розвідники. – Місцеві жителі дуже високі та сильні, а міста великі й укріплені».

Яке розчарування! Вони думали, що так легко буде увійти в ту землю... Тоді народ почав скаржитися та нарікати на Мойсея й Аарона. Але Халев та Ісус Навин, які також пішли оглядати Ханаан, сказали: «Не хвилюйтеся! Бог був з нами досі, і Він допоможе нам увійти в цю землю. Ми спроможні побороти їх!»

Інші десять розвідників злякалися й не погодилися зі словами Халева та Ісуса Навина, але люди стали на бік песимістів. Вони всю ніч скаржилися на свій вихід з Єгипту.

Наступного дня Халев та Ісус Навин намагалися переконати людей, що можна завоювати ці землі й перемогти тих мешканців, але народ був настільки розлючений, що хотів побити їх камінням.

Раптом усі побачили яскраве світло з Божої хмари, а потім почули голос Господа, Який промовляв до Мойсея: «Люди відмовляються вірити в Мої слова, вони не хочуть підкоритися й увійти до Обітованої землі. Тому безцільно ходитимуть у цій пустелі сорок років, але їхні діти та Мої вірні слуги, Халев та Ісус Навин, увійдуть в обіцяний Богом край. Завтра всі повернуться в пустелю, подалі від кордонів Ханаану».

Так і сталося. Сорок років люди блукали пустелею, доки не змогли увійти в ті землі.

Рекомендовані завдання

(а) Інсценізуйте історію. Зробіть грона винограду з фіолетових повітряних кульок. Для виготовлення інших фруктів використовуйте газету. Наприклад, щоб зробити апельсин, зімніть газету у формі кулі, закріпіть її скотчем, нанесіть клей, а на нього марлю чи білий папір. Використовуйте клей ПВА. Коли клей висохне, пофарбуйте фрукт відповідним кольором.

(б) Знайдіть на географічній карті територію, якою подорожували ізраїльтяни.

(в) Дослідіть рельєф та кліматичні умови локації (Ізраїль) в ілюстрованих книгах або відео.

(г) Змодельуйте інтерв'ю з розвідниками. Для цього оберіть кількох учнів, які зіграють Халева та Ісуса Навина, а також тих, хто боявся. Не забудьте одягнути їх у типовий для того часу одяг. За бажання запросіть до участі в інтерв'ю дорослих або учнів з інших класів.

(г) Відворіть судове засідання, у якому половина класу погоджується на вхід у Ханаан, а інша – ні. Не забудьте вказати, хто буде суддею.

ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ

Повторіть з учнями матеріал всіх уроків:

- (а) Проведіть інтерв'ю з деякими біблійними персонажами з історій.
- (б) Оформіть плакат про те, що найбільше сподобалося дітям.
- (в) Відтворіть сцени, які найбільше вразили учнів.
- (г) Інсценізуйте деякі з вибраних сцен в інших класах.
- (г) Пограйте в настільну гру (див. Додаткові матеріали, с. 25).
- (д) Виконайте вправи з підручника для учнів (с. 36).

Пам'ятайте: найважливішим є розуміння й засвоєння уроків, а не кількість інформації, яку учні запам'ятовують.

РОЗДІЛ 3

ПОМІЧНИКИ ІСУСА

Концепції для опрацювання:

1. Живучи в суспільстві, ми також несемо відповідальність за благополуччя тих, хто навколо нас.
2. Багатьох називають помічниками Бога, бо вони завжди прагнуть допомогти людям.
3. Якщо ми побудуємо дружні стосунки з Ісусом, то зможемо знайти хороших друзів.

ПРОЄКТ «ДРУЖБА»

Цілі:

- (а) Розвивати дружбу між учнями за допомогою групових занять.
- (б) Усвідомити важливість плекання справжньої дружби, узявши за приклад Ісуса.
- (в) Пам'ятати: хоч ми можемо мати багато друзів, але найкращим завжди буде Ісус.

Рекомендовані завдання

- (а) Знайдіть у словнику значення слів «дружба», «друг».
- (б) Обговоріть: чому важлива дружба? Хто такий справжній друг? Як ми вибираємо друзів? Що може покласти край дружбі?
- (в) Складіть список друзів з Біблії відповідно до вивчених уроків. З огляду на це оформіть плакат з іменами, характеристиками та ситуаціями, які привели до дружби.
- (г) Використайте дві ляльки: одну із сумним виразом обличчя, а іншу – з радісним. Запитайте: що засмучує наших друзів? Що робить їх щасливими?
- (г) Підготуйте гру «Таємний друг» і протягом певного часу (тиждень або два) обмінюйтеся записками, наголошуючи на цінності дружби та її характеристиках. Наприкінці гри розкрийте таємницю за допомогою обміну вітальними листівками.
- (д) Відвідайте інший клас, щоб познайомитися та завести нових друзів.
- (е) Приведіть друга до школи та відрекомендуйте його класу. За бажання він може взяти участь у заходах шкільного дня.
- (е) Запишіть у планувальнику класу адреси нових друзів.

ПІДРОЗДІЛ 1

ВІДВАЖНА ЦАРИЦЯ

Посилання: книга Естер.

Пам'ятний вірш: «Господь оберігає вірних» (Псал. 31:24, друга частина вірша).

Концепції для опрацювання:

1. Бог просить людей допомогти Йому в здійсненні Його планів. Багато з них відгукується на Божий заклик.
2. Виконання Божої роботи може привести до прийняття рішення. Естер ризикувала своїм становищем і власним життям, щоб захистити свій народ.

Історія

Естер була гарною дівчиною, яка любила Бога. Вона жила в Сузах, столиці Вавилонського царства, зі своїм двоюрідним братом Мордехаем, який опікувався нею.

Того дня вона дуже нервувала. Вартові палацу царя Ахашвероша були в кожному місті, шукаючи найгарніших дівчат царства. Серед них мали обрати майбутню царицю та дружину для царя Ахашвероша. До палацу привели й Естер, яка була дуже гарною, ніжною та освіченою дівчиною. Коли цар побачив її, то закохався. Знаєте, кого обрали? – Естер.

Перед весіллям її двоюрідний брат Мордехай порадив Естер не розповідати, що вона його двоюрідна сестра й за національністю єврейка, яка любить Бога.

Мордехай щодня приходив до дверей палацу, щоб почути новини про Естер. Одного разу він почув, як двоє охоронців-євнухів змовляються проти царя. Він передав інформацію Естер, яка розповіла про це своєму чоловікові. Царських євнухів повісили. Ахашверош був дуже вдячний Мордехаю.

Після цих подій цар звеличив чиновника Гамана, поставивши його над усіма своїми можновладцями. Гаман не любив Мордехая і шукав спосіб заподіяти йому шкоду. За постановою Ахашвероша, при царській брамі всі слуги кланялися Гаманові. Не робив цього Мордехай, котрий схилявся лише перед Богом. Така непокора розлютила Гамана, який думав, що Мордехай не поважає його.

Деякі друзі Гамана повідомили йому, що Мордехай був євреєм. Тоді Гаман знайшов спосіб поквитатися з ним і всім його народом. Він сказав цареві Ахашверошу: «У наших краях є народ, закони якого відрізняються від наших, і вони не дотримуються царських законів. Якщо Ви вважатиме доречним, нехай буде виданий наказ знищити цей народ, а я дам багато срібла, щоб поповнити царську скарбницю».

Цар погодився й наказав, щоб кожного єврея імперії було вбито певного дня, а їхнє майно було конфісковано. Він довіряв Гаманові, вважаючи, що той просто хоче допомогти цареві. Однак ніхто не знав, що Естер також була єврейкою.

Дізнавшись про цей указ, Естер зрозуміла, що повинна щось зробити, аби допомогти своєму народу. Вона попросила Мордехая сповістити людей і разом постити й молитися, просячи Бога дати їй мудрості й сміливості поговорити із царем.

Тоді було заборонено приходити до царя без дозволу, але Естер усе-таки відважилася на це. Цар любив дружину й, побачивши її, простягнув свій скіпетр, дозволяючи увійти.

«Бажаю передати тобі запрошення, – сказала Естер. – Я хочу, щоб ти і Гаман прийшли на бенкет, який я планую сьогодні влаштувати для вас».

Дізнавшись про запрошення цариці, Гаман дуже зрадів і розповів усім про наданий йому привілей вечеряти разом із царем і царицею.

Під час бенкету цар запитав у цариці, чого вона хоче за цю смачну вечерю. Тоді Естер попросила, щоб вони прийшли повечеряти й наступного дня, тоді вона висловить своє прохання.

Тієї ночі цар ніяк не міг заснути. Він згадав, що Мордехай урятував йому життя, і запитав своїх слуг, яку винагороду той отримав.

«Нічого для нього не було зроблено», – відповіли вони.

У той момент прибув Гаман, і цар запитав його: «Гамане, що, на твою думку, варто вчинити тому, кого цар хоче вшанувати?»

Гаман подумав, що цар має на увазі його, і сказав: «Він повинен сісти верхи на царському коні, одягнений у царські шати, на його голову слід покласти царський вінець, а потім потрібно провести його з великою пошаною вулицями міста».

Царю сподобалася ця ідея, і він наказав Гаману провести Мордехая, як він і радив. Гаман був розлючений і ще більше зненавидів Мордехая.

Увечері, під час бенкету, цар ще раз запитав Естер про її прохання. «Мій царю, – сказала вона, – якщо твоя ласка, я прошу, щоб ти врятував моє життя та життя мого народу, адже ми продані на знищення». «Хто наважився таке вчинити?» – запитав здивований цар. «Таким гнобителем і ворогом є зловий Гаман!» – відповіла Естер.

Гаман дуже злякався. Що відбувається? Як йому вийти із цієї ситуації? Він підвівся, щоб попросити вибачення, але цар навіть не хотів його слухати.

Ахашверош наказав схопити Гамана й повісити на тій самій шибениці, яку він збудував для Мордехая.

Естер попросила царя скасувати указ і відвернути лихо від її народу, але Ахашверош не міг цього зробити, тому що царський указ був незмінний навіть для царя. Проте він міг видати новий наказ, щоб надати єврейському народу право захищатися. Багато людей були щасливі, тому що цар захистив Естер і Мордехая.

Естер була дуже сміливою, і Бог почув її молитви на користь єврейського народу.

Цікаві факти

- Персія – нинішній Іран.
- Ахашвероша можна ідентифікувати як Артаксеркса або Ксеркса I.
- Єврейський народ вшановує особливий день пам'яті Естер. Його називають святом Пурім.
- Протягом багатьох років люди вважали, що історія Естер була вигадкою. Але дослідники, вивчаючи стародавню Персію, знайшли деталі описів, які підтверджують істинність вищезазначеної історії.

(International Children's Bible Handbook)

Рекомендовані завдання

- (а) Проілюструйте оповідь про Естер.
- (б) Інсценізуйте біблійну історію. Зробіть для цариці корону з позолоченого паперу.
- (в) Покажіть кілька фотографій наречених із різних країн, які жили в різні періоди часу.
- (г) Поговоріть про інших видатних жінок Біблії: Авігею (1 Сам. 25), Прискилу (Дії 18, Римл. 16:3), Девору (Суд. 4:4), Хулду (2 Цар. 22:14).
- (ґ) Складіть біблійну героїню Естер (див. Додаткові матеріалами, с. 11).
- (д) Перегляньте мультфільм або художній фільм про Естер.

ПІДРОЗДІЛ 2 НАЙСИЛЬНІША ЛЮДИНА У СВІТІ

Посилання: Суд. 13-16; Патріархи і пророки, розділ «Самсон» (с. 560-563).

Пам'ятний вірш: «Служіть Господу з радістю» (Псал. 100:2).

Концепції для опрацювання:

1. Коли ми даємо обіцянку, дуже важливо її дотримуватися, особливо якщо ми обіцяємо Богу.
2. Господь обрав Самсона, щоб допомогти Божому народу. Проте Самсон зробив неправильний вибір.
3. Бог не змушує нас допомагати Йому. Це особисте рішення.
4. Господь не залишає людей. Він ненавидить гріх, але любить грішника.

Історія

Чи була у вас нагода познайомитися із супергероєм? Якщо ні, то чому? «Та ні! Це просто вигадки для розваг дітей», – хтось скаже. Та чи знаєте ви, що був справжній супергерой? Його звали Самсон.

У той час, коли ізраїльський народ був під владою филистимців, перед дружиною Маноаха з'явився ангел і сказав: «У тебе буде син. Бритва не повинна торкатись його голови, оскільки той хлопчик буде Божим назореєм від народження. Ваш син визволить ізраїльтян із рук филистимців».

Через деякий час народився гарний хлопчик, якого батьки назвали Самсоном. Господь його поблагословив. Мати ніколи не стригла сина. Коли Самсон став юнаком, він був дуже сильним.

Одного разу, коли Самсон проходив повз виноградні поля, з'явився лев. Що зробив юнак? У нього не було зброї, тому він схопив тварину та вбив її.

Дізнавшись про цей та інші вчинки Самсона, а також побоюючись його сили, филистимці вирішили вбити його. Звідки ж у нього така сила?

У филистимців визрів план: знаючи, що Самсону подобається дівчина на ім'я Деліла, вони запропонували їй багато грошей, щоб дізнатися секрет сили Самсона.

«Якщо вони зв'яжуть мене сімома товстими мотузками, – відповів на численні запитання Деліли Самсон, – то я ослабну й буду таким, як усі люди».

Пізніше, коли Самсон спав, вона зв'язала його сімома товстими мотузками й вигукнула: «Филистимці йдуть за тобою!» Миттєво схопившись, Самсон розірвав мотузки, як розривається нитка з прядива, коли припече вогонь. Тоді филистимці так і не довідалися, у чому секрет його сили.

Згодом Деліла знову запитала: «Усе ж таки скажи мені, чим можна тебе зв'язати?» Самсон відповів: «Якщо мене зв'яжуть новими мотузками, якими ще не користувалися, то я ослабну й буду таким, як усі». Деліла дістала нові мотузки й зв'язала його.

Вона знову вигукнула: «Самсоне, филистимці йдуть за тобою!» Але він зірвав мотузки з рук, наче нитки. Деліла засмутилася й сказала, що Самсон знущується з неї. Щоб розрадити її, він повідомив: якщо його сім пасм волосся вплетуть в основу тканини і приб'ють цвяхом до ткацького валу, то він стане слабшим. Деліла зробила так, як Самсон сказав, але знову він легко звільнився.

Щодня Деліла продовжувала наполягати, запитуючи, у чому секрет сили Самсона, доки він, втомившись від запитань, не сказав їй правду. «Я ніколи не стригся. Від самого народження я був присвячений Господу. Якщо мене постригти, моя сила відійде від мене».

Деліла зрозуміла, що Самсон нарешті відкрив їй свою таємницю. Вона покликала филистимців, сховала їх у своєму домі й отримала обіцяні ними гроші. А поки Самсон спав, вони постригли йому пасма волосся. Після цього Деліла розбудила його: «Филистимці йдуть за тобою!» Самсон думав, що зможе втекти, як і минулі рази, але помилявся. Він став дуже слабкий. Самсон порушив свою обіцянку, дану Богові, отож Господь більше не міг йому допомогти. Бог відступив від нього. Филистимці зв'язали Самсона, викололи йому очі й відвели до в'язниці. Закувавши його в мідні кайдани, його змусили молоти у в'язниці на жорнах.

Самсон дуже шкодував, що не послухався Бога. Коли його волосся відросло, Господь дозволив, щоб його сила зросла. Проте филистимці цього не знали.

Одного разу вони вирішили влаштувати велике свято своєму богу Даг'ону, радіючи, що ув'язнили Самсона. Люди прийшли на свято звідусіль. Вони всі були радісні й щасливі. У розпалі своїх веселощів вони сказали: «Приведіть Самсона, і нехай він нас позабавляє». Коли Самсон увійшов до храму Даг'она, люди почали ще більше веселитися. Тоді Самсон попросив юнака, котрий вів його за руку: «Відпусти мене, щоб я міг обмацати стовпи, на яких тримається храм. Я на них обіприся й трохи відпочину».

Підійшовши до центральних стовпів, Самсон звернувся до Бога в молитві: «Господи, зміцни мене лише цього разу, аби я міг відомстити филистимцям! Дай мені сили!» І, міцно обіпершись на стовпи своїми сильними руками, Самсон вигукнув: «Нехай я загину разом із филистимцями!»

Раптом гучний шум налякав натовп. Потім храм розвалився, упавши на всіх присутніх.

Цікаві факти

Назорей – це той, хто присвятив своє життя служінню Богові. Він не повинен вживати вино, стригтися й торкатися мертвого тіла (Paul J. Loth. My First Study Bible).

Минуло майже сто років після часів Девори. Тоді багато филистимців осіло на узбережжі Середземного моря. Вони побудували п'ять головних міст, звідки могли атакувати ізраїльтян. Тільки за днів царя Давида влада филистимців була знищена. Вважають, що основною причиною їхньої могутності було те, що вони вміли працювати із залізом (1 Сам. 13:19-22). Їхні мечі та списи були дуже міцними (International Children's Bible Handbook).

Рекомендовані завдання

(а) Організуйте змагання з перетягування канату, щоб порівняти сили.

(б) Спробуйте понести важкий пакет, щоб хоч трішки уявити силу Самсона. Свого часу він переніс ворота Хеврону в гори. Вага цих воріт відповідає вазі фургона, ніс він їх близько 37 миль (1 миля = 1600 метрам), що еквівалентно майже 60 кілометрам (International Children's Bible Handbook).

(в) Знайдіть в Інтернеті або в журналах інформацію про дієту спортсменів та їхнє тренування, які допомагають їм стати чемпіонами.

(г) Обговоріть з учнями вибір друзів, наголосивши, що вони можуть справляти на нас як позитивний, так і негативний вплив.

(г) Поговоріть з дітьми про те, як вони реагують на свої помилки. Зосередьте їхню увагу на тому, що необхідно вчитися просити вибачення в інших і Бога.

ПІДРОЗДІЛ 3

ТАВИТА: ЖИТТЯ, СПОВНЕНЕ ЛЮБОВІ

Посилання: Дії 9:36-41.

Пам'ятний вірш: «Милосердна людина чинить добро власній душі» (Прип. 11:17).

Концепції для опрацювання:

1. Треба думати не тільки про себе, а й про інших.
2. Допмагаючи людям, ми робимо добро для них і для себе.
3. Ми можемо допомагати нужденним, не розповідаючи іншим про наші добрі справи. Бог бачить усе, що ми робимо.
4. Нагорода не повинна спонукати нас робити добро іншим.

Історія

У місті Йопії жила особлива жінка на ім'я Тавита, що в перекладі з грецької мови означає «сарна» («газель»). Чи знаєш ти, чому її так називали? Як сарна, вона була швидкою, переходячи з місця на місце й допомагаючи людям у скрутну хвилину. Тавита була доброю й люблячою. Вона всім подобалася, бо завжди думала, як краще допомогти людям.

Одного разу вона захворіла й незабаром померла. Людей, яким Тавита неодноразово допомагала, переповнював глибокий смуток. Ніхто не міг змиритися з думкою про смерть цієї жінки, тому вони поклали її тіло в кімнату й залишилися з нею.

«О! – сказав хтось. – Якби Петро був тут!» «Але він неподалік, у місті Лідда, – зазначив інший чоловік. – Я його приведу!»

Петро був учнем Ісуса й ходив від міста до міста, розповідаючи про любов Бога. Почувши сумну новину від друзів Тавити, він негайно пішов туди.

Коли Петро прийшов, кожен хотів показати йому все, що для них зробила Сарна. Вони були дуже вони засмучені через те, що сталося. Петро ввічливо попросив їх вийти з кімнати й, схилившись на коліна, помолився. Чоловік попросив: якщо є на те Божа воля, нехай Він поверне життя цій добрій жінці, тому що люди потребували її турботи та любові.

Петро підвівся й сказав: «Тавито, встань!» Жінка розплющила очі й, побачивши Петра, сіла. Він узяв її за руку й допоміг підвестися. Невимовна радість переповнювала її друзів, тому що турботлива Сарна знову була з ними.

Тавита слугує для нас прикладом. Ми також повинні допомагати людям, які цього потребують. Так само, як Тавита була винагороджена за свою доброту, Бог обіцяє винагородити й нас.

Рекомендовані завдання

- а) Відвідайте організацію ADRA найближчої церкви та запропонуйте їм свою допомогу.
- б) Дослідіть, що означає ADRA й у чому полягає їхня робота.
- в) Візьміть інтерв'ю в директора місцевої організації ADRA.
- г) Поговоріть з учнями про те, як вони можуть допомогти ближнім, наприклад, поступатися місцем літній людині, поважати людей похилого віку, відвідувати хворих, допомагати нужденним їжею та одягом, підтримувати в школі чистоту й порядок, допомагати вчителю тощо.
- г) Зробіть листівку з подякою людям, відповідальним за утримання школи.

ПІДРОЗДІЛ 4

ХТО МІЙ БЛИЖНІЙ?

Посилання: Луки 10:25-37.

Пам'ятний вірш: «Люби... ближнього свого, як самого себе» (Луки 10:27).

Концепції для опрацювання:

1. Ми повинні поважати інших.

2. Ми маємо допомагати всім, незалежно від їхньої расової, соціальної та релігійної приналежності.
3. Допомагаючи іншим, ми виконуємо Божі Заповіді.

Історія

Одного дня, коли Ісус розмовляв з людьми, законник звернувся до Нього із запитанням:

- Учителю, що мені робити, щоб отримати вічне життя?
- Що говорить Святе Письмо? – запитав його Ісус.

Чоловік відповів:

- Люби Господа Бога свого всім серцем своїм... і ближнього свого, як самого себе.
- Правильно ти відповів. Роби це, – і житимеш! – сказав Ісус.

Тим часом законник, намагаючись знайти виправдання своїм діям, запитав:

- Хто мій ближній?

У відповідь Ісус промовив:

- Один чоловік ішов з Єрусалима до Єрихона. По дорозі злодії пограбували його, побили, забрали одяг і залишили помирати.

Випадково тією ж дорогою йшов священник. Побачивши чоловіка, він перейшов на інший бік дороги, не зупинившись, щоб допомогти постраждалому. Він просто подивився здалеку й пішов.

Пізніше цим шляхом проходив левит (чоловіки роду Левія, які опікувалися свяतिною). Він підійшов трохи ближче, але теж нічого не зробив, щоб допомогти бідолашному.

Ішов тією дорогою й самарієць. Коли він побачив побитого чоловіка, то змилосердився над ним. Чоловік перев'язав постраждалому рани, полив їх олією й вином, навіть не замислюючись над тим, як небезпечно зупинитися на цій дорозі.

Самарієць швидко посадив пораненого на свою тварину й відвіз до гостиниці неподалік, щоб подбати про нього. Перш ніж піти, самарієць дав гроші господареві гостиниці й попросив його добре лікувати пораненого, а якщо будуть ще якісь витрати, то він оплатить їх на зворотному шляху.

Люди були вражені, почувши цю історію. Вони ніколи б не допомогли самарійцю, тому що євреї їх ненавиділи.

Потім Ісус поглянув на законника й запитав:

- Хто був ближнім того пограбованого чоловіка?
- Той, хто змилосердився над ним.
- Іди й ти чини так само!

Ми також повинні дотримуватися поради Ісуса й поводитися, як самарієць. Для нього не мали значення національність чи соціальний статус людини, якій він допоміг.

«Я бажаю бути чийось сином»

Коли Роман був маленьким, у його родину прийшла хвороба. Лікарів, які могли б допомогти його хворому батькові, поблизу не було, і він невдовзі помер. Через деякий час померла і його мати. Роман залишився сам-самісінький. Попри те, що його дядько опікувався ним, маленький хлопчик почувався дуже сумним і самотнім. На ньому був старий і брудний одяг.

Роман відчував, що нікому не потрібний. Він почав спілкуватися з поганими хлопцями і став схожим на них.

Через деякий час його дядько переїхав до іншого міста. Його сусідом виявився місіонер. Навіть там Роман потоваришував з поганими хлопцями. Деякі злодії, почувши про Романа, вирішили запросити його взяти участь у їхніх аферах.

Холодного дня ці хлопці вирішили пограбувати будинок місіонера. Вони поговорили про це з Романом, наказавши йому стежити за будинком і дізнатися, де він зберігає ключі, щоб можна було вкрати один з них. Роман також мав зауважити, коли місіонер вийде з дому. Злодії пообіцяли віддати йому добру частку вкраденого. Він погодився виконати запропоновану роботу.

Уночі Роман пішов до будинку місіонера. Тремтячи від холоду, він зупинився під вікном, зазирнув усередину, щоб поспостерігати за родиною. Побачивши, що місіонер прямує до входних дверей, хлопець спробував сховатися, але його помітили. Сусід сказав йому ласкаво:

- Друже, тобі, мабуть, холодно. Ходімо зі мною й погрієшся.

Хлопчик увійшов до будинку, зрадивши, що з'явилася нагода дізнатися, де господарі зберігають цінні речі.

Дружина місіонера пожаліла брудного хлопчика в пошарпаному одязі. Вона приготувала для нього теплу ванну, дала йому чистий одяг, а також принесла теплої їжі. Роман дивувався такій доброті.

Після вечері родина місіонера зібралася у вітальні на вечірнє богослужіння. Власник будинку сказав:

– Тепер ми разом повторимо Івана 3:16: «Бо так Бог полюбив світ, що дав Свого Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне».

Роман, почувши це, розчулився. Його серце було зворушене, коли він багато разів повторював ці прекрасні слова, але запам'ятати їх не міг. Після богослужіння місіонер запитав хлопця, чи може він передати комусь цю звістку. Той відповів: «Так».

Роман побіг вулицею до чоловіків, які його чекали. Тепер вони побачили його чистим й охайно одягненим. Він змінився. Злодії попросили в нього інформацію про будинок місіонера, але хлопець відмовився повідомити. Йому погрожували, а потім побили ледь не до смерті.

Коли Романа знайшли на вулиці, він був непритомний. Його одяг був брудний, а рани кровоточили.

Пам'ятаєте історію про доброго самарійця, який знайшов на дорозі бідолашного чоловіка, побитого розбійниками? Небайдужі люди підібрали непритомного хлопчика й відвезли його до лікарні. Усю ніч він марив і говорив: «Дайте мені спокій. Я вже не такий поганий хлопець. Я Івана 3:16».

Медсестри не могли зрозуміти, що він мав на увазі.

Згодом, коли Роман почав одужувати, він розповів їм усе, що сталося. Тоді хлопець сказав: «Якщо Івана 3:16 міг зробити все це для мене, виявивши стільки любові та доброти, тоді я також хочу бути Івана 3:16. Я бажаю бути чийось сином».

Рекомендовані завдання

(а) Інсценізуйте історію про Романа.

(б) Знайдіть людей у вашому місті, які працюють волонтерами в лікарнях або центрах надання допомоги людям, і поговоріть з ними. Спробуйте дізнатися, як вони ставляться до роботи без зарплати.

(в) Знайдіть відео, журнали та ілюстрації про те, якою дорогою йшли герої історії, розказаної Ісусом. Складіть список труднощів, з якими ми сьогодні стикаємося: боязнь ходити деякими вулицями, кварталами тощо.

(г) Опишіть ситуації, у яких учні можуть відповісти, як саме вони можуть допомогти: у разі нещасного випадку на велосипеді; якщо хтось загубив гроші на обід або забув удома шкільне приладдя.

(г) Знайдіть реальні історії про людей, які допомагали під час катастроф (аварій, повеней, стихійних лих, воєн).

ПІДРОЗДІЛ 5 ВОНА ПОДІЛИЛАСЯ ОСТАННІМ, ЩО МАЛА

Посилання: 1 Цар. 17:8-24.

Пам'ятний вірш: «І хто дає напитись іншому, буде напоєний сам» (Прип. 11:25).

Концепції для опрацювання:

1. Існує багато способів допомогти людям, якщо в нашому серці є це бажання.
2. Щоразу, виявляючи доброту, ми також отримуємо користь. Відчуття щастя наповнює наше серце, і тоді ми краще розуміємо любов Бога.
3. «Задоволення від зробленого для інших людей добра надає почуттям запалу, що благотворно діє на нервову систему, стимулює кровообіг, сприяє розумовому й фізичному здоров'ю» (Е. Уайт. Християнське служіння. С. 271).

Історія

Ілля був людиною, яка завжди ходила шляхами Господніми. Він був чесним, відданим справі, любив допомагати людям і був вісником Бога.

У ті дні була велика посуха, а оскільки не було дощу, нічого не росло, бракувало їжі. Бог попередив Ілля про те, що станеться. Пророк намагався повідомити про це царя, але той був дуже розгніваний і почав переслідувати його.

Утікаючи з міста, Ілля пішов до Сарепти. Бог звелів йому побути там певний час, а вдова годуватиме його. Коли він підійшов до воріт міста, то побачив жінку, яка збирала дрова. «Принеси мені, будь ласка, трохи води в глечуку, щоб напиться», – попросив він її.

Коли вдова зібралася йти по воду, Ілля попросив у неї ще й хліба. Тоді жінка зупинилася, із сумом подивилася на пророка і сказала, що в її оселі вже немає хліба. Була лише жменя борошна в діжці й трохи оливкової олії в глечуку. «Піду й спечу хлібину собі та синові. Ми це з'їмо й помremo».

Побачивши, що жінка говорить правду, Ілля пожалів її. Він був упевнений, що це саме та вдова, про яку говорив Бог. «Не хвилюйся, але приготуй трохи хліба для мене, а потім для себе і для свого сина. Бо Господь сказав, що у вас борошно та оливкова олія не закінчатся, доки не піде дощ».

Вдова довірилася словам пророка. Вона пішла й зробила, як він їй сказав. Згодом вони із сином мали їжу на багато днів наперед. Як Бог і обіцяв, у тому домі не забракло ані борошна, ані оливкової олії.

Цікаві факти

Хліб, яким харчувалися ізраїльтяни, був виготовлений із пшеничного або ячмінного борошна й мав форму невеликого коржа.

Коли хліб готували на один день, він був без дріжджів. Хліб, який лежав і не псувався близько 8 днів, був квасним.

Піч була переносною й містилася в глиняній посудині, розтоплений на вогні, у яку з боків клали замішений хліб. Розпечене каміння також слугувало для випікання хліба в разі крайньої необхідності. Бедуїни й досі печуть хліб у такий спосіб.

Хліб є символом усього, що слугує для живлення організму (John D. Davis. Bible Dictionary).

Рекомендовані завдання

(а) Приготуйте хліб за сучасним рецептом разом із учнями класу. Зробіть дві хлібини: одну для учнів, а іншу – щоб поділитися з бідною людиною.

(б) Складіть список того, чим ми можемо поділитися з однокласниками (знаннями, турботою, їжею, одягом тощо).

(в) Інсценізуйте історію за допомогою ляльок (Ілля, вдова).

(г) Відкладіть деякі іграшки, принесіть їх у клас і віддайте в дитячий будинок.

ПІДРОЗДІЛ 6 ВІД ПАСТУХА – ДО ЦАРЯ

Посилання: 1 Сам. 8:10; 15; 16; Патріархи і пророки, розділ «Помазання Давида» (с. 637-642).

Пам'ятний вірш: «... Адже Бог дивиться не так, як дивиться людина. Людина дивиться на обличчя, а Господь дивиться на серце!» (1 Сам. 16:7).

Концепції для опрацювання:

1. Бог не вибирає Своїх помічників за красу чи розум, а дивиться на серце.
2. Подібно до Давида, який дбав про свою отару, Ісус піклується про нас.
3. Давид досяг успіху, тому що довіряв Богові й слухався Його слів. У нас також є Біблія, яка слугує нашим дороговказом.

Історія

Давид був хлопчиком, який жив у Вифлеємі зі своїми батьками та сімома старшими братами. Він виріс в оточенні природи. Ще зовсім дитиною і на світанку своєї юності Давид пас отари овець на пагорбах, що оточували Вифлеєм. Хлопцю дуже подобалося це заняття, тому що він проводив час із тваринами і грав на гуслах, поки вівці паслися. Бог дав йому прекрасний голос, і він наспівував пісні, які сам складав.

Але життя Давида не було безхмарним. Він стикався з багатьма небезпеками. Іноді вівці падали зі скель і травмувалися; часом він заходив до печери, де ховалися дикі звірі. Неодноразово голодні ведмеді та леви нападали на отару, і Давиду доводилося її захищати, хоч він не мав зброї. Щоб відганяти звірів, Давид використовував лише палицю і пращу.

Одного разу на пасовищі з'явився лев і схопив одну з овець, але відважний Давид урятував її з левової паші. Він схопив хижака за гриву й убив. Таке небезпечне життя ще більше наблизило Давида до Бога. Ми можемо помітити це в багатьох піснях, які він написав.

Одного разу, коли Давид пас свою отару, слуга його батька покликав юнака. Він розповів Давиду, що пророк Самуїл був у його домі й хотів поговорити з ним. Хлопець здивувався: «Чого міг хотіти від мене пророк?» Не зволікаючи, Давид повернувся додому.

Того дня Самуїл прийшов до дому Єссея, тому що Бог дав йому дуже важливе доручення. Він повинен помазати нового царя Ізраїлю. Але чому нового царя? Річ у тім, що ізраїльтяни хотіли, щоб цар був таким, як інші люди. До того моменту вони мали пряме Божественне керівництво через пророків.

Самуїл був посвяченим пророком, який передавав людям Божі настанови. Проте вони все одно хотіли мати царя, тож коронували Саула. Він був високим, вродливим і мужнім, та згодом віддалився від Бога й діяв за власною волею. Через це Бог обрав іншу людину на місце Саула.

Прийшовши до дому Єссея, Самуїл думав, що побачить у майбутньому цареві ті ж якості Саула. Він подивився на старших Єссеєвих синів, але Бог сказав, що жодного з них не обере. Збентежений Самуїл запитав, чи є ще хтось у тому будинку. Єсей відповів, що є ще наймолодший із них, Давид, який пас овець.

Самуїл виявив бажання поговорити з Давидом і попросив, щоб його покликали. Коли Давид прийшов, Самуїл побачив, що це сильний, здоровий хлопець, з блиском в очах. Бог сказав пророку: «Встань і помаж його, бо це він!»

Тоді Самуїл наповнив ріг єлеєм і помазав Давида перед його братами. Давид та його сім'я знали, що Бог вибрав його для великої справи.

Виконавши своє завдання, Самуїл пішов до міста, а Давид повернувся до своєї отари, розмірковуючи про те, що сталося. Юнак знав, що йому ще багато чого належить навчитися. Там, на тих зелених пагорбах, з вівцями, яких він так любив, Давид продовжував писати свої пісні, завжди перебуваючи в спілкуванні з Богом.

Цікаві факти про гусла

Давид грав на гуслах – музичному інструменті, схожому на маленьку арфу. Деякі з його псалмів були написані для супроводу музичних інструментів.

Рекомендовані завдання

- а) Покажіть зображення старовинних музичних інструментів. Віддайте перевагу гуслам або послухайте аудіозапис, де звучить цей інструмент.
- б) Якщо можливо, залучіть когось, хто гратиме на музичному інструменті.
- в) Зробіть арфу (див. Додаткові матеріали, с. 23).
- г) Спонукайте дітей скласти вірші про поклоніння та подяку Богові. Потім розмістіть ці вірші на стіні.
- г) Створіть музичну групу, використовуючи підручні матеріали як музичні інструменти і попрацюйте над ритмом зі своїми учнями. Барабаном може бути консервна банка, брязкальцями – кришки, прикріплені до великого цвяха, гуїро можна зробити зі шматка бамбука тощо.
- д) Перегляньте фрагмент фільму про Давида.

ПІДРОЗДІЛ 7 ВІЧ-НА-ВІЧ ІЗ ВЕЛЕТНЕМ

Посилання: 1 Сам. 17.

Пам'ятний вірш: «Господь – моя сила і пісня, Він став для мене порятунком» (Вих. 15:2).

Концепції для опрацювання:

1. Якщо ми довіряємо Богу, то можемо протистояти «гігантам» у нашому повсякденному житті.

2. Ми повинні дозволити Слову Божому керувати нашим життям.
3. Давид переміг велетня, бо повірив у силу Бога.

Історія

Одного разу, коли Давид пас отару, троє його братів залишили дім свого батька, щоб приєднатися до армії Ізраїлю, оскільки тривала війна між його країною та филистимцями.

Через кілька днів Ессей попросив Давида віднести їжу його братам і дізнатися, чи вони живі й здорові. Давид вийшов з дому вдосвіта. Після тривалої дороги він дістався до табору. Давид підбіг до своїх братів і привітав їх. Він помітив, що війська вишикувалися одне проти одного й готові до бою.

Поки вони розмовляли, Давид побачив велетня заввишки близько трьох метрів. Велетень на ім'я Голіаф був одягнений у важкі обладунки й мав помічника, який ніс його зброю. Голіаф кинув виклик Ізраїлю, голосно вигукнувши: «Оберіть чоловіка, який би вступив зі мною у двобій. Якщо я програю, ми будемо вашими рабами, а якщо я виграю, ви будете нашими рабами!»

Ізраїльські воїни були налякані. Щодня велетень вигукував одне й те саме, але ніхто не наважувався битися з таким сильним воїном. Та Давид не злякався. «Хто цей филистимець, який кидає виклик армії Бога?» – запитав він.

Щойно Саул почув це, він наказав привести до нього Давида. А коли юнак сказав, що битиметься з велетнем, цар здивувався ще більше. Саул намагався відмовити його: «Ти не можеш боротися із цим велетнем. Ти лише юнак, а він – досвідчений воїн».

Та Давид залишався непохитним. «Не хвилюйтеся, – сказав він, – Господь урятував мене від лева та ведмедя. Він урятує мене і від цього филистимця».

Саул наказав одягнути Давида в царські військові обладунки й дати йому меч.

Пройшовшись, юнак промовив: «Я не можу в цьому ходити! Це занадто важко!» Він зняв обладунки, узяв свою палицю та пращу, вибрав із потічка п'ять камінців і поклав їх у пастушу торбину. Давид пішов назустріч велетню. Голіаф, побачивши це, дуже розлютився й відкинув шолом, що захищав його чоло. Хто цей хлопець, такий юний і зухвалий, щоб битися з ним? Ще й з камінцями в руках?

«Хіба я пес, що ти йдеш проти мене з палицею? Для чого ці камінці?» – зневажливо крикнув Голіаф. – Підійди ближче, і я віддам твоє тіло птахам і тваринам».

Давид не злякався. Він сказав у відповідь: «Ти йдеш на мене з мечем, списом і щитом. А я йду на тебе в ім'я Господа, Бога Ізраїлевого війська. Сьогодні Господь віддасть тебе в мої руки, й уся земля зрозуміє, що є Бог в Ізраїлі!»

Ці слова ще більше розлютили Голіафа. Він почав наближатися до Давида. Юнак побіг назустріч велетню, дістав з торбини камінь і, метнувши ним із праці, вразив филистимця в чоло. Голіаф упав долілиць на землю.

Охоплені жахом филистимці, побачивши, що їхній воїн-велетень загинув, у паніці кинулися втікати. Народ Ізраїлю був дуже щасливий, тепер усі знали, що завдяки мужності Давида Бог звільнив їх від филистимців.

Цікаві факти

Яким на зріст був велетень Голіаф? Згідно з текстом 1 Сам. 17:4, велетень мав шість ліктів з п'явдю заввишки, приблизно 2,75 метра. Інші люди в історії також мали високий зріст. В Україні жив чоловік на ім'я Леонід Стадник, його зріст був 2,53 метра, а вага сягала близько 200 кілограмів.

Рекомендовані завдання

- (а) Принесіть у клас пращу або рогатку.
- (б) Подивіться фрагмент фільму, де Давид перемагає велетня.
- (в) Складіть список «велетнів», яких ми повинні перемогти в нашому повсякденному житті (страх, темрява, наркотики, жорстокість, заздрість тощо).
- (г) Інсценізуйте історію.
- (ґ) Принесіть пару ходуль, щоб діти, погравшись з ними під час перерви, змогли відчути себе велетнями.

ПІДРОЗДІЛ 8 НАЙКРАЩІ ДРУЗІ

Посилання: 1 Сам. 20; 2 Сам. 9.

Пам'ятний вірш: «Друг любить усякого часу, і в нещасті стає як рідний брат» (Прип. 17:17).

Концепції для опрацювання:

1. Для справжньої дружби час і відстань не перешкода.
2. Треба завжди бути готовим прийти на допомогу друзям.

Історія

Після перемоги над Голіафом Саул запросив Давида до себе в палац, не дозволивши йому повертатися до батьківського дому. Давиду вже не потрібно було піклуватися про отару овець, тепер його обов'язком було грати на музичному інструменті й співати цареві.

За час перебування в палаці він навчився бути воїном, зміг увійти в курс справ і приготуватися до майбутньої великої діяльності. Проте Давид залишався скромним, завдяки чому здобув прихильність не тільки народу, а й царської сім'ї.

У Давида був особливий друг – Йонатан, син Саула. Їхня дружба була такою міцною, що вони уклали між собою угоду, що будуть як брати. Йонатан зняв плащ, який був на ньому, і дав його Давидові, а також свій військовий одяг, меч, лук і пояс.

Давид виявляв сміливість і відвагу, розважливість і вірність в усіх битвах, куди його посилав Саул. Благословення Боже було на Давиді. Саул підвищив його до командувача армією. Це порадувало всіх, зокрема й інших чиновників.

Людям подобався Давид, тому що вони бачили його досягнення, які були більші, ніж Саула. Вони розповідали й співали про Давидові досягнення. Усе це викликало в Саула почуття ревності і недовіру до Давида. Багатьма способами цар намагався позбутися його, але всі вони виявилися невдалими. Неодноразово Йонатан допомагав рятувати Давида від пасток, які влаштовував його батько.

Упродовж тривалого часу Давид утікав від Саула, у нього навіть була можливість убити свого переслідувача, але він не хотів цього робити з помазаником Господнім. У битві проти филистимців Саул і його сім'я загинули. Давид дуже сумував за ними. Горе Давида з приводу смерті Саула було щирим, що свідчило про великодушність його благородної натури. Гірко було Давиду від думки, що він втратив свого найкращого друга – Йонатана. Зі смертю Саула зникли небезпеки, що прирекли його на вигнання. Тепер нарешті Давид був коронований царем Ізраїлю, згідно з Божим наміром.

Протягом багатьох років Давид керував народом Ізраїлю, у житті якого були періоди миру та війни проти сусідніх країн. Але він завжди був налаштований робити добро іншим.

Одного разу, розмірковуючи про укладення союзу з Йонатаном, Давид згадав свого найкращого друга й запитав своїх слуг, чи залишився хтось живий із Саулових родичів.

Давиду доповіли, що син Йонатана Мефібошет живий, але він кульгавий. Давид покликав цього молодого чоловіка до царського двору й виявив до нього гостинність. Він запросив Мефібошета жити з ним у палаці, а також повернув усі землі, які йому належали. Тепер Давид був щасливий, що зміг виконати обіцянку, дану своєму другові.

Подібно до того як Давид і Йонатан цінували свій договір про дружбу, Бог цінує договір про дружбу, який Він укладає з нами. Як я можу дотримуватися цього договору?

Рекомендовані завдання

а) Відвідайте друга, з яким ви не спілкувалися деякий час. Зателефонуйте йому або напишіть повідомлення.

б) Знайдіть у Біблії інших людей, які були справжніми друзями, наприклад, Мойсей і Аарон; Рут і Ноєм; Петро, Андрій, Яків та Іван; Марія, Марта, Лазар та Ісус; Пилип і Натанііл; Халев та Ісус Навин.

в) Поговоріть з учнями про те, як можна знайти друзів.

г) Після роздумів про дружбу роздайте кожному учневі по три наклейки, на кожній з яких вони мають написати якості друга, а потім наклеїти їх на спинах одне одного. Замість наклейок можна

використати аркуш паперу, прикріплений до спини кожного учня, щоб інші могли записати їхні якості.

г) Дослідіть у Біблії деякі характеристики справжніх друзів (Прип. 17:17, 18:24, 27:10, Івана 15:13).

ПОВТОРЕННЯ

(а) Попросіть учнів вибрати біблійного героя, який їм найбільше сподобався в цьому уроці. Нехай вони намалюють епізод з його життя. Розташуйте малюнки на стіні.

(б) Організуйте групи обраних учнями героїв. Група Давида, Самсона, Естер тощо. Група має інсценувати історію обраного героя.

(в) Разом із класом або в групах виконайте вправу з підручника на с. 54.

РОЗДІЛ 4

ДРУЗИ ІСУСА

Концепції для опрацювання:

1. Ісус, живучи на Землі, знайшов багато друзів. Він хоче бути й нашим Другом.
2. «Вас же назвав Я друзями» (Івана 15:15, див. 15:11-17).

ПІДРОЗДІЛ 1 НЕРОЗЛУЧНІ ПОДРУГИ

Посилання: книга Рут.

Пам'ятний текст: «Твій народ стане моїм народом, і твій Бог буде моїм Богом!» (Рут 1:16).

Концепції для опрацювання:

1. Ноемі мала дружні стосунки з Богом і познайомила зі своїм Другом Рут.
2. Історія Рут навчає нас, що Бог любить кожну людину й дбає про її благополуччя.
3. Подібно до того, як Боаз викупив Рут, Ісус викупив нас.

Історія

У місті Вифлеємі була велика засуха, і щодня ставало дедалі важче знайти їжу. У ті часи чоловік на ім'я Елімелех, який жив там, піклуючись про свою сім'ю, переїхав до Моаву. Під час цієї подорожі двоє його синів і дружина Ноемі будували плани щодо нового життя в цьому краї, де люди не знали Бога Небес.

Вони були щасливі, доки Елімелех не помер. Серце Ноемі було сповнене скорботи, їй стало самотньо. Але незабаром сини подарували їй велику радість, бо закохалися й одружилися з хорошими дівчатами.

Ноемі із задоволенням розповідала Рут та Орпі історії свого народу. Вона любила розказувати про любов Бога та Його турботу про людей. Орпі й Рут було цікаво дізнатися щось нове, особливо про чудеса, які здійснив Бог для Свого народу в минулому.

Однак смуток знову огорнув серце Ноемі. Два її сини, Кільтон і Махлон, померли. Ноемі було самотньо в чужій країні. Сумуючи за домом, жінка вирішила повернутися до Вифлеєма. Рут і Орпа не хотіли залишатися далеко від своєї люблячої свекрухи й вирішили піти за нею. Але Ноемі наполягала на тому, щоб вони повернулися до батьків і створили нові сім'ї.

Обговоривши цю тему, Орпа прийняла рішення. Вона поцілувала свекруху й зі сльозами на очах повернулася до батьківського дому. Рут не бажала повертатися. Натомість вона сказала Ноемі: «Не забороняй мені йти з тобою, твій народ стане моїм народом, а твій Бог буде моїм Богом».

Ноемі зрозуміла, що Рут рішуче налаштована йти з нею, тому більше нічого не сказала. Вони продовжили подорож до Вифлеєма. Приклад Ноемі та історії, які вона розповідала, переконали Рут приєднатися до її особливого народу й зробити Бога своєї свекрухи своїм Богом.

Коли вони нарешті прибули до міста, усі були збентежені. Люди хотіли дізнатися, що сталося з Ноемі та її родиною. Їх засмутило почуте, але вони були раді знову бачити Ноемі.

Настала пора жнив. Бажаючи допомогти Ноемі, дехто запропонував їй збирати колоски в полі, щоб заробити. Бідним людям зазвичай дозволяли збирати залишки урожаю.

Наступного дня Рут прокинулася дуже рано й пішла працювати в поле.

Це була важка робота, але вона наполегливо працювала, бо знала: кількість їжі, яку вони могли отримати, залежала від кількості зібраних колосків.

Раптом до Рут підійшов чоловік. Це був Боаз, власник полів і родич Ноемі. Він був вражений молодою жінкою і тим, що вона покинула сім'ю через любов до свекрухи.

Минали дні. Боаз і Рут почали зустрічатися дедалі частіше, поки вони не вирішили одружитися. Це був шлюб, про який багато говорили, оскільки Рут не належала до народу Ізраїлю, а Боаз був багатою людиною.

Вони навіть не підозрювали, що Рут стане прабабусею царя Давида. Вона була щаслива, бо дотримувалася порад і повчань Ноемі, своєї свекрухи та подруги.

Історія китаєця

У маленькій хатині, на вершині пагорба, звідки було видно зелене море, жив молодий китайський рибалка. Хатина справді була маленькою. Вона складалася лише з однієї кімнати, позаду якої була веранда, що слугувала кухнею. Ліжко, два стільці і столик були скромними меблями оселі. З протилежного боку від дверей стояв високий, вузький стіл з розмальованим глиняним ідолом, покровителем рибалок. Поряд з ідолом стояли металеві свічники, а перед ним – важка бронзова чаша, куди поміщали пахощі.

Щоранку перед тим, як піти на роботу, молодий китаєць Хіок-ах запалював фіміам і просив благословення ідола на його риболовлю. Це тривало довгий час.

Одного разу китайському юнакові потрібно було поїхати в далеке село, звідки він не міг повернутися того ж дня. Нікому було кадити перед ідолом.

Однак для щирої віри Хіок-аха це не було проблемою. Залишаючи оселю, він дістав із пакета два шматки ладану й разом із сірниковою коробкою поклав їх перед ідолом. Потім, благоговійно схиливши голову, юнак сказав: «О духу, сьогодні я маю зробити справу у віддаленому місці й не повернуся вчасно, щоб спалити пахощі. Я робив це щодня, але цього разу спали це сам». І незабаром пішов.

Коли Хіок-ах повернувся, то, на свій подив, не побачив диму, який мав підійматися із чаші з пахощами. Підійшовши й придивившись, він побачив пахощі та сірники такими, як і залишив. Потім сповнений гніву юнак сказав: «Тільки раз я попросив спалити ладан для мене, і ти не зробив цього. Може, ти не спроможний? Що ж, бог, який не має сили запалити власні пахощі, точно не може допомогти мені. Тому я більше не поклонятимуся жодним ідолам, доки не знайду такого, який зможе запалити власне світло».

Минуло кілька років. Хіок-ах покинув свою рибальську хатину й отримав можливість відвідувати школу. Один християнин, дізнавшись про угоду, яку він уклав, сказав йому: «Друже, я хочу, щоб ти пішов зі мною на вершину пагорба завтра на світанку. Мені є що тобі показати».

Хіок-ах погодився. Наступного ранку, ще до сходу сонця, вони разом вирушили.

Коли перші промені світла пофарбували небо у фіолетовий колір, юнаки нарешті досягли вершини пагорба. Спостерігаючи за чудовим світанком нового дня, друзі побачили, як сонце сходить у всій своїй красі та блиску.

«Подивися, – сказав християнин, – Бог, Якому я поклоняюся, Всемогутній. Щоранку Він запалює Своє світло й дарує радість і життя всьому світу».

Відтоді Хіок-ах присвятив своє життя Богові, Котрий мав силу запалити Своє світло.

Рекомендовані завдання

- (а) Перегляньте фільм про Рут.
- (б) Попросіть учнів принести фотографії та відео пшеничних полів. Дослідіть, як відбувається сіяння та збір урожаю. Які продукти виготовляють із пшениці?
- (в) Інсценізуйте історію Рут.
- (г) Проілюструйте історію за допомогою фланелеграфу або коміксу.
- (г) Ноемі навчила Рут любити Бога. Ми також можемо розповідати про Господа нашим друзям. Зробіть вітальну листівку з написом «Бог любить тебе» і подаруйте її ближньому.
- (д) Виготовте біблійних героїв – Рут і Боаза (див. Додаткові матеріали, с. 13).

ПІДРОЗДІЛ 2 МУДРИЙ СОЛОМОН

Посилання: 1 Хронік 28, 29; 1 Цар. 3:16-28.

Пам'ятний вірш: «Якщо комусь із вас бракує мудрості, нехай просить у Бога» (Якова 1:5).

Концепції для опрацювання:

- 1. Найцінніше надбання, яке ми можемо мати, – це мудрість, що походить від Бога. Маючи її, ми отримаємо й інше.
- 2. Бог був із Соломоном, коли він шукав Його присутності.

Історія

Давид був у похилому віці, усвідомлюючи, що наближаються його останні дні. Але в його серці було велике бажання: побудувати храм Господу, де кожен міг би поклонятися Йому і де можна було б зберігати ковчег із Десятьма Заповідями. Давид знав, що не встигне побачити завершення будівництва, але міг принаймні розпочати.

Під Божим керівництвом Давид залишив престол, а пророк Натан помазав Соломона на царя Ізраїлю. Соломон був дуже молодий, щоб посісти трон, і перед смертю Давид дав йому кілька мудрих порад. Він звелів своєму синові виконувати волю Божу й просити в Нього мудрості, щоб правити народом. Соломон зробив усе, що порадив батько, й отримав від Бога мудрість, щоб правити людьми та завершити будівництво храму.

Однією з перших проблем, яку необхідно було розв'язати Соломону, була суперечка двох жінок. Кожна з них стверджувала, що є матір'ю однієї й тієї ж дитини. Як же дізнатися, хто з них справжня мати? Соломон, сидючи на своєму троні, уважно вислухав цю історію. Обидві матері жили в одному домі й мали синів-однолітків. Але минулої ночі один з них помер. І кожна із жінок стверджувала, що жива саме її дитина. Яка складна ситуація!

– Принесіть мені меч, – попросив Соломон.

Що він збирався робити з мечем?

– А тепер принесіть дитину! – наказав цар. – Розріжте хлопчика навпіл і дайте по половині кожній із жінок.

– Ні! Ні! – благала справжня мати. – Віддайте хлопчика їй, але не вбивайте його.

Потім Соломон віддав дитину матері, яка попросила зберегти життя хлопчика. Тоді всі дізналися, що, звершуючи судочинство, цар керується Божою мудрістю.

За днів царювання Соломона люди були дуже щасливі. Вони ніколи раніше не були такими багатими й не насолоджувалися таким спокоєм. Соломон був мудрим правителем, і його мудрість стала відома скрізь. Кожен хотів познайомитися з такою розсудливою людиною.

Серед багатьох відомих людей, які виявили бажання зустрітися із Соломоном, була цариця Савська. Вона жила в Південній Аравії. Її подорож, певно, була довгою й виснажливою. Разом з нею прибув великий караван, який привіз Соломонові багато дарів. Жінка хотіла дізнатися більше про мудрість знаменитого царя.

Соломон багато зробив для своєї держави. Він побудував два флоти торгівельних кораблів, які плавали Червоним і Середземним морями. Однак найбільшим його надбанням було будівництво Єрусалимського храму. Усі так наполегливо й віддано працювали, що храм став пам'ятником і символом для тих людей.

У день урочистого відкриття Соломон був щасливий, тому що він не тільки виконав обіцянку, дану своєму батькові, а й забезпечив людям прекрасне місце для поклоніння Богу.

Господь використовував Соломона у Своїх планах, тому що він був готовий виконувати Божу волю. Тому Соломон відомий як наймудріша людина на Землі.

Коли ми дозволяємо Богу використовувати нас, Він також дає нам мудрість для прийняття правильних рішень і виконання наших завдань.

Рекомендовані завдання

- (а) Інсценізуйте суд над немовлям.
- (б) Дослідіть, який вигляд мав храм Соломона.
- (в) Поговоріть про книги, написані Соломоном, – Приповісті, Еклезіяста, Пісня Пісень. Оформіть плакат про крилаті фрази, прислів'я та відкриття.
- (г) Напишіть новий текст до відомої пісні про любов Бога.
- (г) Перепишіть у зошит крилаті фрази Соломона. Групова діяльність.
- (д) Дискусія: чому мудрість така важлива для людей? (Допоможіть прийняти правильні рішення на основі цінностей і принципів; мудрість сприяє успіху).
- (е) Перегляньте фрагмент мультфільму про Соломона.

ПІДРОЗДІЛ 3 ІСУС ТА ЙОГО ДРУЗИ

Посилання: Матв. 4:18-22; Івана 1:36-51.

Пам'ятний вірш: «Ідіть за Мною, і зроблю вас ловцями людей!» (Матв. 4:19).

Концепції для опрацювання:

1. Ми повинні бути мудрими й прийняти запрошення Ісуса стати Його учнями.
2. Учні залишили все, щоб наблизитися до Ісуса й дізнатися від Нього про Небо.

Історія

Ісус прийшов на Землю з особливою місією: Він мав свідчити про Божу любов.

Ідучи вулицями, Він зупинявся й розповідав людям про Царство Боже, закликаючи всіх покаятися й повірити в Євангеліє. Люди були вражені Його словами й бажали дізнатися більше.

Серед них були Іван та Андрій, які пішли за Ісусом. Повіривши, що знайшов очікуваного Месію, Андрій побіг покликати свого брата Симона, який також був рибалкою. Коли Ісус зустрів його, то привітав з усмішкою і сказав йому, що відтепер його називатимуть Петром.

Брати пішли за Ним у Галилею. Там вони знайшли Пилипа та Натанаїла, котрих Ісус також покликав: «Ідіть за Мною, і Я зроблю вас "ловцями людей"».

Ісус зібрав Свою групу з дванадцяти осіб, серед яких були рибалки, повстанці й навіть збирач податків. Їх називали учнями, тому що Ісус був їхнім Учителем. Він навчав їх про Небеса, Божу доброту та Його План спасіння для людства.

Протягом трьох років Петро, Андрій, Яків, Іван, Пилип, Натанаїл, Юда, Вартоломій, Симон, Тадей, Яків (син Алфея) і Хома ходили з Ісусом. Вони були друзями, і навіть після того, як Ісус повернувся на Небо, учні й далі розповідали світові про Царство та любов Бога.

Ісус досі потребує людей, готових допомогти Йому донести вістку спасіння іншим.

Він на вас розраховує.

Рекомендовані завдання

- (а) Складіть список дій, якими ми можемо допомогти Ісусу.
- (б) Гра: «Що за апостол?» Напишіть факти про апостолів, по одному на картці, і роздайте їх учням. Кожен по черзі зачитує текст на картці й називає ім'я апостола, про якого йдеться. Якщо учень дає неправильну відповідь, можливість відповісти надається всім охочим. Хто першим піднімає руку й правильно відповідає, отримує картку з описом апостола. Переможцем буде той учень, у якого виявиться найбільше карток.
- (в) Це учні Ісуса. Напишіть ім'я кожного учня, потім виріжте макети й складіть їх у вигляді віяла (див. Додаткові матеріали, с. 15).
- (г) Змодельуйте інтерв'ю з деякими учнями Ісуса. Це можуть бути учні класу або гості.
- (ґ) Перегляньте відео про життя Ісуса та Його учнів.
- (д) Ісус мав багато друзів. Складіть список друзів ваших учнів.
- (е) Проаналізуйте життя рибалок, митників та представників інших професій, які мали учні до того, як Ісус покликав їх.
- (є) Попросіть учнів вибрати апостола, дослідіть його життя та скажіть, чому він є гарним прикладом.
- (ж) Запропонуйте дітям поводитися протягом тижня так, як учні Ісуса. Потім розкажіть про те, що вони робили й що відчували.

ПІДРОЗДІЛ 4 МАЛЕНЬКА ВЕЛИКОДУШНА ЛЮДИНА

Посилання: Луки 19:1-10.

Пам'ятний вірш: «Закхею, негайно злізай, бо сьогодні потрібно Мені бути в твоєму домі!» (Луки 19:5).

Концепції для опрацювання:

1. Чесність – це чеснота, яку ми повинні розвивати за будь-яких обставин.
2. Ми маємо бути чесними в дрібницях і серйозних справах.
3. Ісус завжди готовий вислухати нас і допомогти нам.

Історія

У місті Єрихоні, з його пальмами та садами, напоєними кришталево чистими джерелами, жив Закхей. Його багато хто не любив, тому що він збирав податки з людей і був дуже багатим.

Люди стверджували, що він став заможним, бо крав у народу. І це справді було так.

Одного разу Закхей дізнався, що Ісус проходить через Єрихон, тому що Він був на шляху до Єрусалима. Закхей усвідомлював, що він нечесна людина. Коли митник думав про Ісуса, йому ставало соромно за всі свої недобрі вчинки. Чи зміг би Ісус простити йому? Він так хотів побачити Його...

На вулицях був натовп людей. Усі хотіли побачити Вчителя. Закхей був невисокий на зріст і нічого не бачив за головами вищих людей. Раптом у нього виникла ідея. Чоловік побіг попереду натовпу, заліз на дерево, що було біля дороги, де проходив Ісус, і сів на гілку. Тепер він міг бачити Ісуса.

З-за рогу почав наближатися натовп, серед якого був Ісус. Люди зупинилися біля дерева, де сидів Закхей, і всі замовкли. Ісус знав, що митник був недоброю людиною, але все одно хотів йому допомогти.

«Закхею! – покликав Ісус. – Негайно злізай, бо сьогодні я залишуся у твоєму домі».

Закхей не міг у це повірити. Ісус назвав його на ім'я й сказав, що залишиться в його домі?! Він дуже швидко зліз із дерева і прийняв Ісуса в себе вдома, пригостивши смачними стравами. Але це було не єдиним, що зробив митник. Він розповів Ісусу про всі свої недобрі вчинки, попросив прощення й пообіцяв повернути все, що забрав у інших людей.

Ісус був радий допомогти цьому чоловікові стати чесним.

Справді, ми можемо бути щасливими лише тоді, коли наше серце не запламоване обманом та нечесністю.

Дилема Жанни

Двері кондитерської відчинилися, і всередину забігло п'ять дівчат. Вони із хвилюванням розглядали безліч різноманітних цукерок у банках.

– Вибирайте, дівчата, що хочете, бо в мене із собою багато грошей, – сказала Жанна.

– Дякую, дякую, Жанно! – вигукнули вони.

– Я хочу трохи таких і трохи таких, – сказала Софія, указуючи на банки із цукерками.

– Чи не могли б ви дати мені трохи молочних цукерок? – попросила Марія продавця, який їм допомагав.

Після того як вони замовили, Жанна відкрила гаманець і дістала гроші.

– Мабуть, добре ти, Жанно, відсвяткувала свій день народження, що маєш стільки грошей.

– Це втретє за цей тиждень ти прийшла купити цукерок своїм друзям, – прокоментував продавець.

Жанна нічого не сказала. Коли вони вийшли з магазину, її оточили друзі.

– Дуже-дуже дякуємо за цукерки, Жанно. Ти мила, – сказали всі.

А дівчинка гордо крокувала поруч.

Наступного дня шкільний урок був про Бенджаміна Франкліна. «Ось аркуш паперу для кожного з вас, – сказала Валентина Степанівна. – Напишіть важливу інформацію про Бенджаміна Франкліна. Коли я називатиму ваше ім'я, будь ласка, підведіться й прочитайте те, що ви написали».

Учителька переходила з одного ряду в інший, викликаючи кожного учня. Настала черга Жанни, і вона прочитала: «Однією з найвідоміших цитат Бенджаміна Франкліна була: "Чесність – найкраща політика"».

Учителька продовжувала викликати учнів, але Жанна вже не чула їх. Вона поринула в роздуми. Нарешті урок закінчився.

– Чи підеш ти зараз до кафе, Жанно? – запитали її подруги, виходячи з класу.

– Ні, я не можу піти туди сьогодні, – відповіла дівчинка, – але ми можемо прогулятися разом.

– Ні, на жаль, – сказала одна з подружок, – ти йдеш іншим шляхом, і ми справді не можемо тебе супроводжувати.

І дівчата пішли іншою дорогою. Жанна продовжила свій шлях сама, повільно йдучи додому. Вона переходила вулицю й раптом, посковзнувшись, упала. Біля неї лежала розбита картинка із цитатою: «Чесність – найкраща політика» (Бенджамін Франклін).

Жанна повільно підвелася, та раптом почала чимдуж бігти. Вона забігла в садок біля свого будинку, відчинила двері й гукнула:

– Мамо, мамо, де ти? Мені потрібно з тобою поговорити!

– Доню, що сталося? – запитала мати.

– О! Мамо! – Жанна міцно обійняла маму за шию. – Я вчинила щось жахливе. Не думаю, що ти любитимеш мене після цього.

І сльози потекли по її обличчю.

– Скажи мені, доню, що тебе мучить?

– Я брала гроші зі скриньки на кухні.

– О Жанно! Ти мене дуже засмутила, – її мати мала стурбований вигляд. – Це була моя місіонерська скринька, куди я клала гроші, щоб віддати Ісусу. І ці гроші мали використати там, де є особлива потреба на місіонерській ниві.

Жанна почала плакати.

– Я взяла гроші, щоб купити цукерок своїм друзям у школі. Тепер я більше нікому не подобатимуся...

– Моя доню, Жанно, – сказала мати, дивлячись їй у вічі, – я завжди любитиму тебе, що б ти не зробила. Ісус теж тебе дуже любить. Схилимо коліна й скажімо Йому, що тобі шкода. А тоді подумавши, як ти зможеш повернути гроші.

Жанна та її мати разом стали на коліна, і дівчинка сказала Ісусу, як їй шкода, що вона взяла гроші з місіонерської скриньки своєї матері. Коли вони встали після молитви, Жанна відчула полегшення. «Як приємно відчувати, що нас простили!»

Цікаві факти

Митників не любили, тому що вони вимагали від людей великі суми грошей, а частину залишали собі. Через їхню нечесність єдиними друзями митників були інші митники. Саме тому люди розгнівалися, побачивши, що Ісус їсть із митником. Але Христос знав, що цим людям також потрібно почути про Божу любов.

Рекомендовані завдання

- (а) Інсценізуйте історію.
- (б) Уявіть і намалюйте, яким було життя Закхея після зустрічі з Ісусом.
- (в) Напишіть уявне інтерв'ю про життя Закхея для класної газети та прикріпіть на стіні.
- (г) Складіть пазл (див. Додаткові матеріали, с. 27).
- (ґ) З тіста або пластиліну виліпіть предмети для бенкету, на якому Закхей пригощав Ісуса.
- (д) Розкажіть історію Жанни й поставте запитання:
 - Що відчувала дівчинка, крадучи гроші, щоб купити цукерки?
 - Яку заповідь вона порушила?
 - Чи перестав Ісус любити Жанну, коли вона почала красти?
 - Що зробило дівчинку щасливою?

ПІДРОЗДІЛ 5 МУДРИЙ ВИБІР

Посилання: Луки 10:38-42.

Пам'ятний вірш: «Вибирайте собі сьогодні, кому будете служити» (І. Нав. 24:15).

Концепції для опрацювання:

1. Нам необхідна любов і дружба Ісуса.
2. Щоб мати друзів, ми самі повинні бути дружелюбними. Це означає приділяти увагу й виявляти турботу, зміцнюючи дружбу.

3. Ми маємо добре обмірковувати наші рішення, аби бути впевненими в правильності свого вибору.

Історія

Марія й Марта були рідними сестрами Лазаря. Усі вони жили в маленькому містечку Витанія, що поблизу Єрусалима. Вони були друзями Ісуса. Щоразу, коли Христос зі Своїми учнями йшов до Єрусалима, Він відвідував їх.

Довідавшись, що учні прийшли втомлені з дороги, Марта поспішила готувати їм їжу.

Марія подумала, що краще зустріти мандрівників. Вона дала їм води, а потім сіла біля ніг Ісуса, щоб почути Його слова.

Тим часом Марта метушилася на кухні, її непокоїло, що сестра не допомагає. Не витримавши, вона підійшла до Ісуса й попросила Його сказати Марії, щоб та пішла допомогти їй.

Тоді Ісус відповів: «Марто, Марто, ти журишся й клопочешся багато чим. Якби ти приготувала щось просте, то змогла би з нами побути й послухати те, чого Я навчаю. Є дещо важливіше. Марія прийняла правильне рішення, вирішивши слухати Мої слова. Це був мудрий вибір, тому що те, чого вона навчилася сьогодні, у неї ніхто не забере».

Нам також потрібно навчитися робити мудрий вибір. Марія вирішила проводити більше часу з Ісусом. Якщо ми приймемо таке ж рішення, то дізнаємося про щось дуже важливе.

Рекомендовані завдання

- (а) Інсценізуйте історію за допомогою ляльок.
- (б) Складіть список звичок, які змушують нас витрачати час і які потрібно проаналізувати (Інтернет, ігри, телебачення тощо).
- (в) Поговоріть зі своїми учнями про важливість роботи, водночас наголошуючи на необхідності присвячувати час спілкуванню з Богом.
- (г) Проведіть конкурс, щоб з'ясувати, хто запам'ятав найбільшу кількість біблійних віршів, представлених у книзі.
- (г) Заохочуйте читання Біблії впродовж року.

ПІДРОЗДІЛ 6 ВДЯЧНА ЖІНКА

Посилання: Івана 12:1-8; Марка 14:3-9; Матв. 26:6-13.

Пам'ятний вірш: «Друг любить усякого часу» (Прип. 17:17).

Концепції для опрацювання:

1. Ми повинні пам'ятати про своїх друзів не лише тоді, коли потребуємо їх, а щохвилини.
2. Наша вдячність може бути виражена жестами та словами. Ми всі потребуємо слів і прояву вдячності.

Історія

Через тиждень після Пасхи Ісус зі Своїми друзями проходив повз Витанію, де жили Лазар, Марія й Марта. У тому місті Симон, який колись був хворий на проказу, запросив Ісуса та Його учнів пообідати в його домі.

Зустріч була приємною. Усі сиділи за столом, як раптом увійшла жінка, відома серед людей як грішниця. Вона підійшла до Ісуса, вилила на Його ноги флакон дуже дорогих пахощів і, плачучи, витерла їх своїм волоссям.

Присутні не могли зрозуміти, що відбувається. Як хтось міг змарнувати таке дороге миро?

Юда запитав: «Чому б не продати це миро й потім не роздати гроші бідним?» Ісус, знаючи, що відбувалося в серці цієї жінки, відповів: «Облиш Марію. Вона зберегла це для мого поховання. Бідні завжди будуть з вами, а Я – ні».

Христос цінує прояви щирої вдячності. Марія знайшла спосіб подякувати Ісусу за Його доброту, прощення та дружбу. Ми також можемо дякувати Ісусу по-різному.

Цікаві факти

У такій жаркій країні, як Ізраїль, парфуми та лосьйони використовували не лише для того, щоб зменшити неприємний запах тіла, а й для пом'якшення шкіри, висушеної жарким і сухим кліматом. У процесі бальзамування їх застосовували як знак поваги до покійного, а також для нейтралізації запахів.

Бальзам з нардуд був одним з найдорожчих парфумів того часу, оскільки його виготовляли з троянди, культивованої на півночі Індії. Його вартість становила близько 300 динаріїв, що відповідало річній зарплаті звичайного робітника.

Загалом парфуми слугували символом чогось приємного, романтичного, привабливого (W. Coleman. Manual of Biblical Times and Customs).

Рекомендовані завдання

- (а) Перелічіть способи, за допомогою яких ми можемо показати, що Ісус – наш Друг.
- (б) Оберіть серед однокласників людину, яку потрібно вшанувати.
- (в) Підготуйте листівку подяки батькам за їхню доброту, освіту та багато іншого, що вони нам дарують.
- (г) Представте історію так, ніби це телевізійні новини.
- (ґ) Принесіть деякі предмети, як-от: шкіра, метал, квіти, ваніль, яблуко, шоколад, оцет тощо. Із зав'язаними очима й не торкаючись предметів, попросіть учнів упізнати їх.
- (д) Наприкінці тижня роздайте своїм учням ароматизовані листівки.

ПІДРОЗДІЛ 7 БОЖА ТУРБОТА

Посилання: Матв. 5:13-16; 7:12.

Пам'ятний вірш: «Все, що тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те чиніть їм ви» (Матв. 7:12).

Концепції для опрацювання:

1. Бог піклується про всіх створених Ним істот, починаючи від найпростішої тварини. Як же тоді Він не подбає про нас?
2. Якщо ми отримуємо увагу та турботу від нашого Творця, то повинні ділитися цією турботою з навколишніми, допомагаючи їм.
3. Оскільки Бог піклується про нас, Він хоче, щоб ми піклувалися одне про одного.

Історія

Багато хто приходив до Ісуса, щоб почути Його вчення. Серед них були різні люди: учителі, лікарі, рибалки, діти... Тому Ісус викладав Свої уроки просто, щоб усі могли зрозуміти.

Одного разу Ісус поглянув на всіх цих людей і сказав: «Ви – сіль землі!» Як дивно чути таку думку! Сіль використовують на кухні, щоб приправляти їжу та запобігати її псуванню. Як же ми можемо бути сіллю? Ісус хотів сказати: «Зустрічаючи людей, які живуть порожніми і безрадіними життям (як їжа без смаку), ми повинні підбадьорювати їх і втішати, так само, як сіль робить їжу смачною».

Ісус сказав більше: «Ви – світло для світу! Ніхто не запалює світильника, щоб поставити його під посудину, але ставлять на свічник, щоб освітити все довкола. Так само нехай світить ваше світло перед людьми, щоб вони побачили ваші добрі діла й прославили вашого Отця Небесного».

Люди розуміли, про що говорив Ісус. Щодня їм потрібно було запалювати світильник, щоб освітлювати свої домівки, і з настанням ночі люди могли здалеку бачити освітлене місто. Вони усвідомлювали, що треба робити добро, не прославляючи себе за це, а віддаючи за все славу Богові.

Чи згодні ви із цим? Чи повинні ми віддавати славу Богові за все, що маємо? Люди також почали замислюватися: «За що нам треба дякувати Богові? Що Господь дає нам? Щодня ми прокидаємося рано, щоб піти на роботу, заробити гроші, щоб купити одяг, їжу та заплатити за оренду. Наше життя сповнене турбот».

«Не журіться про своє життя, що будете їсти або що будете пити, ні про своє тіло, у що одягнетесь, – сказав Ісус. – Погляньте на птахів небесних. Хто про них піклується? Вони не сіють і не жнуть поля, і не збирають їжу в клуні, тому що наш Небесний Отець годує їх. Тому не переживайте! Якщо Бог піклується про птахів, то як Він може не дбати про нас, Його дітей?»

Тоді Ісус указав на квіти, що рясніли на полях, і промовив: «Подивіться на польові лілії, як вони ростуть: не працюють і не прядуть; та навіть Соломон у всій своїй славі не одягався, як вони».

Ісус закликав людей, які були дуже засмучені життєвими турботами, навчитися віддавати свої проблеми Богові. Занепокоєння й тривога можуть завдати великої шкоди їхньому здоров'ю.

Не слід забувати й про те, що нам потрібно працювати, готувати їжу, купувати одяг, але найголовніше – насамперед шукати Бога. Він піклується про кожного з нас і не допустить, щоб Його дітям чогось бракувало.

Ісус сказав: «Якщо твій син попросить у тебе хліба, чи даси ти йому камінь? Звичайно, ні! Якщо ви даєте добре своїм дітям, то наскільки краще те, що наш Небесний Батько дає тим, хто просить у Нього. Якщо попросите, дасться вам; якщо шукатимете, то знайдете; і якщо постукаєте, то двері відчинять».

Ісус виклав ще один урок. Бог готовий допомогти нам, але Він хоче, щоб ми мали добрі серця, аби допомагати нужденним. Він сказав: «Що тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те чиніть їм і ви». Ніхто не хоче бути приниженим, забутим або знехтуваним. Але іноді люди забувають ці слова й недобре чинять зі своїми ближніми.

Якщо ми замислимося над порадами Ісуса, перш ніж прийняти будь-яке рішення, безсумнівно, наш світ стане прекраснішим, а люди – щасливішими.

Маленька милиця Гільєрме

– Чи не бажаєте купити квітку, пане?

Запитання поставила дівчина зі щирим, усміхненим обличчям і гарними очима кольору неба. Із цими словами вона показала чудову герань із квіткою.

Пан зупинився, поглянувши на дівчину і запитав:

– Як тебе звати?

– Мене звуть Лариса.

– Твоя квітка прекрасна! – відповів чоловік. – Я ніколи не бачив такої гарної герані. Де ти її взяла?

Близько трьох років тому одна жінка впустила на вулиці гілку герані. Я підбрала її й віднесла додому. Приготувала ґрунт і посадила в горщик. Невдовзі вона зацвіла. Я завжди доглядала за своєю геранню, поливала її й виставляла на сонце.

– Ця герань, мабуть, дуже цінна для тебе...

– Звичайно! Я дуже люблю нею милуватися.

– Якщо ти так її цінуєш, чому ж хочеш продати?

– Я б не розлучилася з нею, але мені хочеться бути тією людиною, через яку Бог може відповісти на молитву Гільєрме. Чудово допомагати людині, яка має віру!

– Чому ти думаєш, що я вірю в молитву?

– Мені так здалося.

– Ти маєш рацію, я вірю в силу молитви, – сказав пан. – Але мені цікаво дізнатися про історію Гільєрме.

Усмішка осяяла обличчя дівчини, і вона почала розповідати: «Гільєрме – чудовий хлопець із нашого міста. Він дуже добрий і позитивний, наче сонце і музика. Його хтось упустив, коли він був зовсім маленьким, і відтоді хлопець – інвалід, у якого проблема з ногою. Коли минулого року померла його мати, усі хотіли його усиновити. У певному сенсі він належить усім. Хлопець заробляє на життя продажем газет. Жоден інший продавець без фізичних вад не продає стільки газет, скільки він.

Учора його милиця зачепилася за тротуар і зламалася. На щастя, хлопець не постраждав і зміг повернутися додому. Але ввечері перед сном я почула, як молиться Гільєрме, тому що його кімната недалеко від моєї. Він сказав: «Господи, я ніколи не скаржився на свою хвору ногу, і я готовий так жити, але я не можу ходити без милиці. У мене немає грошей, щоб купити іншу, і я не знаю, як її попросити. Боже, пошли мені милицю! Моя мама навчила мене розповідати Тобі про свої проблеми. Почуй мою молитву, заради любові Господа Ісуса. Амінь!»

І, зітхаючи, дівчина продовжила:

– Я довго не спала, думаючи про те, як Бог через мене зміг би відповісти на молитву Гільєрме. Тоді я згадала про герань. Якщо я її продам, у мене будуть гроші, щоб купити іншу нову милицю. Тепер ви знаєте, хто такий Гільєрме і чому я хочу продати герань. Ви купите її?

Цей пан був настільки зворушений, що по його дружньому обличчю текли сльози. Тоді він запитав:

– Який зріст Гільєрме?

– Якщо ви запитуєте, щоб визначити довжину милиці, то я взяла її із собою. Дивіться.

– Так, це саме те, чого я хочу. А тепер, Ларисо, ходімо разом купимо милицю для твого друга.

Вони знайшли магазин, де продаються ортопедичні товари. Продавець приніс найкращі милиці й зробив знижку, вислухавши зі співчуттям розповідь про Гільєрме.

– Це сума, яку я заплачу за герань, Ларисо, – сказав пан.

– О, щиро вам дякую, пане! – і додала: – Я візьму милицю, тому що Гільєрме не повинен дізнатися, звідки вона взялася. Хіба не чудово допомагати Богові й бути тим, через кого може прийти відповідь на молитву?

– Так, Ларисо, це прекрасно! Але я мушу попросити тебе про послугу. – Я живу далеко звідси й не можу взяти квітку із собою. Чи не хочеш ти подбати про неї замість мене?

– Ви хочете, щоб я тримала герань у себе вдома?

– Саме так.

– Із задоволенням, пане. І можете бути певні, що я піклуватимуся про неї, як про власну.

Тоді вони обоє пішли: пан, який придбав рослину, і Лариса з новою милицею. Коли вони прийшли в будинок, дівчина подзвонила у двері Гільєрме, щоб познайомити його зі своїм новим другом. Поки хлопець і його благодійник розмовляли, Лариса тихенько пішла до кімнати Гільєрме й поставила милицю.

Вона була дуже щаслива, що Бог через неї відповів на молитву її друга.

Гільєрме мав нову милицю й був найщасливішим хлопчиком у цьому місті. Лариса також відчувала, як її серце переповнюється щастям. У пана є найчудовіша герань, а та, хто її доглядає, дуже пишається своєю роботою. Ось троє щасливих людей і отримана відповідь на молитву (*Helenita S. Portes, Productions IASP*).

Рекомендовані завдання

(а) Підготуйте іграшки, одяг і відвідайте дитячий будинок з нагоди якогось свята, наприклад, Різдва.

(б) Потоваришуйте із сором'язливими однокласниками або з тими, хто має потребу в речах, їжі чи одязі.

(в) Скуштуйте їжу (наприклад, рис, картоплю) без солі, потім з невеликою кількістю солі, а згодом, добре посоливши. Так діти зрозуміють важливість правильних кількостей. Застосуйте урок до життя.

(г) Перелічіть дії, завдяки яким ми можемо берегти та підтримувати природу, яку дав нам Бог.

ПІДРОЗДІЛ 8 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Посилання: Матв. 25:14-30.

Пам'ятний вірш: «Вірний у найменшому – і у великому вірний» (Луки 16:10).

Концепції для опрацювання:

1. Коли перед нами стоїть завдання, ми повинні виконати його якнайкраще.
2. Нам не слід через сором'язливість приховувати таланти, які дає нам Бог.
3. Таланти – дар від Господа, і Він очікує їх розвитку.

Історія

Знаючи, що в Нього мало часу, щоб викласти уроки учням, Ісус намагався дати їм мудру пораду. Він хотів, щоб усі вони були готові до Його повернення, тому розповів їм таку історію: «Один купець мав відвідати далеку країну. Перш ніж вирушити в дорогу, чоловік покликав трьох своїх слуг і дав кожному з них певну суму грошей відповідно до їхніх можливостей. Одному з них він дав п'ять талантів, другому два, а третій отримав лише один.

Перед тим, як піти, господар наказав, щоб кожен зі слуг якнайкраще інвестував гроші, щоб примножити їх.

Слуга, який отримав п'ять талантів, негайно почав працювати й незабаром отримав удвічі більше. Той, хто мав два таланти, також інвестував і зміг подвоїти отримане. Третій отримав свій єдиний талант і закопав його, боячись втратити. Тому відчув полегшення, думаючи, що йому не потрібно працювати, доки господаря немає.

Нарешті купець повернувся й захотів дізнатися, що сталося з його грошима. Перший слуга з усмішкою дав йому десять талантів, які він придбав для свого господаря, розповівши, як він їх отримав.

«Дуже добре, – сказав господар, – ти був вірним у малому, тому я довірю тобі більше».

Другий слуга зробив те саме. Коли він показав чотири таланти, які мав, купець сказав: «Дуже добре, ти був вірним у малому, тому я довірю тобі більше».

Нарешті настала черга того, хто отримав один талант. Він сказав, що боїться свого господаря й через це закопав гроші.

«Злий і лінивий слуго, – сказав купець. – Чому ти не віддав гроші торговцям? Принаймні це принесло б якийсь прибуток. Віддай гроші тому, хто отримав десять талантів, і йди геть!»

Це урок для нас. Бог також дав нам таланти або дари (здібності). Що ми з ними робимо? Важливо, не скільки у вас дарів, а те, як ви їх використовуєте.

Рекомендовані завдання

(а) Складіть список талантів, які дає нам Бог. Як ми можемо їх розвивати?

(б) Візьміть інтерв'ю у професіонала та запитайте, як він дізнався, що має талант до своєї професії.

(в) Проведіть конкурс талантів, де кожна дитина зможе показати, що вона вміє найкраще: малювати, грати на музичному інструменті, співати тощо.

(г) Інсценізуйте історію.

(ґ) Запропонуйте план підприємницького проекту, у якому прибуток від справи можна було б віддати на користь людини чи установи, наприклад, продавати домашнє мило, печиво, наліпки, магніти на холодильник та ін.

ПІДРОЗДІЛ 9 НАЙБІЛЬШИЙ У БОЖОМУ ЦАРСТВІ

Посилання: Марка 9:33-37; 10:35-45; 20:20-28; Луки 9:46-48; Бажання віків, розділ «Хто більший?» (с. 432-442).

Пам'ятний вірш: «Любіть один одного по-братерськи» (Римл. 12:10).

Концепції для опрацювання:

1. Ми всі рівні перед Богом.
2. Ми повинні бути дружелюбними з усіма, якщо хочемо належати до Божої сім'ї.

Історія

Одного дня Ісус і Його учні йшли до Капернаума. Деякі з учнів почали сперечатися, хто з них більший. Вони не хотіли, щоб Ісус їх почув. Учні забули, що Христос знав усе, і їхні суперечки за-смучували Його, адже всі вони були важливі для Нього.

Коли учні прийшли до дому, де мали зупинитися, Ісус запитав їх про те, що вони обговорювали дорогою. Присоромлені, вони зрозуміли, що Він усе знає, і мовчали. Тоді Ісус сказав: «Ви повинні знати, що найскромніші будуть найбільшими в Царстві Небесному. Хто хоче бути першим, нехай буде найменшим і всім слугою. Треба бути скромними й безпосередніми, як діти. Вони не сповнені зухвалості та марносластва, а довіряють Мені та Моїм словам».

Це був не єдиний раз, коли Ісусові доводилося пояснювати, що на Небі кожен важливий, а найголовніше – не забувати допомагати людям навколо нас.

Одного разу до Ісуса підійшла мати учнів Якова та Івана. Вона хотіла, щоб її сини сиділи праворуч і ліворуч від Ісуса, коли Він як Цар посяде престол.

Ісус подивився на них, знаючи: вони не могли зрозуміти, що Він прийшов, щоб стати Царем, але не в цьому світі. Після цього Він подивився на матір і сказав: «Ви не знаєте, про що Мене просите. Я не вирішую, хто сидітиме зі Мною на троні Небес. Це вирішить Отець Небесний».

Дізнавшись, що відбулося, учні обурилися на Якова й Івана, бо думали, що це вплине на них. Потім Ісус пояснив, що Його Царство буде царством любові. І пануватиме там лише любов. Тому найважливіше, щоб вони зрозуміли: аби бути з Христом на Небі, необхідно зі смиренням служити іншим.

Попри те, що багато хто забув сказане Ним того дня, цей принцип лежить в основі всього, що відбуватиметься в Його Царстві. Так буде всю вічність.

Ліза та вертеп

Як чудово було очікувати Різдва в колі близьких! Для цього потрібно було відволікти нашу трирічну доньку Лізу й нашого сина Марка, чотирьох років, під час 9-годинної подорожі автомобілем. Для цього я взяла із собою купу книжок. Одна з них була про народження Ісуса, вона зачарувала Лізу.

Щоразу, коли я дочитувала, донька просила: «Прочитай ще раз, мамо». Бачачи зацікавленість доньки, я почала розповідати їй про наші плани подивитися виставу про народження Ісуса в церкві біля дому нашого родича.

Її великі блакитні очі блищали. «Чи побачу я Ісуса?» – зацікавлено запитала донька. Я запевнила Лізу, що Немовля буде там разом із Марією та Йосипом, радісними ангелами та пастухами з овечками біля багаття. «Чи зможу я погладити тварин?» – запитала вона. Ліза сплеснула в долоні й радісно вигукнула, коли я відповіла ствердно.

Наступного ранку я прокинулася, бо донька шепотіла мені на вухо: «Чи час побачити Немовля-Ісуса?» Періодично протягом того дня, поки ми готувалися до різдвяного святкування, Ліза переставала грати й запитувала: «Чи вже час?»

Нарешті настав довгоочікуваний час. Ліза стрибала від радості. Коли ми під'їхали до стоянки церкви, прожектори осяяли дванадцять людей у костюмах ангелів, які стояли на сцені над яслами. Вигуки: «Радій, Земле!» – звучали так голосно, що я нічого не могла пояснити Лізі. Пастухи й багато живих тварин стояли перед яслами. Живе Немовля-Ісус, освітлене різнокольоровими вогнями, що оберталися посеред туману навколо Марії та Йосипа, завершувало сцену. Ліза була в захваті! Її обличчя сяяло від радості, коли вона милувалася сценою з яслами. Дівчинка нахилилася й поцілувала одну з овечок.

Після цього настав час повертатися додому. Дівчинка почала вигукувати: «Я не хочу залишати Ісуса та ангелів! Будь ласка, мамо, будь ласка, не змушуй мене залишити Ісуса та ангелів!» Поки вона голосно плакала, увесь натовп дивився на нас. Ангели й пастухи усміхалися. Йосип і Марія ледве стримували сміх. Батько Лізи міцно її обійняв і швидко відніс до машини. Сміх ще долинав до нас.

Ліза була спустошена. Посеред нестерпних ридань було важко пояснити, що цей живий вертеп не був справжнім. Коли вона нарешті зрозуміла, то підняла свої великі блакитні очі на батька й запитала: «Коли ми справді побачимо Ісуса?» Тижнями вона пояснювала всім охочим, що Немовля-Ісус і ангели в церкві були «уявними», але одного дня на Небесах це стане реальністю (*R. Otis. A Moment of Peace*).

Рекомендовані завдання

(а) Це чудова нагода для вчителя звернутися із закликом і призначити зустріч з Ісусом на Небі. Багато учнів можуть не повернутися наступного року і втратити можливість віддати своє життя Богові.

(б) Дізнайтеся про ієрархію міста, штату та країни та порівняйте її з тим, як, за словами Ісуса, це буде на Небесах.

(в) Проведіть конкурс біблійних персонажів, історії яких вивчали протягом року. Розділіть клас на дві-три команди. Команда, яка першою визначить персонажа, отримує бал.

ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ

Для повторення Розділу 4 скористайтесь кубиком (див. Додаткові матеріали, с. 31) і зіграйте в запропоновану нижче гру:

- а. Використайте шість конвертів із заголовками граней кубика.
- б. Помістіть шість-десять запитань про цей урок у конверти.
- в. Поділіть клас на групи. Кожна група по черзі кидає кубик і дістає запитання з обраного уроку.
- г. Визначте час, за який група має відповісти на запитання. Якщо вони не впораються за цей час, ви повинні дати відповідь і продовжити раунд.

ВІДПОВІДІ ДО ЗАВДАНЬ У ПІДРУЧНИКУ ДЛЯ ДІТЕЙ:

- С. 8 – вправа 4: Бог; вправа 5: «Хіба для Господа є щось неможливе?»
- С. 10 – вправа 3: а) Мідіянський; б) проказа; в) сандалі; г) Ціппора; ґ) святий.
- С. 11 – вправа 1: Серце фараона стало непоступливе.
- С. 13 – вправа 1: а) Пасха; б) Мойсей; в) Ізраїль; г) смерть.
- С. 14 – вправа 2:
Вихід 12:5 – Жертва з овець або кіз.
Вихід 12:11 – Пояс, взуття, посох.
Вихід 12:22 – Місце: бокові одвірки. Де: в оселі. Чим: пучок гісопу, вмочений у кров.
Вихід 12:8 – м'ясо, опрісноки й гіркі трави.
Вихід 12:35 – Срібний і золотий посуд, одяг.
- С. 16 – вправа 4: Доброта, ввічливість, повага, чесність, дружелюбність, любов.
- С. 18 – вправа 2: а) Ісуса; б) вісником; в) в'язниці; г) кораблі; ґ) корабельна аварія; д) шторм; е) врятовані.
- С. 20 – вправа 1:
Бог вирішив цю проблему, пославши перепелів і манну. Манна на смак була схожою на мед.
- С. 21 – вправа 3:
У п'ятницю манни необхідно було зібрати вдвічі більше, оскільки в суботу Бог спочивав.
Вправа 4:
а) Мойсей; б) пустеля; в) довіряти; г) сорок.
- С. 27 – вправа 2:
1) Сінай; 2) десять; 3) третя; 4) вбивай; 5) одна.
- С. 28 – вправа 4:
Не жадай того, що є в інших.
Вправа 5: Скрижалі.
- С. 35 – вправа 2: Ісус Навин, Халев.
Вправа 5:
Не засмучуйся через проблеми.
- Перевірка знань:
1 – Мойсей; 2 – Єгипті; 3 – десять; 4 – Ціппора; 5 – Червоного моря; 6 – манну й перепелів; Манна... 7 – скелі; 8 – Десять Заповідей; 9 – шкінію; 10 – Ісус Навин і Халев; сорок; 11 – Ханаану; обіцянки.
- С. 40 – вправа 1:
Самсон був сильним і хоробрим, я можу бути також слухняним.
- С. 41 – вправа 5: Суддів.
- С. 42 – вправа 2:
Йопія, допомагати, померла, Петро.
Вправа 3: Сарна.
- С. 45 – вправа 4: «Шануй батька та матір і люби ближнього свого, як самого себе».
- С. 46 – вправа 1: Примножив олію та борошно.
- С. 49 – вправа 2: Праща і камінці.
- С. 50 – вправа 3: Він довірився Божій силі.
- С. 52 – вправа 2: Друзі.
Вправа 3: Кожен подбає про родину іншого.
- С. 56 – вправа 1: Кілійон і Махлон.
- С. 59 – вправа 1: Підбирала колоски із землі.
- С. 60 – вправа 6: Стала частиною родини Ісуса.
- С. 62 – вправа 1: Мудрість. Вправа 2:
а) Соломон; б) Давид; в) Натан; г) цариця Сави.
- С. 66 – вправа 3: Схожою, Біблію, Бог.
- С. 68 – вправа 5: Чесність.
- С. 71 – вправа 5: Шукайте перш за все Царства Божого.
- С. 75 – вправа 5: Отримує, знаходить, лілеї, Соломон, сіль, світло, добродійність.

Для нотаток

Blank lined area for notes.

Для нотаток

Blank lined area for notes.